

TIGHT BINDING BOOK

THE BOOK WAS DRENCHED

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_200093

UNIVERSAL
LIBRARY

ನವಗಿರಿನಂದನನ

ಉತ್ತರ ಸಾವಿತ್ರಿ.

(ನೂತನ ಪೌರಾಣಿಕ ನಾಟಕ)

—*—

ಗ್ರಂಥಕರ್ತ.
ನವಗಿರಿನಂದ

ಮುದ್ರಕ-ಪ್ರಕಾಶಕ:

ಬಿ. ಪಿ. ಕಾಳೆ,

ಶ್ರೀ ಶೇಷಾಚಲ ಪ್ರೆಸ್,

ಮದಿಹಾಳ-ಧಾರವಾಡ

(ಎಲ್ಲ ಹಕ್ಕುಗಳು ಪ್ರಕಾಶಕರವು)

೧೯೪೭

ಬೆಲೆ ೧-೪-೦

ಅಮೃತ

-●-

ಸಾಹಿತ್ಯದ ವರಚರಿತೆಯ
 ಭಾವಿಸಿ-ಕಲ್ಪನೆಯತಂದು ಪೋಲಿ ಸುತನಿಗೆ
 ಭಾವಿಸಿ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯ ಪ್ರ-
 ಭಾವವನ್ನಿಟ್ಟುಡಿಸಿ ಬರೆದನೀ ಸತ್ಯತಿಯು-

“ಗ್ರಂಥಕರ್ತೃ”

ಪಾತ್ರವರ್ಗ

-○-

ಪ್ರಿಯರು:—	ಸಾಹಿತ್ಯ	ಭೈರವ
	ಲಕ್ಷ್ಮಿ	ಸರಸ್ವತಿ
	ಪಾರ್ವತಿ	ಗಂಗಾ
	ಸುಮಾಲಿನಿ	ಸೌದಾಮಿನಿ

ಪುರುಷರು:—

ಬ್ರಹ್ಮ	ವಿಷ್ಣು
ಶಿವ	ನಾರದ
ಭದ್ರಬಾಹು	ಸತ್ಯವಾನ್
ಇಂದ್ರ	ಯಮ
ಕುಬೇರ	ನರಣ
ನಾಯು	ಅಗ್ನಿ
ಪ್ರಹಸ್ತತಿ	ಘೋರ
ಭೀಕರ	ಚಿತ್ರಗುಪ್ತ

ಸೌದಾಮಿನಿಯ ಗಂಡ,

ಸತ್ಯವಾನ್‌ನ ಮಕ್ಕಳು ಕುಬೇರ ಸೇವಕರು, ಯಮನೂತರು ಇತ್ಯಾದಿ.

ಉತ್ತರ ಸಾವಿತ್ರಿ.

ಅಂಕ ೧

ದೃಶ್ಯ ೧-ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠ

(ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ಶೇಷಶಾಯಿಯಾಗಿರುವನು. ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಸುಖಾಸ್ಥವದನದಿಂದ ಪಾದಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಳು. ತೆರೆಯಲ್ಲಿ ನಾರದನು ವೈಷ್ಣವೀಯ ಸಂಗೀತವನ್ನು * [೧] ಹಾಡುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕೋರುವದು)

ಲಕ್ಷ್ಮಿ (ಆಲಿಸಿ):—ಕಾಂತಾ, ಕಲಹಪ್ರಿಯನಾದ ನಮ್ಮ ನಾರದನು ಬರುತ್ತಿರುವನು. ಏನು ವಿಶೇಷವೋ?

ನಾರಾ.—ಕಾಂತೆ! ವಿಶೇಷವಿಲ್ಲದೆ ನಾರದನು ಬರುವನೆ? ಒಂದುವೇಳೆ ವಿಶೇಷವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಇವನ ಆಗಮನ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಏನಾದರೊಂದು ಘಟನೆಯೇ ತೀರುವದು.

ಲಕ್ಷ್ಮಿ (ಮುಗುಳ್ಳುಗುತ್ತ).—ನಿಜ, ಕಾಂತಾ! ಎಷ್ಟೆಂದರೂ ಮಹತೋ ಮಹಿಮರಾದ ನಿಮ್ಮ ಮೊಮ್ಮಗನಲ್ಲವೆ?

ನಾರಾ:—(ಮಂದಸ್ಥಿತದಿಂದ ಪ್ರಿಯೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ತಲೆಯಾಲಿವನು.)

ನಾರದ (ಪ್ರವೇಶಿಸಿ):—ಜಯ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮಿನಾರಾಯಣ! ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪ! ನಿನ್ನ ಪಾದಸೇವಕನಾದ ನಾರದನು ನಮಸ್ಕರಿಸುವನು. ಶತಸಹಸ್ರಕೋಟಿ ಮನಸಾ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು. (ದೇವನ ಬಳಿ ಸಾರಿ ಬಾಗುವನು. ಪರಮಾತ್ಮನು ಮಂದಸ್ಥಿತನಾಗಿ ಕೈಯೆತ್ತಿ ಹರಸುವನು.)

* ಸಂಖ್ಯಾನುಸಾರವಾಗಿರುವ ಹಾಡುಗಳು ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ

ಲಕ್ಷ್ಮಿ:—ನಾರದಾ! ನಿನ್ನ ಆಗಮನದ ಕಾರಣವೇನು?

ನಾರಾ:—ಎಲ್ಲವೂ ಕುಶಲವಷ್ಟೇ!

ನಾರದ:—ದೇವಾ! ನಿಮ್ಮ ದಿವ್ಯ ಮಂಗಳಾವಲೋಕನದಿಂದ ಎಲ್ಲವೂ ಕುಶಲ. ಮಂಗಳ ಮೂರ್ತಿಗಳಾದ ನಿಮ್ಮ ದರ್ಶನಾಪೇಕ್ಷಿಯಾಗಿಯೇ ಬಂದೆನು.

ಲಕ್ಷ್ಮಿ:—ಆಶ್ಚರ್ಯ! ನಾರದನು ಸುಮ್ಮನೆ ಬರುವದೆಂತು?

ನಾರದ —ತಾಯೆ! ಮತ್ತು ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯಲಾರದ ಒಂದು ಸಂತೋಷವನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮುಂದೆ ನಿವೇದನ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಬಂದೆನು

ಲಕ್ಷ್ಮಿ:—ಹಾ! ಈಗ ಬಂತು ಸ್ವಲ್ಪ ಗುಟ್ಟು!

ನಾರಾ:—ನಾರದಾ! ಅದು ಯಾವ ಸಂತೋಷ?

ನಾರದ:—ದೇವಾಧಿದೇವ! ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದಿರುವುದೇನುಂಟು?

ಲಕ್ಷ್ಮಿ:—ಗೂಢಾರ್ಥವು ಬೇಡ ನಾರದಾ! ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಡು!

ನಾರದ:—ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ ತಾಯೆ. ಕೇಳಬೇಕು. ನಾನೀ ಭೂಲೋಕದಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ಪರಮ ಪತಿವ್ರತಾಶಿರೋಮಣಿಯಾದ ಸಾವಿತ್ರೀದೇವಿಯ ಸೌಭಾಗ್ಯಾತಿಶಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಅತ್ಯಾನಂದ ನನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಆ ಸಂತೋಷದಿಂದಲೇ ಹಗುರಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹಾರಿ ಬಂದೆನು

ಲಕ್ಷ್ಮಿ:—ತೀಯಿತು ನಾರದಾ! ಅಂದು ಅನಸೂಯಾ ದೇವಿಯಿಂದ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನು ವೇಚಾಡಿಸಿದ ಹಾಗೆ, ಈಗ ಮತ್ತೊಂದು ಹೊಸ ತಂಟೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಡಿದಿದೆಯಾ?

ನಾರದ:—ಇಲ್ಲ ತಾಯೆ, ಹಾಗಿಲ್ಲ.

ನಾರಾ:—ನಾರದಾ! ಸತೀ ಅನಸೂಯೆಯ ದೆಸೆಯಿಂದ ಭೂಲೋಕದ ಪತಿವ್ರತೆಯರ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮನವರಿಕೆ ನಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ದೇವಿ ಶುಂಬಾ ಹೆದರಿದಾಳೆ. ಅದುದರಿಂದ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ನಡೆಸಬೇಕು

ಲಕ್ಷ್ಮಿ:—ಇರಲಿ, ನಾರದಾ! ಆ ಸಾವಿತ್ರಿ ಎಂಬವಳು ಯಾರು? ಸತೀ ಅನಸೂಯೆಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನವಳೇನು?

ನಾರದ:—ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೇ?

ಲಕ್ಷ್ಮಿ:—ನನಗೇನು ಗೊತ್ತು?

ನಾರದ:—ದೇವಾಧಿದೇವನೂ ತಿಳಿಸಲಿಲ್ಲವೇ?

ನಾರಾ:—ಇಲ್ಲ ನಾರದಾ, ನಾನು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಅನ್ಯ ಹೆಂಗಸರ ಹೊಗ ಕೆಳೆಯನ್ನು ಹೆಂಡತಿಯ ಮುಂದೆ ಹೇಳಿದರೆ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚು. ..

ಲಕ್ಷ್ಮಿ (ಕೃತಕ ಕೋಪದಿಂದ):—ಸಾಕು ನಿಮ್ಮ ಗೇಲಿ! ನಾರದಾ! ನೀನು ಹೇಳು!

ನಾರದ:—ಕೇಳು ತಾಯೆ! ಆ ಸಾವಿತ್ರಿ ಆತ್ಮಪತಿ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ವರಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಒಬ್ಬೊಂಟಿಗಳಾದ ಮಗಳು. ತನ್ನ ಪ್ರೇಮ ಪಾತ್ರನು ಅಲ್ಪಾಯುಷಿಯೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗಿದ್ದರೂ, ಆತನನ್ನೇ ಪತಿಯಾಗಿ ವರಿಸಿಕೊಂಡಳು ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟನಾದ ಸಾಕ್ಷರಾಜ ದ್ಯುಮತ್ತೇನನ ಮಗ ಸತ್ಯವಾನನೇ ಅವಳ ಪತಿ ತರುವಾಯ ವಿಧಿನಿಯಮದಂತೆ ಸತ್ಯವಾನನು ಗತಾಯುವಾಗಿ ಸಾಯಲು, ಆ ಧೀರ ಸಾಧ್ವೀಸಾವಿತ್ರಿ ಯಮನನ್ನೇ ಬೆಂಬ ತ್ತಿದಳು. ಕಾಲನು ಅವಳ ಪತಿಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ, ಅವಳ ಅತ್ತೆ-ಮಾವಂದಿರ ಅಂಧತ್ವವು ಹೋಗುವಂತೆಯೂ, ರಾಜ್ಯವು ಸಿಕ್ಕುವಂತೆಯೂ, ತಂದೆಗೆ ಶಶ ಪುತ್ರರಾಗುವಂತೆಯೂ ವರವನ್ನ ಕೊಟ್ಟನು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಆ ಚದುರೆಯಮನನ್ನು ವಾದದಲ್ಲಿ ಜಯಿಸಿ, ತನಗೆ ನೂರು ಮಕ್ಕಳಾಗುವಂತೆ ವರವನ್ನು ಪಡೆದು ಪತಿಯ ಬೀವವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು, ಈಗ ಸಕಲ ಸೌಭಾಗ್ಯದಿಂದ ರಾಣಿಯಾಗಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ!

ಲಕ್ಷ್ಮಿ:—ಆರೈಯೆ! ಅದ್ಭುತ!

ನಾರದ:—ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಪತಿವ್ರತ್ಯದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಅಳತೆ ಮಾಡಲು, ಮಹಾಸಾಗರ ಪಾತ್ರವೂ ಸಾಲದು.

ಲಕ್ಷ್ಮಿ:—ಆಹಾ! ನಾರದಾ! ಆ ಪುಣ್ಯಾಂಗನೆಯನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡು, ಕೈಯಾರೆ ಅಲಿಂಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಹಾಕೊರೆಯುತ್ತಿದೆ. ನಾರದಾ! ನನಗೆ ಈ ಸುಖೋಗವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡಬಾರದೆ?

ನಾರದ:—ಇದೇನು ತಾಯಿ, ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಮಾತಾಡುವಿ? ಮಹಾ
ದೇವಿಯಾದ ನಿನಗೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸಾವಿತ್ರಿ ದುರ್ದರ್ಶನಳಾದಳೆ?

ಲಕ್ಷ್ಮಿ:—ಹಾಗಲ್ಲ ನಾರದ! ನನ್ನ ಭಕ್ತರಿಗಾದರೆ ನಾನಾಗಿ ಹೋಗಿ
ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲೆನು! ನನ್ನ ಭಕ್ತರಲ್ಲದ ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಬಳಿಗೆ ನಾನಾಗಿ
ಹೋಗುವದೆಂದರೆ ನನ್ನ ಅಭಿಮಾನಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುವದೆ? ಅಲ್ಲದೆ, ಈಗ ನಾನೇ
ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಭಕ್ತಳು. ಅವಳೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನನಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಸೌಖ್ಯವನ್ನು
ಕೊಡಬೇಕಾಗಿದೆ!

ನಾರಾಯಣ:—ಭಲೆ! ಕಾಂತೆ! ಪಾತಿವ್ರತ್ಯಪ್ರಭಾವವನ್ನು ನೀನು
ಜಗನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡುದನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತುಷ್ಟನಾದೆನು. ಪ್ರಿಯೆ! ನಿನ್ನ
ಉದಾತ್ತವಾದ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ನಾರದನು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ
ಈಡೇರಿಸುವನು. ನಾರದಾ! ತಿಳಿಯಿತಪ್ಪೆ? ಆ ಸಾಧ್ವೀಮಣಿಯಾದ ಸಾವಿತ್ರಿ
ಈ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ನಾನೂ ಅವಳನ್ನು ಕಂಡು ಧನ್ಯ
ನಾಗುವೆನು.

ನಾರದ:—ಆಹಾ! ಗುಣಾಕರ ದೇವ! ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನೇ
ನಿರೂಪಿಸಿದೆಯಲ್ಲ! ಈ ವೈಕುಂಠವೆಂದರೇನು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವೆ? [೨]
ಎಂತೆಂತಹ ಮಹಾನ್ ಮಹಾನ್ ತಪಸ್ವಿಗಳೂ-ದೇವೇಂದ್ರಾದಿಗಳೂ
ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲು ಅಶಕ್ತರಾಗಿ ಅಂಜುತ್ತಿರುವಾಗ, ಆ ಯಃಕಷ್ಟಿತ್ ಮರ್ತ್ಯ
ನಾಸಿ ಹೇಗೆ ಬಂದಾಳೋ!

ನಾರಾ:—ಬರುವಳು ನಾರದಾ! ಪಾತಿವ್ರತ್ಯದ ಶಕ್ತಿಗೆ ಯಾವುದೂ
ಅಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ನೀನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟು, ಸಾವಿತ್ರಿಯ
ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಕಳೆಗೊಳಿಸಬೇಕು. ನಾರದಾ! ಅಘಟಿತ ಘಟನಾ
ಸಮರ್ಥನಾದ ನಿನ್ನಿಂದಾಗದ ಕಾರ್ಯವುಂಟೆ?

ನಾರದ:—ಆಗಲಿ ಪರಮಾತ್ಮ, ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹವಿದ್ದರೆ ನನ್ನಿಂದ
ಎನಾದರೂ ಆದೀತು. ದೇವಾ! ಅಪ್ಪಣೆ! ನನ್ನ ನೆವನದಿಂದಾಗುವ ಶುಭಾ
ಶುಭ ಫಲಗಳಿಗೆಲ್ಲ ನೀನೇ ಬಾಧ್ಯನಾಗು! ಹೋಗಿ ಬರುವೆನು! ಜಯ!
ನಾರಾಯಣ [೩] (ಹೋಗುವನು.)

ಪ್ರಕೃತಿ - ಬೀದಿ.

ಸೌದಾಮಿನಿ (ತೆರೆಯಲ್ಲಿ):—ಅಯ್ಯೋ, ಈ ಪಾಪಿ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಬರುತ್ತಿರುವನಲ್ಲ! ಹಾ! (ದಾರಿವೃತ್ತ ಸೂಚಕವಾಗಿಯೂ, ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಭೂಷಣದಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಅಯ್ಯೋ! ಈ ಹೆಂಡಕುಡುಕನ ಬಾಧೆಯಿಂದ ಈ ಅಬಲೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವವರಿಲ್ಲವೆ? ಈ ಚಾಂಡಾಲನು ಗಂಟು ಬಿದ್ದನಲ್ಲ! ಹಾ! (ಓಡುವಳು)

ಭದ್ರಬಾಹು (ಉನ್ಮತ್ತತೆಯಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ):—ಎ. ಎ. ಹುಡುಗ! ನಿಲ್-ನಿಲ್ಲಲ್ಲಿ! ಎಲ್-ಎಲ್ಲಿಗೋಡುತ್ತಿ? ನ-ನ-ನ್ನನ್ನಕ್ಕೆ ತಪ್ಪಿ!

(ಹಾರಿ ಅವಳ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದೆಳೆದು ರಂಗಮಧ್ಯಕ್ಕೆ ಸರುವನು.)

ಸೌದಾಮಿನಿ:—ಅಯ್ಯೋ! ದೇವಾ! ರಕ್ಷಿಸ! ರಕ್ಷಿಸ!

ಭದ್ರ:—ದೇ-ದೇವಾನಾ ಇಲ್ಲ-ದಿ-ದಿಂದಾನಾ ಇಲ್ಲ! ನಾ-ನ್ನಾ-ನ್ನಾನೇ-ನಿನ್ನದೇವಾ! ಬಾ-ಬ್ಬರೇ—[೪]

ಸೌದಾಮಿನಿ (ಉರುಳಾಡುತ್ತಾ):—ಅಯ್ಯೋ! ಪಾಪಿ!—

ಸೌದಾಮಿನಿಯ ಗಂಡ (ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಹೊಕ್ಕು):—ಯಾರದು? ಪಾಪಿ! ಸರಪಶು! (ಕೈದೊಣ್ಣೆಯಿಂದ ಭದ್ರಬಾಹುವಿನ ತಲೆಗೆ ಒಂದೇಟನ್ನು ಕೊಡುವನು. ಅದರಿಂದ ಭದ್ರಬಾಹು 'ಆ!' ಎಂದು ಕೂಗಿ ಹಿಂಮುಗುಚಿ ಬೀಳುವಾಗ ಒದೆಯುವನು, ಗುದ್ದುವನು. ಭದ್ರಬಾಹು ವಿಕಾರವಾಗಿ ಕೂಗಿ ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟಿತನಾಗುವನು. ಆ ಮೇಲೆ ದೂರ ನಿಂತಿರುವ ತನ್ನ ಮಡದಿಯ ಕೈ ಹಿಡಿದು:-ಪ್ರಿಯೆ! ಸೌದಾಮಿನಿ! ಬಾ. ಪಾಪಿಗೆ ಶಕ್ಯವ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಾಯಿತು! ಇನ್ನು ಈ ದುಷ್ಟ ಭದ್ರಬಾಹು ಬದುಕಲಾರನು. ಬಾ, ಹೋಗೋಣ.

(ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವನು.)

ನಾರದ [೫] (ನಾರಾಯಣ ನಾಮಸಂಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡುತ್ತ ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು ಹಾಗೂ ಬಿದ್ದಿರುವ ಭದ್ರಬಾಹುವನ್ನು ನೋಡಿ):—ಓಹೋ! ಭದ್ರಬಾಹು! ಸರಮ ಪಾಪಿ! ಆಹಾ! ಈ ಸರಪಶುವಿನ ವಾಪವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳಿಂದ ಚಿತ್ರಗುಪ್ತರ ಎಷ್ಟು ಪುಟಗಳು ತುಂಬಿರುವವೋ ಎನೋ! ಅದರೇನು? ಈತನ ಹೆಂಡತಿ ಮಹಾಪತಿವ್ರತೆ! ಇರಲಿ! ಜಯ ನಾರಾಯಣ!-ಸರಿ! ಇನ್ನು ಈ ಭದ್ರಬಾಹು ಬದುಕಲಾರನು! ನನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಇದೊಂದು

ముఖ్య సాధనవాయిత. ఆగో! ఈతన వత్తి యాద సాధ్యై భ్యేరవి
పతియన్ను హుడుకుత్త బర్తుత్తిద్దాళి' వాప! అవళిగేను గొత్తు
ఇవన దుగ్గతి! జయ నారాయణ! నానిగ అడగువేను

[౬] (మరియోగువను)

భద్రబాహు (మేల్లనే ఎద్దు కుళితు నరళుత్తు).—అయ్యో! సత్తీ!
నోణవు' అ...యో ..య్యో! హా! (చిలకహోగలు)

భ్యేరవి (గాబరియోగి ఓడి బందు):—హా! నాథా! ఇదేని
దీనవస్త్ర! (పతియన్ను ఆనిసికొళ్ళవళు) అయ్యో! పేట్టు బల
వాగదే! హా! రత్త! రత్త! యారు హేడేవరు? ఏను-ఏను అన్యాయ
మాడిది?

భద్ర:-అన్యాయ-నా-ఇల్లా! సౌదామి-ని-నన్న... ప్రియే!
...ఆ ..అవళ గండ. .అవన-మనే-హా-ళా-గ! నన్న....మండ .
ఒడిదా. .! ఆ!

భ్యేరవి:—అయ్యో! ఒళ్ళే దారియల్లి నడియిరి ఎందు ఎమ్మ
కోళిదరూ నిణవు కేళువదిల్లవల్లా! యాకే పరస్త్రియన్ను కేణక
బేకు? హా! దేవా! ఇన్నాదరూ నన్న గండనిగి ఒళ్ళేయ బుద్ధి
యన్ను కేడు! అయ్యో! మే-మేల్ల నన్న మేలే భార హాకి నడ
యిరి!—హా! గ్రహజారవే!

భద్ర:—హూ! హా! అయ్యో!—(హేడతియ మేలే భార హాకి
కొళ్ళవను. మేల్లమేల్లనే హోగువను.

దృశ్య ౨-పూజాగృహ.

(రాణి సతీసావిత్రి యమధర్మన విగ్రహకృ ఆరతి మాడు
త్తిరువళు. రాజా సత్యవాననూ, అవన ఇబ్బరు కుమారరూ కృ
ముగిదుకొండు కుళితిరువరు. ఒబ్బ హుడుగమ ఎల్లరిగూ ఆరతి
యన్ను కేడువను. సావిత్రి యమధర్మనన్ను [౭] స్తుతిసువళు.

ಎಷ್ಟೋ ದಿನವು ಪಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಪಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ಎರಚುವರು. ಕಾರದನು
 ೨. ಹೌತ್ತಾ ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು. [೮]

ನಾರದ.—ಜಾ! ನಾರಾಯಣ!

ಸತ್ಯನಾಸ (ಧಿಗ್ ಬಿತ್ತು) —ಓಹೋ! ದೇವ ಮುನೀಂದ್ರ! ನಾರದರು!
 - ನಿ! 'ಕಯವಾಡಬೇಕು' (ನಾರದನ ಪಾದಕ್ಕೆ ಬಾಗಿ, ಶರಿದು ತಂದು
 ಸುಮ್ಮನೆ ಸೀರದಲ್ಲ ಕುಳಿತಿರುವನು, ತಾಗು. ದಯಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಾರದನ
 ಪಾದವನ್ನು ರಿಸಿ, ಸಾವಿರಿ ಸೀರೆರೆಯಲು, ಆ ಪಾದಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು
 ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ. ವಾದತೀರ್ಥವನ್ನು ತಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ.
 ಕೊಳ್ಳುವನು ಅಡ್ಡಬೀಳುವನು)

ನಾರದ.—ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯಾನ್ ಭವ!

ಸಾವಿತ್ರಿ:—(ನಾರದನಿಗೆ ಅಡ್ಡಬೀಳುವಳು)

ನಾರದ.—ಸುದೀರ್ಘ ಸುಮಂಗಲೀ ಭವ!

ಕುಡುಗರು.—(ನಾರದನಿಗೆ ಅಡ್ಡಬೀಳುವರು)

ನಾರದ — ಆಯುರಾರೋಗ್ಯ ಶ್ರೇಯೋಭಿವೃದ್ಧಿರಸ್ತು!

ಸತ್ಯ (ನಾರದನ ಸಂಜ್ಞೆಯಿಂದ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು).—ಬ್ರಹ್ಮ
 ಪುತ್ರಾ! ತನ್ನ ಆಗಮನದಿಂದ ನನ್ನ ಈ ಗೃಹವೂ ದೇಶವೂ ಭೂಮಿಯೂ
 ಸಂತ್ರಪ್ತವಾದುವು. ದಯಮಾಡಿಸಿದ ಕಾರ್ಯವಿಶೇಷವೇನೋ ಅಪ್ಪಣೆ
 ಮಾಡಲಿ!

ನಾರದ:—ರಾಜಾ! ಸತ್ಯನಾನ್ ಚಕ್ರವರ್ತಿ! ಪಿಶೇಷವೇನಿದೆ? ನಿನ್ನ
 ಕುಲವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗೋಣವೆಂದು ಬಂದೆನು
 ಎಲ್ಲವೂ ಕುಲವೇ?

ಸತ್ಯ —ದೇವಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಎಲ್ಲವೂ ಕುಲವೆ. ತಾವರಿಗೆ ಯಾವ
 ಪ್ರಾಣಿಲೋಕದಿಂದ ದಯಮಾಡಿಸೋಣವಾಯಿತು?

ನಾರದ.—ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠದಿಂದ!

ಸತ್ಯ —ಆಹಾ! ಧನ್ಯರಾದೆವು!

ಸಾವಿತ್ರಿ:—ಆಹಾ! ವೈಕುಂಠದ ದಿವ್ಯರಜಃಕಣಗಳು ನಮ್ಮ ಪಾಲು!
 ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಈ ಭವ್ಯರಾಜ್ಯವು!

ನಾರದ:-ಎಲ್ಲಾ ನಿನ್ನ ಪುಣ್ಯಪ್ರಭಾವವು! ಸತೀಮಣಿ ಸಾವಿತ್ರಿ, ನಿನ್ನ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯದ ದಿವ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ದೇವಲೋಕವೇ ಮುಗ್ಧವಾಗಿದೆ! [೯] ಯಮವಿಜೇತಳಾದ ನಿನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಮಲಾಕ್ಷನ, ಮೆಚ್ಚಿ ತಲೆದೂಗಿದನು! ಕಮಲಾದೇವಿ ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯಾಲಿಂಗನವನ್ನು ಬಯಸಿ ಚಾತಕಪಕ್ಷಿಯಂತೆ ಕಾದಿರುವಳು! ಆಹಾ ಸಾತ್ವಿಕರೆ! ಈ ಶುಭ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆನು

ಸಾವಿತ್ರಿ -ಎಲ್ಲವೂ ಯಮಧರ್ಮ ದೇವನ ಪರಮಾನುಗ್ರಹ!

ನಾರದ.-ಹೌದು ಹೌದು! ಆಹಾ! ಅಂತೆಯೇ ಯಮದೇವನಿಗೆ ಪೂಜಾ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವಿಲ್ಲವೆ? ಭನ್ಯೆ! ಸಾವಿತ್ರಿ! ಧನ್ಯೆ!

ಸಾವಿತ್ರಿ:-ಮುನೀಂದ್ರಾ! ಯಮಧರ್ಮದೇವನೇ ನಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯವಿಧಾತನು. ಅವನನ್ನು ನಮ್ಮ ಕುಲದೈವತವೆಂದೇ ನಂಬಿರುವೆವು!

ನಾರದ -ಯಥಾರ್ಥವೇ ಸರಿ. ಆದರೆ ಮಹಾ ಭಯಂಕರ ಕಾಲನಾದ ತೆಂಕಣ ದಿಕ್ಕಿನ ಆ ಯಮರಾಜನೆಂದರೆ ಎಲ್ಲರೂ ಗದಗುಟ್ಟಿ ನಡುಗುವಾಗ, ನಿಮ್ಮ ಕೃತಿಯೊಂದು ಅತಿಶಯವೂ ಆಗಿದೆ!

ಸತ್ಯ:-ಅತಿಶಯವೇನಿದೆ? ಮುಖ್ಯವಾದ ಚತುರ್ದಾಲಕರಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಭೋಗಿಯಾದ ಪೂರ್ವದಿಗೇಂದ್ರನನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಎರಡನೆಯವನಾದ ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಷತಿ ಯಮಧರ್ಮನಿಗಿರುವಷ್ಟು ಉತ್ತಮವಾದ ಕರ್ತವ್ಯವು ಬೇರೆ ಯಾವ ದಿವ್ಯತೆಗಳಿಗುಂಟು?

ಸಾವಿತ್ರಿ:-ಅಂತೆಯೇ ಆತನು ಧರ್ಮಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯ ಬಾಢ್ಯನಾಗಿರುವನು.

ನಾರದ:-ನಿಜ ನಿಜ! ಆದರ್ಶ ರಾಜದಂಪತಿಗಳು! ನಿಮ್ಮ ಈ ಸಾತ್ವಿಕ ಭಾವವು ನಿಮಗೆ ಇನ್ನೂ ಮೇಲನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವದು! ತೀವ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಮಗೆ ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ಮೂರ್ತಿಗಳ ಸಂದರ್ಶನಭಾಗ್ಯವು ಲಭಿಸಲಿರುವದು! ನಾನು ಹೋಗಿಬರುವೆನು.(ಎಳುವನು)

ಸಾವಿತ್ರಿ-ಸತ್ಯವಾನರು:-ಎಲ್ಲವೂ ತಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹ! (ಬಾಗುವರು)
(ನಾರದನು ಕೈಯಿಂದ ಅವರನ್ನು ಹರಸಿ-ಸಾರಾಯಣ ಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೋಗುವನು. [೧೦]ಸತ್ಯವಾನ-ಸಾವಿತ್ರಿಯರು ಅವನ ಕಡೆಗೆ ಕೈಜೋಡಿಸಿ ಭಕ್ತಿಪರನಶರಾಗಿ ನಿಂತಿರುವರು)

ದೃಶ್ಯ ೪—ಬೀಡಿ.

ನಾರದ [೧೧](ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತ).-ಜಯನಾರಾಯಣ! (ತನ್ನ ತಂಬೂರಿ
ಯನ್ನು ನೋಡಿ) ಹೇ, ನನ್ನ ಎಡೆಬಿಡದ ಸಂಗಾತಿಯಾದ ತಂಭೂ ನರಿಯೆ!
ಪ್ರಿಯ ತಂಬೂರಿಯೆ! ದೇವಾಧಿದೇವನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿದ ನನ್ನ ಈ ನಾರದನ
ತಂಬೂರಿಯೆ! ನೀನೇ ಲೇಳು! ನೀನೇ ನೋಡು! ಎಲ್ಲರೂ ನನಗೆ “ಜಗಳ
ಗಂಟಿ ನಾರದ” ‘ಚಾಡಿಗಾರ ನಾರದ’ ಎಂದು ಬಿರುದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ, ಆದರೆ
ತಂಬೂರಿಯೆ! ಗೋಡುತ್ತಿರುವಿಲ್ಲವೆ? ನಾನು ಎಂದಾದರೂ ಸುಳ್ಳುಹೇಳಿ
ರುವೆನೆ? ನಾನು ಹೆಣ್ಣುಜನ್ಮವನ್ನು ತಾಳಿದುದರಿಂದಲೋ ಏನೋ-ಹೊಟ್ಟೆ
ಯಲ್ಲಿ ಯಾಗ ರಹಸ್ಯವನ್ನೂ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಶಕ್ತನಲ್ಲ! ಸಾರಾಯಣ!
ಸಾರಾಯಣ! ಹೀಗೆ ಕಂಡುದನ್ನು ಹೇಳಿಯೇ ನಿಂದೆಗೊಳಗಾದೆನು, ಆದರೆ
ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತೆ? ನಾನು ಕಿಂಚಿತ್ತಾದರೂ ಸ್ವಾರ್ಥವರನಲ್ಲ ನಾನು ಆ ಕಪಟ
ನಾಟಕ ಸೂತ್ರಧಾರಿಯ ಪ್ರೇರಣೆಯಂತೆ ಕುಣಿಯುವವನು. ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾ
ಣವೇ ನನ್ನ ಗುರಿ. ಹೀಗಿದ್ದೂ ನನಗೆ ‘ಕಲಹಪ್ರಿಯ’ನೆಂಬ ಬಿರುದು ಬರ
ಬೇಕಾದರೆ, ರಾಸದ ಫಲಪೋ-ಹಣೆ ಬರೆಹವೋ! ಇರಲಿ. ನಾರಾಯಣ!
ನಾರಾಯಣ! ನಾನೀಗ ದೇವೇಂದ್ರನ ಸಭೆಗೆ ಹೋಗಿ ನನ್ನ ಆ ಬಿರುದನ್ನು
ಸಾರ್ಥಕವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆನು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕುಬೇರನಿಗೊಂದು ನೀತಿ
ವರವಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅವನು ಧನಮದದಿಂದ ಮತ್ತನಾಗಿರು
ತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ನಟ್ಟಿದಿನಲ್ಲಿರುವ ಧರ್ಮಾತ್ಮನಾದ ಯಮನನ್ನು ಕುಬೇ
ರನು ಕಿಡಿಗಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಆ ಜ್ವಾಲೆಗೆ ನಾನಿಷ್ಟು
ತುಪ್ಪವನ್ನು ಸುರುವಿ, ಅವನ ಅವಿವೇಕವನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಮಾಡಬೇಕು.
ಅವನ ಗರ್ವವನ್ನು ಮುರಿಯಬೇಕು. ಅಯ್ಯಾ ತಂಬೂರಿ! ನೀನು ಮಾತ
ನನ್ನ ಕೈಯನ್ನು ಬಿಡದೆ, ನನ್ನ ಸತ್ಯನಿಷ್ಠೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿರು! ಜಯ ನಾರಾ
ಯಣ! (ಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೋಗುವನು) [೧೨]

ದೃಶ್ಯ ೫.—ಇಂದ್ರಕಥೆ

(ದೇವೇಂದ್ರನು ಸಿಂಹಾಸನಾರೂಢನಾಗಿರುವನು. ಎಡಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಯಮನೂ, ಬಲಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಯಮನಿಗಿರಾಗಿ ಕುಳಿರನೂ ಕುಳಿತಿರುವರು. ಇತರ ದಿವ್ಯತಿಗಳೂ ಇರುವರು. ದೇವೇಂದ್ರನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಗುರು ಬೃಹಸ್ಪತಿಗಳೂ ಮಂಡಿಸಿರುವರು. ಸ್ತುತಿಪಾಠಕರು ಸ್ತುತಿಗೀತೆ [೧೩] ವನ್ನು ಹೇಳುವರು. ನರ್ತಕರು ನರ್ತಿಸುವರು. ಆ ಮೇಲೆ—

(ನಾರದನು ವೈಷ್ಣವಸಂಕೀರ್ತನ ಮಾಡುತ್ತ[೧೪] ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು. ಎಲ್ಲರೂ ನಿಲ್ಲುವರು. ದೇವೇಂದ್ರನು ಬಳಿಯ ಆಸನದಲ್ಲಿ ನಾರದನನ್ನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಗೌರವಿಸುವನು.)

ದೇವೇಂದ್ರ:-ನಾರದರೆ! ಯಾವ ಲೋಕದಿಂದ ಬರೋಣವಾಯಿತು? ವಿಶೇಷವೇನು?

ನಾರದ:-ದೇವೇಂದ್ರಾ, ನಾನು ಭೂಲೋಕದಿಂದ ಬರುತ್ತಿರುವೆನು, ನಿನ್ನ ಕುಶಲವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಬಂದೆನು. ಕುಶಲವೇ?

ದೇವೇಂದ್ರ:-ಕುಶಲ. ನಿಮ್ಮ ಆಗಮನದಿಂದ ನನ್ನ ಸಭಾಮಂದಿರವು ಪವಿತ್ರವಾಯಿತು. ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಜ್ಜನರು ಕ್ಷೇಮವಾಗಿರುವರೆ?

ನಾರದ:-ಆಹಾ! ಕ್ಷೇಮ. (ಯಮನನ್ನು ನೋಡಿ) ಯಮಧರ್ಮ! ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರ ವಿಷಯವಾಗಿ ನೀನೇನೂ ವಿಚಾರಿಸುವದಿಲ್ಲವೇ?

ಕುಬೇರ:-ನಾರದರೆ, ಕಾಲಾಂತಕ ಭಯಂಕರ ಭಾವೀಯನಾದ ಯಮದಂಡೇಶ್ವರನಿಗೆ ಭಕ್ತರು ಯಾರವ್ವಾ, ಅಂತಹ ಮಹಾತ್ಮರು?

ನಾರದ:-ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಮಹಾತ್ಮರೆ! (ಯಮನನ್ನು ನೋಡಿ ಮುಗುಳ್ಳುಗುವನು.)

ಯಮ:-ನಾರದರೆ! ನಾನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದಿರುವಾಗ ನೀವೇ ಕೇಳಿದಿರಿ, ನನ್ನ ಭಕ್ತರಾದ ಮಧುದೇಶಾಧಿಪತಿಗಳಾದ ಸಾವಿತ್ರೀ ಸತ್ಯವಾನರು ಕುಶಲವಷ್ಟೆ?

ನಾರದ:-ಆಹಾ! ಪರಮ ಕುಶಲ! ಯಮಧರ್ಮ! ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಅವರು ಕುಂಬಾ ಭಕ್ತಿನಿಷ್ಠರಾಗಿರುವರು. ನಾನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡೆನು!

ಯಮಧರ್ಮನೆ ತಮ್ಮ ಕುಲದೈವತವೆಂದು ಅವರ ನಂಬುಗೆ. ಯಮನ ವಿಗ್ರಹವೇ ಅವರ ಮುಖ್ಯ ಪೂಜಾ ನಸ್ತು.

ಕುಬೇರ:-ಅಶ್ವತ್ಥ! ಯಮನೆಂದರೆ ಗಡಗಡನೆ ನಡಗುವ ಮರ್ತ್ಯರು. ಯಮಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವರೆ? ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯ!

ಬೃಹಸ್ಪತಿ,—ಕುಬೇರಾ, ಹಾಗೆ ನಡಗುವವರು ಪಾಪಿಗಳು. ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರಿಗೆ ಯಮನು ಸೌಮ್ಯ ಸ್ವರೂಪನಲ್ಲವೆ? ಸಾವಿತ್ರಿಯಾದರೋ ಯಮನಿಂದಲೇ ಸರ್ವ ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಸಾಧ್ವಿಯಾದುದರಿಂದ, ಅವಳು ಯಮನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವದರಲ್ಲಿ ಏನೂ ಅಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ.

ನಾರದ.—ಹೌದು. ದೇವಗುರುಗಳ ಮಾತು ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿದೆ. ಆ ಸಾಧ್ವೀಮಣಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾದರೂ ಹೀಗೇ ಇದೆ- ಅಷ್ಟದಿಕ್ಪಾಲಕರಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರನನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಯಮನಷ್ಟು ನಿಗ್ರಹಾನ್ವಿಗ್ರಹ ನೀತಿ ಪಾರಾಯಣ-ದಂಡಶಕ್ತರು ಬೇರಿಲ್ಲವೆಂದೇ ಆ ಪುಣ್ಯ ದಂಪತಿಗಳ ನಂಬುಗೆ.

ಕುಬೇರ (ಕೋಪದಿಂದ):—ಏನೇನು! ಯಮನನ್ನು ಹೊಗಳಿ, ನಮ್ಮನ್ನು ತಿಗಳಿದರ?

ನಾರದ.—ಓರೆ! ಹಾಗಿಲ್ಲಲ್ಲಾ! ಯಮಧರ್ಮನ ಕರ್ತವ್ಯಗುಣವನ್ನು ಪ್ರಶಂಸೆಮಾಡಿದರೆ ಬೂರತು, ನಿಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲಾ ದೂಷಣೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ ಅವರು!

ಕುಬೇರ —ಓಹೊ! ಅದಕ್ಕೆ ನೀವೇನು ಹೇಳಿದಿರಿ ನಾರದರೆ?

ನಾರದ.—ನಾನೇನು ಹೇಳಲಿ? ಅವರವರ ಇಷ್ಟ ದೈವತವನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದು ಅವರವರ ಧರ್ಮ, ಎಂದೆನು.

ಬೃಹಸ್ಪತಿ:-ನಿಜ, ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಕುಬೇರಾದಿಗಳು ಕೋಪಿಸುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಅವರವರ ಇಷ್ಟ ದೈವತವನ್ನು ಹೊಗಳುವದೂ ಪೂಜಿಸುವದೂ ಆ ಆ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಸಹಜವೇ ಸರಿ. ಇದರಿಂದ ಉಳಿದವರ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಕ್ಕೆ ಚ್ಯುತಿ ಯಂಟಾಗುವುದು ಹೇಗೆ? ದಿಕ್ಪಾಲಕರೆಲ್ಲರೂ ಸರಿಸಮಾನರು.

ನಾರದ.—ನಿಜ. ನಿಜ. ಇತ್ತಣಿಂದ ಪುದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿದರೆ ಯಮನಿಗೆ ಎರಡನೇ ಸ್ಥಾನವೂ, ಅತ್ತಣಿಂದ ಮಾಡತೊಡಗಿದರೆ ಕುಬೇರನಿಗೆ ಎರಡನೇ ಸ್ಥಾನವೂ ಬಂದೇ ಬರುತ್ತೆ.

ಕುಬೇರ:-ಹಾಗೆ ಅಪಸವ್ಯವಾಗಿ ಯಾರೂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡು-
ದಿಲ್ಲವಯ್ಯಾ ನಾರದರೆ! ಏನಾದರೂ ಹೇಳಿ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು
ಬಯಸುವಿರಾ? ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಮನಸ್ಸು ಪೂಜಿಸುವದರಲ್ಲಿ ನನ್ನ
ದೇನೂ ಮಾತಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಯಮನ ಕಾರ್ಯವ್ಯ
ಮಾತ್ರ ನ್ಯಾಯವಿರುದ್ಧವೆಂದು ನಾನು ಸಾರಿ ಹೇಳಬಲ್ಲೆನು.

ಯಮ:-ಅದು ಹೇಗೆ?

ಕುಬೇರ:- ಹೇಗೆಂದರೆ? [ಯ:] ಯಾಕತ್ತಿತಳಾದ ಮರ್ತ್ಯ ನಾ-
ಯೊಬ್ಬಳ ಮಾತಿಗೆ ಸೋತು, ಅವಳಿಗೆ ನೀನು ಕೊಟ್ಟ ವರಗಳು ನಿನ್ನವರೆ
ಯನ್ನು ಮೀರಿವೆ! ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗಿವೆ! ನೀನು ಬ್ರಹ್ಮದ್ರೋಹಿ
ಯಾಗಿರುತ್ತೀ!

ಯಮ:-ಓಹೋ! ಕುಬೇರಾ! ನಾನು ಬ್ರಹ್ಮದ್ರೋಹಿಯಾಗಿದ್ದ
ಬ್ರಹ್ಮದೇವನೇ ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲವೆ? ನಿನಗೇಕೆ ಈ ಗೊಡವೆ?

ಕುಬೇರ:-ಬ್ರಹ್ಮನು ಕಮಲನಾಳದೊಳಗೆ ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ಕುಳಿತ
ಬೇಕು! ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ ಆಗಲೇ ಆಗಿಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು ನಿನ್ನ ಪರಿಣಾಮ.

ಯಮ:-ಅಯ್ಯಾ! ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರರಾದ ನಾರದರೆ! ನಾನು ಧರ್ಮ
ಕಟ್ಟುಬಿದ್ದು ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟವರಗಳ ವಿವರವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ಅರಿ-
ವಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಅಮೂ ಸಮೃತ್ತಿಯ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ದಯಮಾ-
ರುತ್ತಾರೆ!

ಕುಬೇರ (ನಕ್ಕು):-ಅಹಹಹ! ಅದೆಲ್ಲಿಯೋ ಪರಧ್ಯಾನ ಪರವಶನ
ಗಿಯೋ-ಯಮಧರ್ಮನು ಮಾಡುವದೆಲ್ಲ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಇದ್ದಿ-
ತೆಂಬ ಮೂಢನಂಬಿಕೆಯಿಂದಲೋ. ವಿಚಾರ ಮಾಡದೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ
ಸಮೃತ್ತಿಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರಬಹುದು! ಪಾಪ! ಕೊಡದೇನು ಮಾಡು-
ಯಾನು?

ಯಮ:-ಕುಬೇರಾ! ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಮಾತಾಡು! ಜಗತ್ತಿತಾಮಹನಾ
ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಗೆ ಹೆಸರಿಡುವ ನೀನೇ ಬ್ರಹ್ಮದ್ರೋಹಿಯಾಗಬೇಕಾದೀತು
ಕಡೆಗೆ!

ಕುಬೇರ:-ವಿಚಾರ ಮಾಡಲಿ. ಆಗ ಯಾರು ದ್ರೋಹಿಗಳೋ ಆ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೇ ಗೊತ್ತಾದೀತು.

ಯಮ:-ಅಯ್ಯಾ ನಾರದರೆ! ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಗೆ ನಾನು ದ್ರೋಹ ಮಾಡಿದುದು ನಿಜವಾದರೆ ನೀವೇಕೆ ಸುಮ್ಮನಿರುವಿರಿ? ಹೇಳಿರಿ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆ ಯೊಡನೆ!

ನಾರದ:-ನಾನೇ? -ಛ!ಛ! ನನಗೆ ಬೇಡವ್ವಾ! ನಾರಾಯಣ! ನನ್ನ ವಿಧಿ ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರೂ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ "ಜಗಳಗಂಟಿ" ಎಂಬುದೀಗ ಸಾರ್ಥಕ ವಾಯಿತು.

ಕುಬೇರ:-ಹೇಳಿರಿ ನಾರದರೆ! ಒಬ್ಬ ಪ್ಲುದ್ರ ಹೆಂಗುಸಿಗೆ ಸೋತುಹೋದ ಪ್ಲುದ್ರ ಸ್ವಭಾವಿಯಾದ ಯಮನು, ಧರ್ಮಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಯೋಗ್ಯನಿರುವನೆಂದು ಚನ್ನಾಗಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿರಿ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಗೆ!

ಯಮ:-ಆಹಾ! ಈ ಧನಮತ್ತ ಕುಬೇರನ ಮಾತುಗಳು ಅಸಹನೀಯವಾಗಿವೆ! ಪಾಪಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಕಾರಣವಾದ ದ್ರವ್ಯದ ಭಾಂಡಾರಿಯಾದ ಈ ಕುಬೇರನಿಗೆ ಮದೋನ್ಮತ್ತನಿಂದ ತಲೆಯೇ ತಿರುಗಿರಬೇಕು!

ಕುಬೇರ:-ತಲೆತಿರುಗಿದವನು ಪ್ರಪಂಚವೇ ತಿರುಗುತ್ತಿದೆ, ಎಂದ ಹಾಗಿದೆ ಈ ಮಾತು! ಯಮಾಂತಕಾ! ನಿನ್ನ ಅವಿಧೇಯ ವರ್ತನೆಯಿಂದ ನೀನು ಬೇಗನ ನಾಲವಾಗುವಿ!

ಯಮ(ಕೋಪದಿಂದ):-ಛ! ದುರಾತ್ಮ! ಹದ್ದು ಮೀರುತ್ತಿರುವಿ! ನಿಲ್ಲಿಸು!

ಕುಬೇರ:-(ಎದ್ದು) ಛ! ಅಯೋಗ್ಯ! ಬೆದರಿಸುವಿಯಾ? (ಮುಷ್ಟಿ ಗಟ್ಟಿನಿಲ್ಲುವನ್ನು.)

ಯಮ(ಎದ್ದು ಮುಷ್ಟಿಗಟ್ಟಿ) ಓ! ಮುಂಗಾಲು ಕೆದರಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕರೆಯುವಿಯಾ?

ಬೃಹಸ್ಪತಿ (ಬೇಗನೆದ್ದು ಅವರ ನಡುವೆ ನಿಂತು):-ಹಾ! ನಿಲ್ಲಿಸಿರಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿರಿ! ಕುಬೇರ-ಯಮಧರ್ಮರೆ! ಅನುಚಿತವು! ಅನುಚಿತವು! ಅಲ್ಪ ಮಾತಿ ನಿಂದ ಹೀಗೆ ಹೊಡೆದಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೇ? ಸಾಕು! ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅನುಚಿತ ವಾದ ಈ ಕಲಹವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿರಿ!

ಕುಬೇರ:- ಒಳ್ಳೆಯದು ಗುರುಗಳೆ! (ಮವನನ್ನೊಮ್ಮೆ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ದಿಂದ ನೋಡಿ ರಭಸದಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋಗುವನು)

ನಾರದ:- ನಾರಾಯಣ! ನಾರಾಯಣ!

ದೃಶ್ಯ ೩—ಗಗನಬೋಧಿ

ಕುಬೇರ (ಪ್ರವೇಶಿಸಿ-ಸ್ವಗತ):- ಹೂಂ. ಕಡೆಗೆ ಇಂದ್ರಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನನಗೇ ಅವಮಾನವಾಯಿತು. ಏಳನೆಯ ದಿಕ್ಕೇ ಕಡಿಮೆಯಾದು ನಾರದರು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿರಬೇಕೆ? ಒಬ್ಬ! ಆ ಗರ್ವಿಷ್ಠನಾದ ಯಮನು ಅದೆಷ್ಟು ಧೀಕಾರದಿಂದ ನಾ ತಾ ಡಿ ದ! ಇದಕ್ಕೇನಾದರೂ ಪ್ರತೀಕಾರ ಮಾಡಲೇಬೇಕು! ಹೇಗೆ—

(ತೆರೆಯಲ್ಲಿ [೧೬] ನಾರದನ ಸುಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ದಿಟ್ಟಿಸಿ) ತ್ರಿಲೋಕ ಸಂಚಾರಿಗಳು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ! ನಾನು ಆ ಜಗಳಗಂಟರ ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸುವೆನು. ನಾರದರ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಯಾವದೂ ಜಯಪ್ರದವಾಗಿ ನೆರವೇರಲಾರದು. (ತೆರೆಯ ಬದಿಗೆ ಬೋಗಿ) ಸ್ವಾಮಿ, ನಾರದರೆ! ನಾರದರೆ!

ನಾರದ (ತೆರೆಯಿಂದ) ಬೋ! ಕುಬೇರನೆ? (ಬರುವನು.)

ಕುಬೇರ (ವಂದಿಸಿ ಕರೆತರುತ್ತ).—ಸ್ವಾಮಿ, ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತಾಡುವ ಕೆಲಸವಿದ್ದುದರಿಂದ, ನಿಮ್ಮ ಲೋಕಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ವಿಘ್ನವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದೆನು, ಮನ್ನಿಸಿರಿ.

ನಾರದ:- ಹಾಗೇನು? ನಾನೂ ನಿನ್ನ ಅಲಕಾಪುರಿಯ ಕಡೆಗೇ ಹೊರಟಿದ್ದೆನು; ಆದರೆ ಕುಬೇರಾ! ನೀನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದಿರುವುದೇನೋ ಎಂದು ಹೆದರಿದ್ದೆನು! ಈಗ ನೀನೇ ಮನ್ನಿಸಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಿದುದರಿಂದ ಅಭೀದಾನವಾಯಿತು.

ಕುಬೇರ:- ಸತ್ಯವಾದಿಗಳಾದ ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಿದರೆ, ಶ್ರೀಮನ್ನಾಥಾಯಣನ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡುವಂತೆಯೇ ಸರಿ

ನಾರದ:- ಜಯ ನಾರಾಯಣ! ಹಾಗಲ್ಲ. ಈ ನಾರದನು ಜಗಳಗಂಟನೆಂದು ದೂರುವಿದೇನೋ ಎಂದಿದ್ದೆ.

ಕುಬೇರ.—ತಾವು ಜಗಳಗಂಟರಾದರೂ ಅದರ ಪರಿಣಾಮವು ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುವದೆಂದು ನಾನು ಚನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲೆನು. ನಾರದರೆ! ಈಗ ನಮ್ಮೊಳಗೆ ತಂದಿಟ್ಟ ಈ ಕಲಹದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೆ ಮೇಲಾಗುವದು? ಯಮನಿಗೋ-ನನಗೋ? ಸತ್ಯ ಹೇಳಿರಿ!

ನಾರದ —ಅದು ನೀನೇ ಊಹಿಸಿ ನೋಡು-ನೋಡೋಣ!

ಕುಬೇರ:—ಅದರೆ ಯಮನ ವರ್ತನೆಯಿಂದ—

ನಾರದ —ಅಂದರೆ?—

ಕುಬೇರ —ಅಂದರೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆ?—ಯಮನು ಮಾಡಿದ ಆ ಬ್ರಹ್ಮ ದ್ರೋಹಕಾರಣದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರರಾದ ನಿಮಗೆ ತಿರಸ್ಕಾರವುಂಟಾಗಿರಬೇಕು ನಾರದ.—ಆ! ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದಿ. ಅದುದರಿಂದ—

ಕುಬೇರ.—ಅದುದರಿಂದ ನನ್ನ-ಅವನ ಈ ಕಲಹದಲ್ಲಿ ನನಗೇ ಮೇಲಾದೀತು!

ನಾರದ.—ಸಂದೇಹವೇ ಬೇಡ, ಕುಬೇರಾ! ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ಅವನು ಯಾವಾಗ ನನನನ್ನು ಕೊಟ್ಟನೋ, ಆಗಲೇ ನಾನು ಅವನ ಮೇಲೆ ಕತ್ತಿ ಮಸೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದೇನೆ ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ತಂದೆ ಹೆಚ್ಚು ವಿಚಾರಿಸುವ ಗೊಡವೆಗೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ನಾನಾದರೂ ತಕ್ಕ ಸಹಾಯ-ಸಾಧನಗಳು ದೊರಕದೆ ಇಷ್ಟು ಕಾಲ ಬಾಯಿಮುಚ್ಚಿ ಕುಳಿತಿದ್ದೆನು. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನನಗೆ ನೀನೊಬ್ಬನು ಮುಖ್ಯ ಸಹಾಯಕನು ಸಿಕ್ಕಿದಿ!

ಕುಬೇರ.—ನೀವು ನನಗೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವಿರಾ?

ನಾರದ.—ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಈ ದಿನ ದೇವಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಬಿತ್ತಿದ ಕಲಹವೇ ಯಮಪತನ ಕಾರ್ಯದ ಮೂಲ ಬೀಜವೆಂದು ತಿಳಿ! ಇನ್ನು ಆ ಧರ್ಮ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬೇರೊಬ್ಬ ಯೋಗ್ಯ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ! ಅದೂ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಕ್ಕಹಾಗೆಯೇ ಗೊತ್ತಾಗಿ ಹೋಯಿತು!

ಕುಬೇರ:—ಅವನಾರು?

ನಾರದ:—ಕುಬೇರನು! ನೀನು!

ಕುಬೇರ:-ಸತ್ಯವಾಗಿಯೂ ನೀವು ನನಗೆ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಕೊಡಿಸುವಿರಾ?

ನಾರದ:-ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ನಿನಗಾ ಸುಯೋಗವು ಬೇಗನೆ ಬರುವುದು! ಲೋಕಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕೆ ದ್ರೋಹ ಮಾಡಿದ ಈ ಯಮನ ಗತಿ, ಅಭೋಗತಿಯೇ ಸರಿ!

ಕುಬೇರ:-ಅಷ್ಟಾದರೆ ಸಾಕು! ನನಗೆ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರದ ಗೌರವ ಬರಬೇಕೆಂದೇನೂ ನಾನು ಅಶಿ ಇಟ್ಟಿಲ್ಲ! ಒಮ್ಮೆ ಯಮನ ಗರ್ವ ಮುರಿದರೆ ಸಾಕಾಗಿದೆ!

ನಾರದ:-ಅದಂತೂ ಖಂಡಿತ! ಗೌರವವು ತಾನಾಗಿ ಬರುವಾಗ ನೀನು ಬೇಡೆನ್ನ ಲಾರಿಯಷ್ಟೆ?

ಕುಬೇರ:-ಅಂತಹ ಗೌರವ ಪದವಿಯನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಲು ನಾನು ಸಮರ್ಥನೆಂದು ನೀವುಗಳು ತಿಳಿಯುವುದಾದರೆ-ಬಹಳ ಸಂತೋಷವೇಸರಿ!

ನಾರದ:-ಹಾಗೆಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ! ಪದಚ್ಯುತನಾದನೆಂದರೆ ಯಮನ ಗರ್ವವು ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಮುರಿಯುತ್ತೆ. ಅಂತೆಯೇ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರವು ತಾನಾಗಿ ನಿನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಬರುತ್ತೆ. ಇವು ನನ್ನ ಊಹೆ.

ಕುಬೇರ:-ಯಮಪಟ್ಟಣವು ಖಂಡಿತ ನನಗೇ ಹೇಗೆನ್ನುವಿ?

ನಾರದ:-ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕುಬೇರಾ! ನಿನ್ನ ಯಮ ಧರ್ಮಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಸದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಅಸಹವಾದಿಯೆಂದು ಅಪಖ್ಯಾತನಾಗಲಿ ಆಯಿತಷ್ಟೆ?

ಕುಬೇರ:-ಆಯಿತು!

ನಾಗದ (ಯೋಚಿಸಿ):-ಆದರೆ ಕು ಬೇ ರಾ, ನಮ್ಮೊಳಗೊಂದು ಯೋಚನೆ! ನನಗೆ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರವು ಸಿಕ್ಕಿದ ಮೇಲೆ ಯಮನು ಸಾವಿತ್ರಿ ಕೊಟ್ಟ ವರಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಕ್ಕ ನಡೆವಳಿಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಅಲೋಚನೆ ಉಂಟೋ-ಇಲ್ಲವೋ?

ಕುಬೇರ (ಯೋಚಿಸಿ):-ಇಲ್ಲದೇ ಉಂಟೆ? ನಾರದರೆ! ಅವೆಲ್ಲವು ನವಿಷಾಕುತಾಕತಕ್ಕ ವರಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಬ್ರಹ್ಮಲಿಖಿತಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾ

ಯಮನು ಸತ್ಯವಾನನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ರದ್ದು ಪಡಿಸಬೇಕಾ ದೀತು!

ನಾರದ:—ಅದೇ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಬಂದ ಶಂಕೆ! ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತ ಆಯುರ್ಧಾಯದ ಮೇಲೆ ಇಷ್ಟು ವರ್ಷ ಅವನು ಬದುಕಿದುದೇ ವಿಶೇಷ. ಇದರ ಮೇಲೆ ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ಸುತ್ರಲಾಭವೂ ಆಯಿತಷ್ಟೆ? ಇನ್ನು ಯಮನು ಕೊಟ್ಟ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸಿದರೇ ಲೋಕವಿಧಾತನ ಕೀರ್ತಿ ಯುಳಿದೀತು!

ಕುಬೇರ:—ನಿಜ ನಿಜ! ಇದು ಬ್ರಹ್ಮದೇವನೇ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ಒಪ್ಪಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ವಿಷಯ.

ನಾರದ:—ಅದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ನಾನಿಬ್ಬೇನೆ, ಅದರೆ ಹೀಗಾದರೆ ಪಾಪ! ಪತಿ ವ್ರತಿಯಾದ ಸಾವಿತ್ರಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪತಿವಿಯೋಗ ದುಃಖದಲ್ಲಿ ಮುಳು ಗಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತೆ!

ಕುಬೇರ:—ಅದಕ್ಕೇನು ಮಾಡುವದು? ಸತ್ಯವಾನನು ಅಲ್ಪಾಯುಷಿ ಯೆಂದು ತಿಳಿದೇ ಅವನನ್ನು ವರಿಸಿದಳಲ್ಲವೆ? ಈಗ ಅವಳು ಯಮನಿಂದ ಪಡೆದ ವರದಿಂದ ಪುತ್ರಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಬೇರೆ ಹೊಂದಿರುವದರಿಂದ, ಪತಿ ವಿಯೋಗ ದುಃಖವನ್ನು ಆಸತ್ಯ ಪ್ರೇಮದ ಆನಂದದಲ್ಲಿ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲಿ! ಅಲ್ಲದೆ ಅವಳು ವಿಧವಾರ್ಥವನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ತೋರಿಸಲು ಆದರ್ಶ ರಮಣಿ ಯಾಗಿ ತನ್ನ ಆಯುಶ್ಯೇಷವನ್ನು ಕಳೆಯಲಿ!

ನಾರದ:—ಹೌದು, ಸರಿ. ಕುಬೇರಾ! ನಾನು ಈಗಲೇ ಲೋಕಪಿತಾ ಮಹನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಯಮ ಪತನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಮದ್ದನ್ನು ಅರಿಯುವೆನು.

ಕುಬೇರ:—ಒಳ್ಳೆಯದು, ನಾರದರೆ! ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನೇ ನಂಬಿದ್ದೇನೆ! (ನಂದಿಸಿ ಹೋಗುವನು.)

ನಾರದ (ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಗದ ತೆರೆಯೊಳಗೆ ಹೋಗಿ-ಪುನಃ ರಂಗಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಕುಬೇರನು ಹೋವ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿ ನಕ್ಕು):—ಅಹಾ! ಮೂರ್ಖ ಕುಬೇರಾ! ನಿನಗೆ ಧರ್ಮಸಿಂಹಾಸನವು ಬೇಕೇ? ಆಗಲಿ. ಸ್ವಲ್ಪ ಕುಳಿತು ನೋಡು ಅದರ ರುಚಿಯನ್ನು! ಸತ್ಯವಾನನ ಆಯುಷ್ಯವು ತದ್ವಾಗದೇಕ

ಲ್ಲವೆ? ಆಹಾ! ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯ ಪ್ರಭಾವವು ಲೋಕಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿಯಲು ಅದೇ ದಾರಿ! ಎಲೈ ನನ್ನ ತಂಬೂರಿಯೆ! ನೋಡಿದಿಯಾ? ನಾರದನು ತಂಟೆಗಾರನೆಂದು ಗೊತ್ತಿದ್ದರೂ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನಾರದನೆ ಬೇಕು! ಆಹಾ! ನಾರಾಯಣಾ! ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆ! [೧೭] (ಸಂಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡುತ್ತ ಹೋಗುವನು.

—

ದೃಶ್ಯ ೭—ಬಡ ಗುಡಿಸಲು

(ಮುರುಕು ಮಂಚದಲ್ಲಿ ಹರಕು ಚಾಪೆಯಲ್ಲಿ ಭದ್ರಬಾಹು ಮರಣಾ ವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರುವನು. ಭೈರವಿ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ದುಃಖಿಸುವಳು.)

ಭೈರವಿ:—ಅಯ್ಯೋ ದುಷ್ಟವಿಧಿಯೆ! ಅಂದು ಪೆಟ್ಟು ತಾಗಿ ಬಿದ್ದ ನನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಮಲಗಿಸಿಬಿಟ್ಟೆಯಾ? ದೇವಾ! ನಿನಗೆ ದಯವಿಲ್ಲವೆ? ಕಠಿಣವಾದ ಜ್ವರದಿಂದ ಪತಿಯನ್ನು ಏಕೆ ಪೀಡಿಸುವೆ? ಬಡವಳಾದ ನನಗೆ ಯಾರು ದಿಕ್ಕು?

ಭಕ್ತ (ವಿಕಾರದಿಂದ). —ಹಾ! ಹೋ! ಯಮದೂತರು! ಅ...ಯ್ಯೋ! ಸಾಯು. ಶ್ರೀನಿ! ಹಾ!—ಅ! ನೀ ..ರು! . ಸತ್ತ . ಸ . ತ್ತ!

ಭಕ್ತ (ಹೆದರಿ ಗಡಿಬಿಡಿಯಿಂದ ನೀರು ತಂದು ಪತಿಯ ಬಾಯಿಗೆ ಸೂಸುವಳು). ಭದ್ರಬಾಹು ಮರಣಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟಿತನಾಗುವನು. ಭಕ್ತ ಇದೇನು! ನೀರು ಬಾಯಲ್ಲೇ ಇದೆ! (ವೈ ಮುಟ್ಟಿ) ಅಯ್ಯೋ! ತಣ್ಣಗಾಗಿದೆ! ನೀಡನು! ಹೋದನು! ಅಯ್ಯೋ! (ಪತಿಯ ದೇಹದ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವಳು.)

ನಾರದ (ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತ [೧೮]):—ಜಯ! ನಾರಾಯಣ!

ಭೈರವಿ (ಎದ್ದು):—ಹಾ! ಇದಾರು? ಮಹಾತ್ಮರು! (ಎದ್ದು ಬಂದು ನಾರದನ ಕಾಲಡಿಗೆ ಬಿದ್ದು) ಸ್ವಾಮಿ! ಉದ್ಧರಿಸಬೇಕು!

ನಾರದ (ಹರಸುತ್ತ):—ಭೈರವಿ! ನಿನ್ನ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯವು ಬೆಳಗಲಿ!

ಭೈರವಿ:—ಸ್ವಾಮಿ! ತಾವು ಯಾರೋ ನಾನರಿಯೆನು! ನೋಡಿದರೆ ದೇವಲೋಕದವರಂತೆಯೇ ಕಾಣುವಿರಿ!

ನಾರದ:—ಭದ್ರೆ! ನನಗೆ ನಾರದನೆಂದು ಹೆಸರು.

ಭೈರವಿ:—ಹೊ! ನಾರದ ಮಹಾಮುನಿಗಳೆ! ನನ್ನಂತಹ ದಂದ
ಳಿಗೂ, ತಮ್ಮಂತಹರ ದರ್ಶನ ಭಾಗ್ಯವು ಲಭಿಸುವದುಂಟೆ? ಆಹಾ! ಇದೇನು
ಸ್ವಪ್ನವೋ ದೃಷ್ಟಾಂತವೋ!

ನಾರದ:—[೧೯] ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಾಂತವೇ! ವಸಿತಾಮಣೀ! ನಿನ್ನ
ಉನ್ನತವಾದ ಸತೀಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ, ಗತಾಸುವಾದ ನಿನ್ನ ಈ ಪತಿಯನ್ನು
ನೀನು ತಿರುಗಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಒಂದು ದಾರಿಯನ್ನು ನಿನಗೆ
ತೋರಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆನು!

ಭೈರವಿ:—(ಆಡ್ಡ ಬಿದ್ದು) ಅಹಾ! ಶರಣು! ಶರಣು ಸ್ವಾಮಿ! ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದ
ನನಗೆ ನೀವೇ ದಿಕ್ಕು! ಸರ್ವಜ್ಞರಾದ ತಮಗೆ ಹೆಚ್ಚೇನು ಹೇಳಲಿ? ಪತಿ
ಹೀನೆಯಾದವಳ ಬಾಳು ವೃಥಾವಲ್ಲವೆ? ಮಹಾತ್ಮರೆ! ನನಗೆ ಪತಿಭಿಕ್ಷೆ
ಯನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಬೇಕು! (ಬಾಗುವಳು)

ನಾರದ:—ಸಾಧ್ವಿ! ಭೈರವಿ! ಮಹಾ ಪಾಪಿಯೂ ಪರಪ್ರೀತಿ ಲಂಪಟನೂ
ಆದ ಪತಿಯನ್ನೇ ಪರದೈವವೆಂದು ನಂಬಿರುವ ನಿನ್ನ ಪತಿಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು
ನೋಡಿದರೆ ಮೃತರೇ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿ ಸತೀ ಮಣಿ! ನಿನ್ನ ಪತಿವ್ರತೆಯ
ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ನಿನ್ನ ಪತಿ ಮರಣಗಳೆಲ್ಲಾ ಭಸ್ಮವಾಗುವವು. ಭದ್ರೆ!
ಅವನಿಗ ಯಮಲೋಕದ ನಾಗರಾಜನು ಸ್ಥಾನವನ್ನು; ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಪತಿಸಿಷ್ಯೆಯ
ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಯಮರಾಜನು ನಗಲೊಂದು ಅವನನ್ನು ಬಾಧಿಸುವದಿಲ್ಲ.

ಭೈರವಿ:—ಆದರೆ ಸ್ವಾಮಿ! ನಾನು ಹೆಚ್ಚು ಬಲ್ಲವಳಲ್ಲ. ಪತಿಯನ್ನು
ಹಿಂಬಾಲಿಸುವದೇ ಸತಿಯ ಮಾರ್ಗವೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಪತಿ ನರಕದಲ್ಲಿ
ದ್ವರೂ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ನಾನು ಅವನೊಂದಿಗೇ ವಾಸವಾಗಿರಬೇಕೆಂದಿರು
ವೆನು. ಆ ಯಮನು ನನ್ನನ್ನೂ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವಂತೆ ಮಾಡಲಾರಾ?

ನಾರದ:—ಸಾಧ್ವಿ! ನಾನೊಂದು ಮಾರ್ಗವನ್ನು ನಿನಗೆ ತೋರಿಸಿ
ಕೊಡುವೆನು. ನೀನು ವಿಶ್ವಾಸವಿಟ್ಟು ಅದರಂತೆ ನಡೆದರೆ, ನಿನ್ನ ಮನೋ
ಭೀಷ್ಮವು ಸಿದ್ಧಿಸುವದು.

ಭೈರವಿ:—ಅನುಗ್ರಹಿಸೋಣಾಗಬೇಕು.

ನಾರದ:—ಕೇಳು! ಈ ದೇಶದ ರಾಣಿಯಾದ ಸತೀ ಸಾವಿತ್ರೀದೇವಿ
ಅಂದು ಯಮನಿಂದ ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಲಿಲ್ಲವೆ?

ಭೈರವಿ:—ಸ್ವಾಮಿ! ಮಹಾದೇವಿಯ ವರಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಜನ್ಮ
ನೆತ್ತಿದ ಮಹಾತ್ಮಳಾದ ಆ ರಾಣಿಗೂ ಹುಟ್ಟು ದರಿವುಳಾದ ನನಗೂ
ಸಾಮ್ಯವೆ?

ನಾರದ:—ಹಾಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಡ ಭೈರವಿ! [೨೦] ಧರ್ಮದೃಷ್ಟಿಗೆ
ದೊಡ್ಡನ-ಬಡನನೆಂಬ ಭೇದವಿಲ್ಲ. ನೀನು ಹೋಗಿ ಆ ಸಾವಿತ್ರೀದೇವಿಯ
ಪಾದಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು, ಅವಳ ವರದ ಹಸ್ತವನ್ನು ತಲೆಯಮೇಲೆ ಧರಿಸಿಕೊಂಡು
ಯಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸು. ಆಗ ನಿನ್ನ ಮನೋ
ಭೀಷ್ಮವು ಫಲಿಸುವುದು! ಇನ್ನು ನಾನು ಹೋಗುವೆನು.

ಭೈರವಿ:—ತಮ್ಮ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆಯೇ ನಡೆಯುವೆನು. (ನಾರದನ
ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಳುವಳು)

ನಾರದ:—ನಿನ್ನ ಮನೋಭೀಷ್ಮವು ಸಿದ್ಧವಾದರೆ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯವು
ಬೆಳಗಲಿ. [೨೧] (ಹೋಗುವನು.)

ಭೈರವಿ (ಪ್ರಸನ್ನತೆಯಿಂದ):—ಆಹಾ! ಒಂದು ಹುಲ್ಲಿಗೆ ಸಮಾನ
ಳಾದ ನನಗೆ, ಮಹತೋಮಹಿಮರಾದ ನಾರದ ಮಹಾಮುನಿಗಳ ದರ್ಶನ
ವಾಯಿತು! ಅದೂ ನನ್ನ ಪತಿಯ ಅಂತ್ಯಾವಸ್ಥೆಯ ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ!
ಆಹಾ! ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ನಾನು ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿನಿಯೇ ಸರಿ! ಅವರು
ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದಂತೆ ನಾನು ದಯಾಸಾಗರೆಯಾದ ರಾಣೀ ಸಾವಿತ್ರೀದೇವಿಗೆ
ಶರಣು ಹೋಗುವೆನು. (ಪತಿಯ ಕಳೇಬರಕ್ಕೊಂದು ಹರಕು ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು
ಮುಚ್ಚಿ, ಹೋಗುವಳು.)

ದೃಶ್ಯ ೮.—ಒಂದು ಕಾಲುದಾರಿ.

ಭೈರವಿ (ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಸಾವಿತ್ರೀ ದೇವಿಗೆ ಶರಣಾಗತಳಾಗಬೇಕೆ-
ದೇನೋ ಹೊರಟು ಬಂದೆನು; ಆದರೆ ನನ್ನಂತಹ ದರಿದ್ರಳಿಗೆ ಮಹಾ
ರಾಣಿಯ ಸಂದರ್ಶನವು ಹೇಗಾದೀತು? ದ್ವಾರಪಾಲಕರು.....

(ಇದಿರುಗಡೆಯಿಂದ ಸುಮಾಲಿನಿಯೂ ಅವಳ ಹಿಂದೆ ಸತೀ ಸಾವಿ
ತ್ರಿಯೂ ಬರುವರು, ಸುಮಾಲಿನಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ನೀರೆ-
ಕುಪ್ಪಸ ಇತ್ಯಾದಿಗಳುಂಟು.)

ಸುಮಾಲಿನಿ:—ಯಾರಮ್ಮಾ ನೀನು? ಮಹಾರಾಣಿ ಸಾವಿತ್ರಿ ದೇವಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡೆಯೇಕೆ? ಅವಳಿಂದ ನಿನಗೇನಾಗಬೇಕು?

ಭೈರವಿ:—ನನ್ನ ಮಾತು ನಿಮಗೆ ಕೇಳಿಸಿತೆ? ಅಮ್ಮಾ, ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ರಾಜಮನೆತನದವರಂತೆ ಕಾಣುವಿರಿ. ಮಹಾ ಪುಣ್ಯಮಯಿ ಯಾದ ರಾಣೀ ಸಾವಿತ್ರಿದೇವಿಯ ಪಾದಧೂಳಿಯಿಂದ ನನಗೊಂದು ಮುಖ್ಯ ವಾದ ಕಾರ್ಯವಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ನೀವು ದಯಮಾಡಿ ನನಗೆ ಆ ದೇವಿಯ ದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವಿರಾ?

ಸುಮಾಲಿನಿ:—ಮಾಡಿಸುವೆನು. ಅವಳಿಗೆ ಈ ದಾರಿಯಿಂದಲೇ ಗಂಗಾಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಳು. ಇಲ್ಲಿಯೇ ನಿನಗೆ ರಾಣಿಯ ದರ್ಶನ ವಾಗುವದು. ಚಿಂತಿಸಬೇಡ. ನೀನು ಯಾರು? ನಿನ್ನ ಹೆಸರೇನು?

ಭೈರವಿ:—ನಾನೊಬ್ಬಳು ಬಡ ಹೆಂಗಸು, ಹಸರು ಭೈರವಿ.

ಸುಮಾ:—ಇಗೋ! ಈಕೆಯ ಮಹಾರಾಣಿಯಾದ ಸಾವಿತ್ರಿ. ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಇವಳೊಡನೆ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸು

ಭೈರವಿ:—ಹೇ! ತಾಯಿ! ಉದ್ಧರಿಸು! (ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಕಾಲಿಗೆಬಿದ್ದು) ಆಹಾ! ಕರುಣಾಮಯಿ! ಮಾರ್ಗದಲ್ಲೇ ದರುಶನವಿತ್ತೆಯಾ? ತಾಯಿ! ನೀನೇ ನನಗೆ ದಿವ್ಯ! ನೀನೇ ಗತಿ! ರಕ್ಷಿಸು!

ಸಾವಿತ್ರಿ (ಭೈರವಿಯನ್ನು ಕೈಹಿಡಿದೆಬ್ಬಿಸುತ್ತ):—ಎಳಮ್ಮಾ! ತಂಗೀ ಭೈರವಿ! ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ತುಂಬಾ ದುಃಖಿತಳಾಗಿರುವಂಥೆ ಕಾಣುವೆ! ನನ್ನಿಂದ ನಿನಗೆ ಏನಾಗಬೇಕಮ್ಮಾ? ಕೈಲಾದ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡು ವೆನು. ಏನಾಗಬೇಕು, ಹೇಳು.

ಭೈರವಿ:—ತಾಯಿ! ನನಗೆ ಬೇಕಾದುದು ನಿನ್ನ ಪರಮ ದಯೆ. ಒಂದು ವರ. ನಿನ್ನ ಪವಿತ್ರವಾದ ಪಾದಧೂಳಿ! ಅಮ್ಮಾ! ನಾನು ಈಗತಾನೇ ಪತಿ ಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಅಭಾಗಿನಿಯಾವೆನು. ನನ್ನ ಪತಿಯ ಜೀವನವನ್ನು ಈಗತಾನೇ ಯಮರಾಯನು ಕೊಂಡೊಯ್ದನು.

ಸಾವಿತ್ರಿ:—ಪಾಪ!

ಭೈರವಿ:—ನಾನು ಪತಿಯ ಕಳೇವರದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ದಡ ಕಾಣದೆ ದೋಡಿಸುತ್ತಿರಲು, ಫಲನಂತರಾದ ಗಾರದ ಮುಖಾಮುಖಿಗಳು ಬಂದು.

ಮಹಾರಾಣೀ ಪತೀ ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಪಾದವನ್ನು ಶರಣುಹೊಕ್ಕುದಾವರೆ ಪತಿ
ಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದೆಂದು ಕನಿಕರವಿಂದ ಆಜ್ಞಾಸಿಸಿದರು

ಸಾವಿತ್ರಿ:—ಆಹಾ! ಆಪ್ತರ್ಯ!

ಸುಷಮಾ:—ಆತ್ಮಾರ್ಥರ್ಯ!

ಭೈರವಿ:—ತಾಯೆ! ಮಹಾಪತಿವ್ರತೆ! ನೀನು ಅಂದು ಯಶಸ್ವಿವರ್ಮ
ನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿ, ಸರ್ವ ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನೂ ಪಡೆದಿರುವ ಮಹಾ ದೇವೀ,
ನನಗೂ ನನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಲು ತಕ್ಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ದಯೆ
ಪಾಲಿಸು. ಪತಿಹೀನೆಯಾಗಿ ನಾನು ಒಂದು ಕ್ರೂರ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಳಿ
ಲಾರೆನು. ದಯಾಮಯಿ! ನಿಕ್ಕುಗಾಣನ ನನಗೆ ಯಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗು
ವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡು' ನಿನ್ನ ವಿವರವಾದ ಪತ್ರವನ್ನು ನನ್ನ
ತಲೆಯಮೇಲಿಡು' ರಕ್ಷಿಸು ತಾಯಿ! ನಿನಗೆ ಶರಣಾಗಿರುವೆನು. (ಮಣಿಯು
ವಳು)

ಸಾವಿತ್ರಿ:—ಆಹಾ! ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ದೇವತೆಗಳು ನಾರದರ
ದರೇ ನಿನಗೆ ದರ್ಶನವಿತ್ತರೆಂದ ಮೇಲೆ, ಭೈರವಿ! ನಿನ್ನ ಭಾಗ್ಯಕ್ಕೆ ಕೊರ
ತೋ ಇಲ್ಲ! ಏಳಮ್ಮಾ-ಏಳು! (ಏಳು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಪೈಯಿಟ್ಟು
ಎಬ್ಬಿಸಿ) ಸಾಧ್ವೀಮಣಿ ಭೈರವಿ! ನಿನಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಿರುವ ವಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿ
ಸುವೆನು. ಅಗೋ, ಅಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಕಾಣುವ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ನೇರಾಗಿ
ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ತೆರಳು. ಹೋಗಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಮಾರ್ಗವು ಕಡು
ದುರ್ಗಮವಾಗುವದು ಭೈರವಿ! ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಕಡು ದೃಢವಾಗಿರಬೇಕು.
ನಿನ್ನ ಪತಿಯನ್ನೇ ನೀನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಆಗ ನಿನಗೆ ಮಾರ್ಗ
ಯಾಸವೇ ತೋರದು. ಹೋಗುತ್ತಾ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಗಂತದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯ
ವಾಹಿನಿಯಾದ ವೈತರಣೀ ನದಿಯನ್ನು ಕಾಣುವಿ. ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪರೂ, ದೃಢ
ವ್ರತನಿಸ್ಸರೂ ಮಾತ್ರವೇ ಆ ನದಿಯನ್ನು ದಾಟಲು ಶಕ್ತರಾಗುವರು.
ಭೈರವಿ! ನೀನು ನಾರದ ಮಹಾಮುನಿಗಳ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆದವಳು.
ಅಂದಮೇಲೆ ಆ ವೈತರಣೀಯನ್ನು ತರಣಮಾಡುವೆಯೆನ್ನಲು ಸಂದೇಹ
ವಿಲ್ಲ. ಆ ಮೇಲೆ ನೀನು ನಿರಾಯಾಸವಾಗಿ ಯಮಲೋಕವನ್ನು ಸೇರುವಿ.
ಸಾಧ್ವೀ! ನಿನ್ನ ಮನೋಭಿಷ್ಟವು ಸಿದ್ಧಿಸಲಿ!

ಭೈರವಿ.—(ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಪಾದಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು) ಅನುಗ್ರಹಿತಳಾದೆನು.

[೨೨] (ಎದ್ದು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ವಂದಿಸಿ ಹೊರಡುವಳು.)

ಸಾವಿತ್ರಿ —(ತನ್ನ ವರದ ಹಸ್ತವನ್ನು ಅವಳ ಕಡೆಗೆ ತೋರಿಸುವಳು)

ಭೈರವಿ —(ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಹೊರಟು ಹೋಗುವಳು.)

ಸುಮಾಲಿನಿ.—ಗತಿ ರಾಣಿ! ನಿನ್ನ ಅಶೀರ್ವಾದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಭೈರವಿಯು ಸರ್ವಾಂಗವೂ ನೂರನ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಒಪ್ಪಿತು.

ಸಾವಿತ್ರಿ—ಸುಮಾಲಿನಿ! ಈ ಭೈರವಿ ಸತ್ಯವಾದ ಪತಿವ್ರತೆಯಿರು
ವಳು ಮಹಾ ನಾಹಸಕ್ತೆ ತೊಡಗಿದ ಈ ಸಾಧ್ವಿಗೆ ವಿಜಯವಾಗುವದರಲ್ಲಿ
ಯಾವ ಸಂದೇಹವೂ ಇಲ್ಲ ನಡೆ, ಸುಮಾಲಿನಿ! ಗಂಗಾನದಿಗೆ ತೆರಳೋಣ
ಸುಮಾಲಿನಿ—ನಡೆ, ಸತೀ ರಾಣಿ! (ಹೋಗುವರು)

ದೃಶ್ಯ ೯—ವೈತರಣೀ ನದಿ.

(ಭಯಂಕರವೂ ವಿಲಕ್ಷಣವೂ ಆಗಿ ಕಾಣುವ ನದಿ. ಅದರಾಚೆಗೆ ವಿಚಿತ್ರ
ವಾದ ಗುಡ್ಡಗಳು, ಅಚೆಗೆ ಭಯಂಕರವಾದ ಕಾಡು.)

ಭೈರವಿ (ಪ್ರವೇಶಿಸಿ :-ಜಯ ಸಾವಿತ್ರಿ! ಆಹಾ! ಸಾವಿತ್ರೀದೇವಿಯ
ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಏನೆಂದು ಹೇಳಲಿ? ಇಷ್ಟು ದೂರ ನಡೆದರೂ ನನಗೆ ಮಾರ್ಗಾ
ಯಾಸವೇ ತೋರುವದಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ! ಹಸಿವೆ ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳೂ ಇಲ್ಲ! ಮುಂದೆ
ಮುಂದೆ ಉಲ್ಲಾಸವೇ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ! (ಮೇಲೆ ನೋಡಿ) ಓಹೋ! ಆಕಾಶವು
ಮೋದದಿಂದ ಮುಚ್ಚುತ್ತ ಬರುತ್ತದೆ. ಗಾಢಾಂಧಕಾರವು ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತದೆ
(ಹುಲಿ ಚಿರತೆ ಮೊದಲಾದ ಮೃಗಗಳ ಗರ್ಜನೆ ಕೇಳುವುದು.) ಆಹಾ!
ದೇವಿಯ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ನನಗೆ ದುಷ್ಟ ಮೃಗಗಳ ಬಾಧೆಯೂ ಇಲ್ಲ ಜೈ
ಸಾವಿತ್ರೀದೇವಿ! (ಸಿಡಿಲು ಮಿಂಚು ಮಳೆ ಭೈರವಿ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನಾಡದೆ ಹೋ-
ಗುತ್ತ ನದೀತೀರವನ್ನು ಸೇರುವಳು. ಮಳೆ ನಿಂತು ಬೆಳಕಾಗುವದು)ಆಹಾ!
ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿನ ಕೊನೆಯೇ ಬಂತು! ಓಹೋಹೋ! ಈ ಮಹಾನದಿಯನ್ನು
ಇದರ ಮಲೆಯಂತಹ ತೆರೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಇದೇ ವೈತರಣಿಯಾಗಿರು
ವುದೆನ್ನಲು ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಹೋ, ನೀರು ಕುದಿಯುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಾಣುವದು.
(ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಸಾವಿತ್ರಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ) ದೇವೀ! ಮಹಾತಾಯಿ! ಸಾವಿತ್ರೀ

ಪತಿಯನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಿರುವ ನನಗೆ ಈ ವೈತರಣಿಯನ್ನು ದಾಟುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸು. (ನದಿಗೆ ವಂದಿಸಿ) ಜನನೀ, ವೈತರಣಿ! ನನ್ನನ್ನು ಯಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸು. (ನದಿಗೆ ಧುಮುಕುವಳು) ಕೂಡಲೆ ನದಿ ಮಹಾಶಬ್ದದೊಂದಿಗೆ ಇಬ್ಬಾಗವಾಗಲು, ಅವಳು ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುತ್ತ ದಿವ್ಯದೇಹದಿಂದ ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಹೋಗುವಳು [೨೨]

ದೃಶ್ಯ ೧೦—ಶೈವನಿಯ ಬೀದಿ.

ಘೋರ (ಓಡುತ್ತ ಬಂದು).—ಅದೇನು ಸದ್ದು? (ತೆರೆಯಲ್ಲಿ ವೈತರಣಿಯ ಘೋರ ಶಬ್ದ. ಹಿಂಬದಿಗೆ ನೋಡಿ) ಎಲೆ ಭೀಕರಾ! ಕೊಂಚ ದ್ವಾರಪಾಲನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೀಗೆ ಬಾ!

ಭೀಕರ (ಬಂದು).—ಏನೇನು?

ಘೋರ (ತೆರೆಯ ಸದ್ದಾಲಿಸಿ).—ಕೇಳಿತೆ?

ಭೀಕರ:—ವೈತರಣೀನದಿಯ ಅರ್ಭಟ!

ಘೋರ:—ಏನೋ ಆಗದ ಅದ್ಭುತವೆಂದೇ ಕಾಣುತ್ತೆ!

ಭೀಕರ.—ಯಾರೋ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರ ಶಕ್ತಿಯ ಹಾಗೇ ತೋರುತ್ತೆ!

ಭೈರವಿ (ತೆರೆಯಲ್ಲಿ).—ಜೈ ಸಾವಿತ್ರಿ!

ಘೋರ:—(ನೋಡಿ ಗಾಬರಿಯಾಗಿ) ಅದಿಗೊ! ಹೆಂಗುಸೊಬ್ಬಳು ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದಿಂದ ದೇಹದೊಂದಿಗೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ!

ಭೀಕರ:—ಹಾ! ಏನೇನು? (ನೋಡಿ) ಭೇ; ಅಂದಿನ ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಹಾಗೇ ಇವಳಾರೋ ಬಂದಿರಬೇಕು.

ಘೋರ:—ಇದೇನನರ್ಥ ಬಗ್ಗತಲ್ಲ ಯಮಲೋಕಕ್ಕೆ!

ಭೀಕರ:—ನಡೆ ನಡೆ! ನಾವು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ಅವಳು ಒಳಗೆ ಬಾರದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳೋಣ.

ಘೋರ:—ನಡೆ ನಡೆ! (ಹೋಗುವರು.)

ಭೈರವಿ:-ಜಯ ಸಾವಿತ್ರಿ! ಓಹೊ! ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ-ಈ ಹೊಸಲೋಕದ ಬೀದಿಗೆ ಬಂದಿರುವೆನಲ್ಲ! ಎಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ತೋರುವ ಈ ಲೋಕವೇ ಯಮಲೋಕವಾಗಿರಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಒಂದೇ ಒಂದು ಮಹಾ

ದ್ವಾರವೇ ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ದ್ವಾರವಾಗಿರಬೇಕು ನಿಜ ನಿಜ! ಯಮ
ಕಿಂಕರರಂತೆ ಕಾಣುವ ದ್ವಾರಮಾಲಕರು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಯಮಕಿಂಕರರೇ
ಸರಿ! ಅನುಸರಿಸುವ ಒಳಗೆ ಬಿಡುವರೋ ಇಲ್ಲವೋ? ಬಿಡದೇನು? ಕರುಣಾ
ಮಯಿಯಾದ ಸಾವಿತ್ರಿ ದೇವಿಯ ದಯವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿರಲಿ! ಜಯ
ಸಾವಿತ್ರಿ (ಹೋಗುವಳು)

ದೃಶ್ಯ ೧೧—ಶೈಮಿನೀಪುರದ್ವಾರ

(ಘೋರ-ಭೀಕರರು ಕಾವಲುಗಾರರಾಗಿ, ತೆರೆಯ ಬದಿಗೆ ನೋಡುತ್ತ
ಪರಸ್ಪರ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಸಂಜ್ಞೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವರು. ಭೈರವಿ ಪ್ರವೇ
ಶಿಸುವಳು)

ಘೋರ:—ಯಾರು ನೀನು?

ಭೀ — ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿ?

ಘೋರ:—ಇದು ಯಮಲೋಕವೆಂದು ಗೊತ್ತಿದೆಯೇ?

ಭೈರವಿ:—ಅಯ್ಯಾ! ನಾನೋರ್ವ ಮಾನವ. ಶೈಮಿನಿಯನ್ನರಸಿ
ಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವೆನು.

ಭೀಕರ:—ಭಲೆ ಭಲೆ! ಬಹಳ ಅಸಾಧ್ಯಳಿರುವಿಯಲ್ಲ!

ಘೋರ:—ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿ?

ಭೈರವಿ:—ಯಮದೂತರು ನನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ತಂದಿರುವರು.
ನಾನು ಪತಿಯನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವೆನು.

ಭೀ:—ಅರೇ-ಘೋರಾ! ಸತ್ಯವಾಗಿಯೂ ಇ ದೇ ನೋ ಕೇಡು
ಗಾಲವೇ ಸರಿ!

• ಘೋರ:—ಬಂತವ್ವಾ! ನಾಶ ಕಾಲ ಬಂತು! ಭೂಲೋಕದ ಮಾನ
ವರು ಇಷ್ಟಪ್ರಕಾರ ಯಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಬರುವುದೆಂದರೆ?—

ಭೀಕರ:—ಯಮಲೋಕಕ್ಕೆ ನೋ ವಿನಾಶಕಾಲ!

ಘೋರ:—ಎಲೆ, ಮಾನವಿ! ಹೆಚ್ಚು ಮಾತಾಡಬೇಡ. ಶೈಮಿನೀ
ಪುರಿಯ ಕಾವಲುಗಾರರು ನಾವು, ತಿಳಿಯತಪ್ಪೆ?

ಭೈರವಿ:—ಮಹಾತ್ಮರಾದ ನಿಮಗಿಡೋ ನಮಸ್ಕಾರ!

ಭೀಕರ:—ನಿನ್ನ ನಮಸ್ಕಾರವೂ ಬೇಡ

ಘೋರ—ಚಮತ್ಕಾರವೂ ಬೇಡ.

ಭೀಕರ:—ಇನ್ನೊಂದು ಕ್ಷಣವೂ ಇಲ್ಲಿರಬೇಡ, ನಡೆ.

ಭೈರವಿ.—ಅಯ್ಯಾ, ನನ್ನನ್ನು ತಡೆಯುವದು ನನಗೆ ಧರ್ಮವಲ್ಲ! ನಾನು ನನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವೆನು ದಯಮಾಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಒಳಗೆ ಬಿಡಿರಿ. ಸೆರಗೊಡ್ಡಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು.

ಭೀಕರ.—ಭೀ! ಬೇಡುವದೂ ಬೇಡ!

ಘೋರ.—ಕಾಡುವುದೂ ಬೇಡ!

ಭೀಕರ.—ಸುಮ್ಮನೆ ಹಿಂದಿರುಗು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಪಾಯಕ್ಕೊಳಗಾಗುವೆ

ಭೈರವಿ:—ಎಂತಹ ಅವಾಯವಾದರೂ ನಾನು ನೆವರನವಳಲ್ಲ! ಪತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವದು ಪತಿಯ ಧರ್ಮ ನಾನು ನನ್ನ ಪತಿಯ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ನೆರೆಯೇ ತೀರಬೇಕು! (ಮುಂದುವರಿಯುವಳು.)

ಘೋರ —ಎಲೆ, ದುರ್ವಿದ್ಯೆಗೆ ನಿಲ್ಲಲಿ! ಇನ್ನೊಂದೂ ಮುಂದಿಟ್ಟರೆ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೇ ತಳ್ಳುವೆವು!

ಭೀಕರ —ಮಾನವೀ! ಕೇಳು. ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದ ಆಯುಷ್ಯವು ತೀರದಿದ್ದವರು ಈ ದ್ವಾರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಕೂಡದು. ಒಳಗೆ ಎದಲಿಕ್ಕೂ ನಮಗೆ ಆಪ್ತವಿಲ್ಲ

ಭೈರವಿ —ಹಾಗಾದರೆ ಹೋಗಿ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನಾದರೂ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಬನ್ನಿರಿ.

ಭೀಕರ:—ಅಂತಹ ಆವಶ್ಯಕವಿಲ್ಲ

ಘೋರ:—ಹೂಂ, ನಡಿ ನಡಿ!

ಭೈರವಿ (ಮೇಲೆ ನೋಡಿ ಕೈ ಮುಗಿದು):—ಜನನಿ! ದೇವಿ! ಸಾವಿತ್ರಿ! ಪತಿಯ ಸಹಚಾರಿಣಿಯಾದ ನನ್ನನ್ನು ಈ ಘೋರರೂಪಿಗಳು ತಡೆಯುತ್ತಿರುವರಲ್ಲ! ಕಾಪಾಡು! ಕಾಪಾಡು! (ಮುಂದುವರಿಯುವಳು.)

ಘೋರ-ಭೀಕರರು:—ಹಾ! ನಿಲ್ಲು! (ಭೈರವಿಯನ್ನು ದೂಡಲು ಮುಂಬಾಯ್ದು ತಾನೇ ಪೆಟ್ಟು ತಿಂದಂತೆ ಬೀಳುವರು. ಬಳಿಕ ಮೆಲ್ಲನೆ ಎಳುವರು ಭೈರವಿ ಹಾಗೆಯೇ ನಿಲ್ಲುವಳು.)

ಭೀಕರ:—ಅವ್ವಾ, ಘೋರಾ! ಈಕೆಯ ಶಕ್ತಿ ಅಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ!

ಘೋರ: - ಹೌದು. ಭೀಕರಾ - ಹಾಗಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲಿಯವರಿಗೆ
ಬರಲು ಶಕ್ತಳಾದಾಳೆ? (ಫೈರವಿಗೆ) ಮಹಾತ್ಮಳೇ ಮನ್ನಿಸು. ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿ
ಯನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ದುಡುಕಿದೆವು.

ಭೀಕರ — ಆದರೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಒಳಗೆ ಬಿಟ್ಟರೆ ನಾವು ಅವರಾಧಿಗಳಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಹೋಗಿ ಧರ್ಮರಾಜರಿಗೆ ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತೇವೆ. ಘೋರಾ! ನೀನು ಇಷ್ಟರೂ. (ಒಳಗೆ ಹೋಗುವನು)

ಘೋರ (ಅತ್ತಿತ್ತ ತಿರುಗುತ್ತ):—ಆಹಾ! ಮಾನವಿ' ನಿನ್ನ ಸಾಹಸವು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿದೆ! ಆಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ! ನೀನು ಸುಮ್ಮನೆ ಹಿಂದಿರುಗುವವಳಾಗಿ ಕಾಣುವದಿಲ್ಲ! ಈ ಧರ್ಮಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಧರ್ಮದೇವನು ಏನು ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾಡುವನೋ?

ಚೈರವಿ: -- ಯನುಭವಮದೇವರು ನನ್ನ ಸತೀಧರ್ಮಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಸಲ
ಕೊಡುವರೆಂದು ನಾನು ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ನಂಬಿರುತ್ತೇನೆ.

ఘోరః— సోఁడూణ-పరిణామవేనాగువదో? (భీకరను
 ఓదియోడి బరువను) ఎను భీకరా! ఆతురవేను?

చాచి, నీవు పోయి, నీవు పోయి! ఘోరం! ఈ మానవీయ సమా
 దించి, నీవు పోయి, నీవు పోయి! విజ్ఞానము, అవరూ అత్యాభ్యుదయ
 అగోగు, నీవు పోయి, నీవు పోయి! మోర టు బరుత్తిదూర-
 అగోగు, నీవు పోయి, నీవు పోయి!

ಘೋಷಿತವಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಮಗನವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸಲಾರದ
ಧರ್ಮದೇವರು ಸನ್ನಿಹಿತನಾಗಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರಲ್ಲ!

ಚೈರವಿ — ಎಲ್ಲವೂ ದೇವಿಯ ದಯೆ!

(ಯಮನೂ ಚಿತ್ರಗುಪ್ತರೂ ಇಬ್ಬರು ದೂತರೂ ಬರುವರು.)

ಪೊರ-ಭೀಕರರು.—ಧರ್ಮರಾಜರಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ|

యను.—ఎల్లరువళు ఆ విచిత్ర మానవి?

ಭೈರವಿ: - ಧರ್ಮದೇವ! ಅನಾಥೆಯಾದ ಭೈರವಿನಾಮಕ ಮಾನವ
ಇದೋ ವಂದಿಸುವಳು! ದೇವಾ, ಶರಣಾ (ಅಡ್ಡಬೀಳುವಳು.)

ಯಮು:—ಅಯ್ಯ ಚಿತ್ರಗುಪ್ತರೆ! ಈ ಮಾನವ ಯಾರು? ಇವಳು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವಳೇಕೆ? ನೋಡಿ ಹೇಳೋಣಾಗಲಿ

ಚಿತ್ರ (ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ನೋಡಿ):—ಪುಭೋ! ಈಕೆ ಮುದ್ರಣಶಾಧಿಪತಿಯಾದ ಸತ್ಯವಾಸ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಪ್ರಜೆಯಾದ ಭದ್ರಬಾಹು ಎಂಬ ಮಹಾಸಾಪಿಯ ಸನ್ನಿ ಮಹಾಗುಣವತಿ-ಪ್ರಖರ ಪತಿವ್ರತೆ ಸನ್ನೆ ತಾನೇ ನಮ್ಮ ಶೈಮಿನಿಯನ್ನು ಸೇರಿದ ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಈಕೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ.

ಭೈರವಿ:—ಧರ್ಮಾತ್ಮರೆ! ನನ್ನನ್ನು ದಯಮಾಡಿ ನನ್ನ ಪತಿಯ ಸನ್ನಿಧಿ ಸೇರಿಸಿರಿ. ಪತಿಹಿಂಸೆಯಾಗಿ ನಾನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಳಲಾರೆ!

ಯಮು:—ಚಿತ್ರಗುಪ್ತರೆ! ಈಕೆಯ ಮರ್ತ್ಯ ಲೋಕದ ಆಯುಷ್ಯವು ಇನ್ನೆಷ್ಟಿದೆ ನೋಡಿರಿ!

ಚಿತ್ರ (ಪುಸ್ತಕ ನೋಡಿ-ಎಣಿಕೆ ಹಾಕಿ)-ಪುಭೋ! ಇನ್ನು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷ-ಆರುತಿಂಗಳು-ನಾಲ್ಕು ದಿವಸ-ಮೂರು ಗಂಟೆ-ಎರಡು ಗಳಿಗೆ-ಒಂದೂವರೆ ವಿಘಳಿಗೆ-ಅರ್ಧ ಕ್ಷಣ.

ಯಮು:—ಎಲೆ ಭೈರವಿ! ನಿನ್ನ ಸಾಹಸವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅಕ್ಷರೈವಾ ಗುತ್ತದೆ. ನಿನ್ನ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯದ ಪ್ರಭಾವವು ಸತೀ ಸಾವಿತ್ರಿಯನ್ನೂ ಮೀರಿ ಸುತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದಲೇ ನೀನು ನನ್ನ ದರ್ಶನವನ್ನು ನೂದಲು ಶಕ್ತಳಾದಿ! ಅದರೇನು? ಪುಣ್ಯವತಿ! ಬ್ರಹ್ಮಲಿಖಿತವನ್ನು ಮೀರಲು ಯಾರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದ ನಿನ್ನ ಆಯುಷ್ಯವು ಇನ್ನೂ ಮುಗಿದಿಲ್ಲ ನೀನು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಭೂಮಿಗೇ ಹೋಗು ಪಾಪಿಯಾದ ನಿನ್ನ ಪತಿಗೆ ವೈಕುಂಠ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವಂತೆ ವಿಧವಾ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಿಕೊಂಡಿರು. ನಿನ್ನ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ನಿನ್ನ ಪತಿಯ ಪಾಪಗಳು ಸುಟ್ಟು ಹೋಗಲಾರಂಭಿಸಿ, ಕಡೆಗೆ ಅವನು ಪುಣ್ಯವಂತನಾಗಿ ವೈಕುಂಠವನ್ನು ಸೇರುವನು. ನಿನ್ನ ಪುಣ್ಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೇ ಈಗಲಾದರೂ ಅವನು ಈ ಲೋಕದ ಭಯಂಕರವಾದ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗದೆ-ಸುಮ್ಮನೆ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿರುವನು. ಅವನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುವಂತೆ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸು. ಆ ಮೇಲೆ ನೀನೂ ಪತಿಯೊಂದಿಗೆ ವೈಕುಂಠವನ್ನು ಸೇರುವಿ. ಅದೇ ಸತಿಯ ಧರ್ಮ!

ಭೈರವಿ:—ದೇವಾ! ಧರ್ಮದೇವಾ! ನಾನು ಮಾತಾಡುವದಕ್ಕೆ ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು. ಪತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವದೇ ಪತ್ನಿಯ ಧರ್ಮವೆಂದು ಬಿಲ್ಲವರು ಹೇಳುವರು ಅದಕ್ಕೆ ರಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದಿದ್ದವರು ವಿಧವಾ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಿಕೊಂಡಿರಬೇಕಾಗಿವೆ. ನಾನಾದರೋ ಪತಿ-ಸಾವಿತ್ರಿದೇವಿಯ ಕರುಣೆಯಿಂದ ಇಲ್ಲವೆಂಬರೆಗೂ ಬಂದು, ಧರ್ಮದೇವನನ್ನೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿ ಕೊಂಡಿರಲ್ಲ! ದೇವಾ! ನನ್ನನ್ನು ಫಲಹೀನೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವದು ನ್ಯಾಯವೇ ಧರ್ಮದೇವಾ!

ಯಮ:—ಮಾನವಿ! ನಿನ್ನ ವರವು ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದೆಯು, ಹಾಗೂ ನೀನು ದೇವಿ ಯಾದ ವರವನ್ನೂ ಕೇಳಲಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನೂ ಬಲ್ಲೆನು. ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ! ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟ! (ದೂತನನ್ನು ನೋಡಿ) ಎಲೈ ದೂತರೆ! ಈ ಮಾನವಿ ಈ ಪುರದ್ವಾರದ ಹೂಸಿಲನ್ನು ದಾಟಿದಂತೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು ಇವಳಿಗೆ ಪತಿಭಕ್ತಿಯ ಹುಚ್ಚೇ ಹಿಡಿದಿರುವ ಕಾರಣ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಓರಿ ಬಂದಾಳು ಹಾಗೆ ಬಂದರೆ ಇವಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿಗೆ ದಂತೆ ಭೂಮಿಗೆ ದೂಡಿಬಿಡಿರಿ! ಇವಳ ಪತಿವ್ರತದ ರಕ್ತಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ರಕ್ತಿ ಕಡೆಮೆಯಾದೀತು, ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಶೂಸ ರಕ್ತಿಯನ್ನು ನಾನು ನಿಮಗೆ ಕೊಡುವೆನು—ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿರಿ

ದೂತರು:—ವಿರಸಾಜ್ಞೆ (ಬಾಗಿ ರಕ್ತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವರು. ಯಮನು ಹತ್ತಿಗುತ್ತದಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋಗುವನು.)

ಭೈರವಿ:—ಧರ್ಮದೇವಾ! ಅಯ್ಯೋ! ಧರ್ಮದೇವಾ! (ಯಮನ ಹಿಂದೆ ಹೋಗುವಳು ದೂತರು ತಡೆಯುವರು ಆ ದೂತರ ರಕ್ತಿಯಿಂದ ಭೈರವಿ ಹೆದರಿ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತ ಜರಿಯುತ್ತ ತೆರೆಯೊಳಗೆ ಹೋಗುವಳು. ದೂತರೂ ಹೋಗುವರು.)

ಘೋರ:—ಭೈರವಿ! ಯವಾಜ್ಞೆಯಂತೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಭೂಮಿಗೆ ತಳ್ಳಿ ತೇವೆ. (ದೂತರು ತಳ್ಳುವರು. ತೆರೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳು ಭೂಮಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಸದ್ದು ಭೈರವಿ ತೆರೆಯಲ್ಲಿ—‘ಹಾ ಪತಿ! ಹಾ! ಸಾವಿತ್ರಿ! ಹಾ! ಧರ್ಮದೇವಾ!’ ಎಂದು ಅರ್ಥ ನಾನ ಮಾಡುವಳು.)

ದೃಶ್ಯ ೧೨—ಬೀದಿ.

ನಾರದ (ಪ್ರವೇಶಿಸಿ):—ಜಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ! ಹೇ ಕಪಟ ನಾಟಕ ಸೂತ್ರಧಾರಿ! ನೀನು ನನ್ನಿಂದ ಎಂತೆಂತಹ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಆಡಿ ಸುವಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯ ವರಬಲದಿಂದ ನಾನು ಎಂತೆಂತಹ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದೆನಲ್ಲ! ನೋಡೆಲೈ ತಂಬೂರಿಯೆ!

(ತೆರೆಯಲ್ಲಿ ಭೈರವಿ—“ಹಾ! ಪತಿ! ಹಾ! ಸಾವಿತ್ರಿ! [೨೨]” ಎಂದು ಪ್ರಲಾಪಿಸುವಳು. ಅದನ್ನು ಲಿಸಿ-ನೋಡಿ) ಆಹಾ! ಸಾಫ್ಲೀ ಭೈರವಿಯ ಸಾಹಸವೇ ಸಾಹಸ! ಯಮದೂತರು ಅವಳನ್ನು ಭೂಮಿಗೆ ತಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾರೆ! ಅವಳು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಶೈಮಿನಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾಳೆ! (ತೆರೆಯಲ್ಲಿ ಯಮದೂತರು—“ಹೇ ಮಾನವ! ಪುನಃ ಬಂದೆಯಾ! ನಡೆ-ಭೂಮಿಗೆ!” ಎಂದು ಗರ್ಜಿಸುವರು. ಭೈರವಿ ಭೂಮಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಸದ್ದು. ಭೈರವಿಯ ಆರ್ತ ನಾದ “ಹಾ! ಧನ ಪೋವಾ! ಹೇ ಸಾವಿತ್ರಿ! ಅಯ್ಯೋ! ಪತಿ ಹೀನೆಯಾಗಿ ನಾನು ಎಂದಿಗೂ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರಲಾರೆನು!”) ಆಹಾ! ಧನ್ಯೆ! ಭೈರವಿ! ಧನ್ಯೆ! ಹೇ ತಂಬೂರಿಯೇ! ಇನ್ನು ಕಾಲವಿಳಂಬ ಮಾಡಬಾರದು! ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಈಗಲೇ ತೆರಳೋಣ. ಜಯ ನಾರಾಯಣ [೨೩] (ಹೋಗುವನು.)

ಕೃಥಮಾಂಕಂ ಸಮಾಪ್ತಂ||

ಅಂಕ ೨

ದೃಶ್ಯ ೧—ಬ್ರಹ್ಮಮಂದಿರ

(ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮನು ಪದ್ಮಾಸನಸ್ಥನಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವನು. ಸರಸ್ವತಿ ಮಯೂರಾಸನದಲ್ಲಿ ಅಲಂಕೃತೆಯಾಗಿ, ವೀಣೆಯನ್ನು ಬಾರಿಸುತ್ತ ಹಾಡುತ್ತಿರುವಳು [೨೩])

ನಾರದ:--(ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತ[೨೪]) ಜನನಿ-ಜನಕರೆ! ಬಾಲಕ ನಾರದನ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

ಸರ:--ಆಯುಷ್ಯವಂತನಾಗು

ಬ್ರಹ್ಮ:-- ಚಿರಂಜೀವಿಯಾಗು. ಪುತ್ರ! ಕ್ಷೇಮವೇ? ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರುತ್ತಿರುವಿ?

ನಾರದ:--ಕ್ಷೇಮ. ತಂದೆಯೆ, ನಾನು ಭೂಲೋಕದಿಂದ ಬರುತ್ತಿರುವೆನು (ಬ್ರಹ್ಮನ ಬಳಿಯ ಆಸನವೊಂದರಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸುವನು.)

ಬ್ರಹ್ಮ:--ಕುಮಾರ, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳು ಕ್ಷೇಮವಾಗಿರುವರೆ?

ನಾರದ:--ಆ! ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆನೋ ಇದ್ದಾರೆ!

ಬ್ರಹ್ಮ:--ಅದೇನು? ಸಂದೇಹದ ರಾಗದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವಿ?

ನಾರದ:--ಜನಕ! ನಮ್ಮ ಯಮರಾಯನು ಮಾಡಿದ ಒಂದು ಹೆಡ್ಡು ಕೆಲಸವಿಂವಾಗಿ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ವತಿಸ್ರತೆಯರಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಬಹಳ ಸಂಕಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವಂತಾಗಿದೆ.

ಸರ:--ಅದೇನು ನಾರದಾ?

ಬ್ರಹ್ಮ (ತಲೆದೂಗಿ ಮುಗುಳ್ಳುಗುತ್ತ) -- ಹುಂ, ಹುಂ. ಹೇಳು! ಹೇಳು!

ನಾರದ:-- ಜನಕ! ಅಂದು ಯಮನು ಸತ್ಯವಾಸನ ಬೇವನನ್ನು ಸಾವಿತ್ತೀ ದೇವಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಕೊಡುವಾಗ, ಅದರ ಜತೆಗೆ ಕೆಲವು ವರಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟಿರುವನಷ್ಟೆ?

బ్రహ్మ:—ఆహా!

నారద:—అవుగళల్లి న్యాయవాద వరగళేష్వు? అన్యాయవాద వరగళేష్వు? యోజనే మాడిరువిరా అష్వా?

బ్రహ్మ:—నారదా! (వక్రదృష్టియింద నారదనన్ను నోడొనను!)

నారద:—(మేట్టిబిడ్డు) తాతా!

బ్రహ్మ:—ఁదుం, సాగలి నిన్న అభినవ పురాణ.

నారద:—ఆహా! సర్వజ్ఞులు బేకేందే 'జడబ్రహ్మ' ఎంబ బిరుదు పడేదిరువిరి. ఈ అజ్ఞబాలకన బాలాలాపగళన్న లాలిస బేకె తందేయి!

బ్రహ్మ:—దేళప్స, కాదిరువేనల్లా?

నారద:—(స్త) లోకజనకనికి ఎల్లవూ తిళిదిదే ఇరలి.(ప్ర) అష్వా, మత్తేనిల్ల. యమను సావిత్రియ భక్తిగే మేట్టి కేట్టి వర గళావు?—యుక్తిగే సి క్కి బి డ్డు కేట్టి వరగళావు?—ఎంబదన్న యోజనే మాడబేకాద సమయవు ఈగ బందిదే!

బ్రహ్మ:—దాగేను బంతు?

నారద:—తంటిగే బంతు! కేళిరి. సత్యవాననికి నీవు విధి సిద ఆవధి తిరలు, యమను అవన జీవవన్న సేదేదొయ్యనాగ సావిత్రి యమన బేంబిడిదు దోదళే? ఆగ యమను 'పతియ జీవవోందర దోరతు బేకాద వరగళన్న బేడు' ఎందను. సావిత్రి మోదలు తన్న తందేగే పుత్రభాగ్యవాగువంతే వరవన్న కేళిదళు. యమను ఆత్మపతిరాజనికి నూరు జన మక్కళాగువంతే వరవన్న కేట్టిబిట్టను. సతీ సావిత్రి మత్తూ బిడదే యమనన్ను ంబాలిసి తన్న అత్తి—మావందిరిగే అంధత్వవు దోగువంతేయూ—అవరిగే రాజ్యప్రాప్తియాగువంతేయూ వరగళన్న కేళిదళు. యమను అవుగళన్న కేట్టిను. తాతా! ఇవిష్వు సావిత్రియ శ్రద్ధా—భక్తి—నిష్ఠ—సాహస మోదలాద అపూర్వ సుగుణగళిగే మేట్టి కేట్టి నిజ వాద వరగళు.

ಬ್ರಹ್ಮ:—ಹೌದು, ಆ ಮೇಲೆ?

ನಾರದ:—ಆ ಮೇಲೆಯೂ ಬಿಡದೆ ಸಾವಿತ್ರಿ ಯಮನನ್ನು ಬಿಂಬ ತ್ತಲು, ಯಮನು “ಸತ್ಯವಾನನ ಜೀವದ ಹೊರತು ಇನ್ನೂ ಒಂದು ವರ ವನ್ನು ಕೇಳು” ಎಂದನು. ಕೂಡಲೆ ಚಿದುರಿಯಾದ ಸಾವಿತ್ರಿ “ನನಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗುವಂತೆ ವರವನ್ನು ಕೊಡು” ಎಂದು ಬೇಡಿದಳು. “ತಥಾಸ್ತು. ನಿನಗೆ ನೂರು ಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳಾಗಲಿ” ಎಂದು ಯಮನು ವರ ಕೊಟ್ಟನು. ಮಹಾ ಪತಿವ್ರತೆಯಾದ ಸಾವಿತ್ರಿ ಇದರಿಂದಲೇ ಯಮನನ್ನು ಬಿಗಿಹಿಡಿದು, ತನ್ನ ಪತಿಯ ಜೀವಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಣಗಾಡಿದಳು. ತನ್ನ ಮಾತಿನಿಂದಲೇ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದ ಯಮನು ಸತ್ಯವಾನನ ಜೀವವನ್ನು ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಲೇಬೇಕಾಯಿತು. ತಂದೆಯೇ! ಇದು ಯಮನು ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದು ಕೊಟ್ಟ ವರವಲ್ಲವೆ?

ಬ್ರಹ್ಮ(ತಲೆದೂಗಿ):—ಇರಲಿ, ಆ ಮೇಲೆ?

ನಾರದ:—ಆ ಮೇಲೆ-ಅದೇ-ಯಮನು ನಿಮಗೆ ಮೋಸವನ್ನೇ ಮಾಡಿರುವನು “ಅರುವುಗೇಡಿತನ”ದ ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ಭಾಗಿಯಾಗಿರುವನು ಒನಕಾ! ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಯಮನು ಹೀಗೆಯೇ ಅರುವುಗೆಟ್ಟು, ಶಿವಭಕ್ತನಾದ ಮಾರ್ಕಾಂಡೇಯನ ಜೀವವನ್ನು ಸೆಳೆಯಲು ಹೋಗಿ, ಪರಮೇಶ್ವರನಿಂದ ಕೆಟ್ಟು ತಿಂದು ಬರಲಿಲ್ಲವೆ? ಅಪ್ಪಾ! ಅವನು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಪರಮಾವಧಿ ಯನ್ನೇ ತೋರಿಸಿದನು. ಸರ್ವ ವಿಧಾತನಾದ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಧೀಕರಿಸಿದನು.

ಬ್ರಹ್ಮ:—ಆಹಾ!

ನಾರದ:—ತಾತಾ! [೨೫] ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದವರು ಮಕ್ಕಳು ಬೇಕೆಂದು ಘನಘೋರವಾದ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯುವದು ಅರಿದಾಗಿರುವಾಗ, ಯಮನು ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಜನ ಮಕ್ಕಳಾಗುವಂತೆ ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು ನೋಡಿದಿರಾ? ಸಾವಿತ್ರಿಯ ತಂದೆಗೆ ಎಷ್ಟು ಸಂತಾನ ಗಳಿತ್ತು? ಜಗತ್ತಿಗೂ ಸರ್ವ ಜೀವಿಗಳಿಗೂ ನೀನು ಕೊಟ್ಟ ಅಯುಷ್ಯದ ಅವಧಿ ಮೀರದಂತೆ ಜೀವಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವದು ಮಾತ್ರವೇ ಯಮನ ಕರ್ತವ್ಯವಲ್ಲವೆ? ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ವರವನ್ನು ಕೊಡುವ ಅಧಿಕಾರವಿದ್ದರೂ ಹೀಗೆ ಪದವಿಗೆ ನಿೂರಿದ ವರಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದುಂಟೆ?

ಬ್ರಹ್ಮ:—ಸರಿಯಪ್ಪಾ ಸರಿ, ನಾರದಾ! ಈಗ ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಬೇಡ ಬಡುವ ಮಹಾನುಭಾವರು ಯಾರು?

ನಾರದ:—ಮತ್ತಾರು? ತಮ್ಮ ವೃತ್ತನಾದ ನಾನೂ, ನಮ್ಮ ಅಭಿಮಾನಿಗಳೂ! ಅವ್ವಾ! ಕುಬೇರನಂತಹ ಘನಶಾಲಿಗಳು ಏನೆನ್ನುವರು ಗೊತ್ತೋ?

ಬ್ರಹ್ಮ:—ಕುಬೇರನಂತಹ ಭಾಂಡಾರಿಗಳೆ?

ನಾರದ:—ಹೌದು. 'ಯಮನು ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಸಾ ಕ್ಕೆ ನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿದ್ದಾಗ ಲೋಕಸಿತಾಮಹನೊಡನೆ ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಿತ್ತು' ಎಂದು ನ್ಯಾಯಸೂಕ್ಷ್ಮವನ್ನು ಬಲ್ಲ ಕುಬೇರನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ

ಬ್ರಹ್ಮ:—ವಿವೇಕಶೂನ್ಯನಾದ ಯಮನು ಕೊಟ್ಟವರಗಳಿಗೆ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನಿತ್ತ ನನ್ನನ್ನೂ 'ಮೂಢಬ್ರಹ್ಮ'ನೆಂದು ಹಳೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ?

ನಾರದ:—ಸರ್ವಜ್ಞ, ಜನಕನಿಗೆ ತಿಳಿಯದಿರುವುದುಂಟೆ?

ಬ್ರಹ್ಮ:—ಆಯಿತು. ನಿನ್ನ ಬಾಯಿಯಿಂದಲೇ ಕೇಳಬಿಡೋಣ. ಕಪಟ ನಾಟಕ ಸೂತ್ರಧಾರಿಯ ಕೈಯಾಳಲ್ಲವೇ ನೀನು? ಹೇಳು ಯಮನಿಗೆ ಇನ್ನು ಏನೇನು ಆಗಬೇಕೋ ಹೇಳು.

ನಾರದ:—ಅದಿಷ್ಟೇ, ಯಮನನ್ನು ವಿಚಾರರಹಿತವಾಗಿಯೇ ಅಧಿಕಾರದಿಂದ ಚ್ಯುತಿಗೊಳಿಸಬೇಕು!

ಬ್ರಹ್ಮ:—ಆಹಾ! ದೇವಾಧಿದೇವ ದುಹಾವಿಷ್ಟುವೇ ನಿನ್ನ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಹೀಗಿನ್ನಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಇದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೇನು ತಡೆ? ಅದಿರಲಿ. ನಾರದಾ! ಘೋರಾದಲ್ಲಿ ಪತಿಸ್ತತೆಯರಿಗೆ ಸಂಕಟವು ವ್ರಾಸ್ತವಾಯಿತೆಂದೆಯಲ್ಲಾ?

ಸರ —ಅದೇನು ನಾರದಾ?

ಬ್ರಹ್ಮ:—ನಾರದಾ! ಅದನ್ನು ಹೇಳಿ ಸರಸ್ವತಿಗೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಬಯಕೆಯನ್ನೇ ಹುಟ್ಟಿಸಿಬಿಡು!

ನಾರದ:—ಹೌದು, ಮರೆತೆನು ಎಲ್ಲಾ ಬಲ್ಲ ನೀವೇ ನೆ ನ ಪಿಗೆ ತಂದಿರಿ ಕೇಳೋಣಾಗಲಿ. ಯಮನು ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ಪತಿಯ ಜೀವವನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಕೊಟ್ಟುದರಿಂದ, ಪತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಇತರ ಸತೀಮಣಿ

ಯರೂ ಯಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಮೊರಡುವ ಸಾಹಸಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತೊಡಗುವಂತಾಗದೆ ಅಪ್ಪಾ! ಅಂತಹ ಒಬ್ಬಳು ಸಾಧ್ವಿಯನ್ನು ಅಗೋ, ನೋಡೋಣಾಗಲಿ! (ತೋರಿಸುವನು ಆ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಪರದೆಯೊಂದು ಸರಿಯುವುದು. ಅಲ್ಲಿ ಭೈರವಿ ಭೂಲೋಕದಿಂದ ಯಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಏರುವ ದೃಶ್ಯವು ಕಾಣುವದು. ಯಮದೂತರು ಅವಳನ್ನು ಭೂಮಿಗೆ ತಳ್ಳುವರು. ಅವಳು ಮತ್ತೆ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಏರುವಳು.)

ನಾರದ:-ನೋಡಿದಿರಾ! ಆ ಬಡ ಹೆಂಗಸು ಇನ್ನೂ ಇವತ್ತೈದು ವರ್ಷ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರಬೇಕಾಗಿದೆ, ಆದರೆ ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ಸತಿಯ ಜೀವವು ಮರಳಿದೊರೆತಂತೆ ತನ್ನೂ ದೊರೆಯುವದೆಂದು ನಂಬಿ, ಅವಳು ವರಬಲದಿಂದ ಬಾರಿ ಬಾರಿಗೂ ಯಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಏರುತ್ತ ಯಮದೂತರಿಂದ ತಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟು ಬೀಳುತ್ತ ಇದ್ದಾಳೆ. ಹೀಗೆ ಅವಳು ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಿರುವ ಪಾಪವು ಯಾರನ್ನು ಸೇರಬೇಕು? ನಾರಾಯಣ! ನಾರಾಯಣ!

ಬ್ರಹ್ಮ (ತಲೆದೂಗುತ್ತ):—ನಾರಾಯಣ! ನಾರಾಯಣ! ಈ ಬಗೆಯ ಕಲ್ಪನೆಯ ಪಾಪವು ಯಾವ ಮಹತೋನುಹಿಮನ ಪ್ರೇರೇಪಣೆಯಿಂದಾ ಯಿತೋ ಅವನನ್ನೇ ಸೇರಬೇಕು!

ನಾರದ:—ನಾರಾಯಣ! ನಾರಾಯಣ! ಈ ದೃಷ್ಟಾಂತವನ್ನಂತೂ ನೋಡಿದಿರವೈ?

ಬ್ರಹ್ಮ:—ಆಹಾ! ಬಲು ಚನ್ನಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದೆ!

ನಾರದ:-ಅಪ್ಪಾ! ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಿಚಾರಿಗಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಇದರ ಮೂಲ ತತ್ತ್ವವು ಹೊಳೆದಿರೂ, ಸಾಮಾನ್ಯರ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಇವೆಲ್ಲಾ ಹೇಗೆ ಹೊಳೆವಾವು?

ಬ್ರಹ್ಮ. -ಹೌದು: ಇದಕ್ಕೆ ಸಾನೇನೂ ಅಕ್ಷೇಪಿಸಲಿಲ್ಲವಲ್ಲವ್ವಾ! ಆದರೆ ಯಮನು ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಲೋಪವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದವನಾಗಿದ್ದರೆ ಆ ಧರ್ಮಸಿಂಹಾಸನವು ಅವನನ್ನು ತಳ್ಳಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಿತ್ತಲ್ಲವೆ? ಇದಕ್ಕೆ ಏನು ಉತ್ತರವು ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆಯೋ?

ನಾರದ: -ಆದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವಿಷ್ಟೆ; ಯಮನು ಎಷ್ಟೋಕಾಲದಿಂದ ಆ ಧರ್ಮಾಸನದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತವನಾದುದರಿಂದ ಆ ಧರ್ಮಾಸನಕ್ಕೂ ಯಮ

ನಿಗೂ ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಮೇಲಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳೇ ಸುಮ್ಮನಿರುವಾಗ ಧರ್ಮಾಸನವು ಏನು ಮಾಡಿತು ಪಾಪ! ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಯಮನ ಪಾಪದ ಕೊಡವೂ ತುಂಬಿ ಬರಬೇಡವೆ? ಈಗ ಸತೀ ಭೈರವ ಪಡುತ್ತಿರುವ ತಾಪದ ಪಾಪವು ಯಮನಿಗಲ್ಲವೇ ತಗಲಬೇಕು? ಅಂತೆಯೇ ನಾವೀಗ ಯಮಪತನವನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚೆಗೂ ಪ್ರಾರಂಭವಾಡಿರುತ್ತೇವೆ. ಇನ್ನು ಆ ಯಮನು ಎಷ್ಟು ಕಾಲ ಧರ್ಮಾಸನದಲ್ಲಿ ಮೆರೆದಾನು? ಇದೆಲ್ಲಾ ಆ ಧರ್ಮಸಿಂಹಾಸನದ ಮಹಿಮೆಯಲ್ಲವೇ ಅಪ್ಪಾ?

ಬ್ರಹ್ಮ:—ಭಲೆ! ಭಲೆ!

ನಾರದ:—ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿದೂ ಇನ್ನು ಯಮನನ್ನು ಮನ್ನಿಸಬಹುದೆ?

ಬ್ರಹ್ಮ:—ಕೂಡದು!

ನಾರದ:—ಹಾಗೆಯೇ ಯಮನು ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಪತಿಭಿಕ್ಷೆಯ ಸರವನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಬೇಕು! ಆಗತಾನೇ ನಿನ್ನ ಲಿಖಿತದ ಮರ್ಯಾದೆ ಮುಳಿದೀತು! ಯಮನಿಗೂ ತನ್ನ ವರಗಳ ಬೆಲೆಯಷ್ಟೆಂದು ಗೊತ್ತಾದೀತು!

ಬ್ರಹ್ಮ:—ಆಹಾ! ಅದೂ ಆಗಬೇಕೆ?

ನಾರದ:—ಮತ್ತೆ?

ಬ್ರಹ್ಮ:—ಕೊಟ್ಟ ವರಗಳನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಿದರೆ, ಜನರಿಗೆ ದೇವರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವದಿಲ್ಲವೆ?

ನಾರದ:—ದೇವತೆಗಳು ಕೊಟ್ಟ ನೂರಾರು ವರಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣಕಾರಕವಾದ ಒಂದೆರಡು ವರಗಳು ರದ್ದಾದರೆ ಏನಾದೀತು ಮಹಾ!

ಬ್ರಹ್ಮ:—ಸರಿ ಸರಿ!

ಸರಸ್ವತಿ:—ಅಯ್ಯೋ! ನಾರದಾ! ಆ ವರಗಳನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಿದರೆ ಪಾಪ! ಸಾವಿತ್ರಿ ನಿತ್ಯ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಈಡಾಗುವಳಲ್ಲ!

ಬ್ರಹ್ಮ:—ಪ್ರಿಯೆ! ನಾರದನ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಜಾಲಗಳ ಉದ್ದೇಶವೇ ಇದಾಗಿದೆ. ನಾರದಾ, ಸರಸ್ವತಿಗಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿನಯವಾಗು!

ನಾರದ:—ಅಮ್ಮಾ, ಸತೀ ಸಾವಿತ್ರಿಗಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸಬೇಡ. ಪ್ರಖರ ಪತಿವ್ರತೆಯಾದ ಅವಳು ದೇವಾಧಿ ದೇವರನ್ನೇ ಮೆಚ್ಚಿಸಿ ತನಗೆ ಬೇಕಾದ

ವರಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬಲ್ಲಳು ತಾಯೆ! ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಕೇಳು, ಯಮನ ವರ್ತನೆಯಿಂದ ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯಪುಭಾವವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಪರಮ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನಾದ ರಾಜರ್ಷಿ ಸತ್ಯವಾನನು ವಿಷ್ಣುದೂತರ ಮೂಲಕವಾಗಿ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಿತ್ತೆಂದೂ, ಇದರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಯಮನು ಯೋಚಿಸಬೇಕಿತ್ತೆಂದೂ ಕೆಲವರಾಡುವರು. ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಬಾಯಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದ ಯಮನು ಹೇಗಾದರೂ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಪಾರಾದನು!

ಸರಸ್ವತಿ:— ಇದರಲ್ಲಿ ಯಮನು ಅಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಯೋಚನೆ ಮಾಡದಿರಲಿಕ್ಕೆ ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯಪುಭಾವವೇ ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸಾವಿತ್ರಿಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಬೇಕಲ್ಲವೇ?

ನಾರದ:— ಮೆಚ್ಚಬೇಕು. ನಿಜ. ಮೆಚ್ಚಿ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಮರೆತವನು ಧೀರನೇ? ಅನ್ಯ! ಯಮನು ಸತ್ಯವಾನನ ಆಯುರ್ಧಾಯದ ವಿಧಿಯನ್ನರಿತು, ಪರಮ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನಾದ ಅವನ ವಿಷಯವಾಗಿ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಬಿನ್ನವತ್ತಿಕೆಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ಆಗ ವಿಷ್ಣುದೂತರು ಅವನನ್ನು ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಾವಿತ್ರಿ ಅಷ್ಟು ಪಾತಿವ್ರತ್ಯದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವಳಾಗಿದ್ದರೆ ಪತಿಯ ಹಿಂದೆ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೇ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು; ತಕ್ಕ ನಿವೃತ್ತಿಯೂ ಅಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಪುಣ್ಯಸಂಧಿಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ ಯಮನು ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಮೀರಿ, ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಯಂತೆ ವರ್ತಿಸಿ, ಪರಮಾತ್ಮ ದ್ರೋಹ ಮಾಡಿರುವದರ ಜತೆಗೆ, ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಕೀರ್ತಿಯ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಸಂಕುಚಿತ ಪಡಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈಗ ಸತ್ಯವಾನನ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸುವುದರಿಂದ ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಮಹಿಮೆ ಬೆಳಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿ.

ಸರಸ್ವತಿ:— ಆಯಿತು; ಆದರೆ ಅದೆಲ್ಲಾ ಸತ್ಯವಾನನ ಹಣೆ. ಬರಿಹದಂತೆ ತಾನೇ ಜರುಗಿತು.

ನಾರದ:— ಹೌದು. ಅದೂ ಅವನ ಹಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮಲಿಖಿತದ ಅರ್ಥವೇ ಆಗಿದೆ.

ಬ್ರಹ್ಮ:— ಅಹಾ! ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ! ಇರಲಿ. ಇನ್ನು ಯಮನ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಯ ಗೊತ್ತುಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟದೆಯೋ?

ನಾರದ:—ಅದೂ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ನಿನ್ನ ಹುಂಕಾರವೊಂದೇ ಇನ್ನು ಉಳಿದುದು! ಅಳಕಾಪುರಿಯ ಕುಬೇರನು ಶೈವನಿಗೆ ಇದಿರಾಗಿಯೇ ಇರುವನಲ್ಲವೆ? ಅವನು ಶೈವನಿಯನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಅಳಕೊಂಡು ಹೋಗಬಹುದು.

ಬ್ರಹ್ಮ:—ಹೋಗಬಹುದು! ಹಾಗೆ ಹೋಗಬಲ್ಲವನಿಗೆ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಸ್ಥಿರಾಧಿಕಾರವೋ—ಅಲ್ಲಾ—

ನಾರದ:—ಸ್ಥಿರಾಧಿಕಾರ ಕೊಟ್ಟರೆ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ?

ಬ್ರಹ್ಮ:—ಆ! ಹಾಗೆ ಹೇಳು! ಸರಿ! ಸರಿ!

ನಾರದ:—ಪ್ರಕೃತ ಪರೀಕ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿಯೇ ಕೊಡುವುದು. ಆ ಮೇಲೆ ಆಗುವ ಹಾಗೆ ಆಗಿಯೇ ಆಗುತ್ತದಲ್ಲಾ!

ಬ್ರಹ್ಮ:—ನಿಜ ನಿಜ! ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಬಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಪ್ರಭುಪ್ರವರರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ, ಅವರ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ಕ್ರಮಪ್ರಕಾರ ಪಡೆಯಬೇಕಲ್ಲವೆ?

ನಾರದ:—ತಂದೆಯೇ, ಎಲ್ಲವನ್ನು ಬರೆಯಿಸಿ ನನ್ನ ಕೈಗೆ ಕೊಡಿರಿ!

ಬ್ರಹ್ಮ:—ಹೌದು. ನಿನ್ನ ಕೈಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದುದು. (ಸರಸ್ವತಿಗೆ) ವಾಗ್ದೇವಿ! ನಿನಗೆಲ್ಲವೂ ಗೊತ್ತಾಯಿತಷ್ಟೆ? ಇನ್ನು ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಯಮನ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪ-ಸಂಪುಷ್ಪವಾಗಿ ತೋರಿಸು. ಕುಬೇರನಿಗೆ ಶೈವನಿಯ ಅಧಿಕಾರದನ್ನು ಕೊಡಬಹುದೆಂಬ ನಮ್ಮ ಯೋಚನೆಯನ್ನೂ ಸೂಚಿಸು.

ಸರಸ್ವತಿ —ಅಜ್ಞೆ (ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದು ಬ್ರಹ್ಮನ ಕೈಗೆ ಕೊಡುವಳು)

ಬ್ರಹ್ಮ (ನೋಡಿ ತಲೆದಾಗಿ):—ಸರಿಯಾಗಿದೆ. ದೇವಿ! ಪದ್ಮ ಮತ್ಸ್ಯ ಹಂಸಮುದ್ರಗಳನ್ನು ತಾ. (ಸರಸ್ವತಿ ಕೊಟ್ಟ ಆ ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ಆ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಒತ್ತಿ, ನಾರದನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಡುವನು.) ನಾರದಾ! ಇನ್ನು ನೀನು ಹೋಗಿ ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸು.

ನಾರದ:—ಅಪ್ಪಣೆ (ಎದ್ದು ವಂದಿಸಿ) ಜಯ ನಾರಾಯಣ! ಹರಿ ನಾರಾಯಣ! [೨೬] (ಹೋಗುವನು.)

ದೃಶ್ಯ ೨—ದಾರಿ.

ನಾರದ (ಕೈಬೊಳಗಿನ ಪತ್ರದೊಂದಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ): —ಜಯ ನಾರಾಯಣ! ನಾರಾಯಣ! ಆಹಾ! ಜಗತ್ತಿತಾಮಹನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ನನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯವು ಬಹು ಸುಲಭವಾಗಿ ನೆರವೇರಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಯಮನು ಮಾಡಿದುದು ನ್ಯಾಯವೇ ಸರಿಯೆಂದು ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಎಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ವಾದಮಾಡುವನೋ ಎಂದು ನಾನು ಹೆದರಿಕೊಂಡೇ ಇದ್ದೆನು, ಆದರೆ ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು ನನ್ನ ಸೂಚನೆಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಸೈ ಸೈ ಎಂದು ನಾಲ್ಕು ತಲೆಗಳನ್ನೂ ಆಡಿಸಿಯೇ ಬಿಟ್ಟನು. ಯಮನ ಅಪರಾಧ ವಿವರಣೆಯ ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆಸಿ ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿಯೇ ಕೊಟ್ಟುದು ಬಲು ಬಲು ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು! ಇನ್ನು ಇದನ್ನು ಒಯ್ದು ಹರಿ-ಹರರಿಗೆ ತೋರಿಸಿ, ಅವರ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಬಿಟ್ಟರೆ ಮುಗಿಯಿತು. ಆದರೆ—ಮೊದಲು ಹರಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕೋ-ಹರನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕೋ? (ಯೋಚಿಸಿ) ಮೊದಲು ಹರನ ಬಳಿಗೆ ಹೋದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಷ್ಟವುಂಟು ಹರನು ಈ ಪತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿ, 'ಹೇಗೆ?' 'ಎಕೆ?' ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಕುಂಟು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿಯಾನು. ಅದುದರಿಂದ ಮೊದಲು ಹರಿಯ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಹೋಗೋಣ ಆ ಪರಾಕ್ರಮ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆಯೇ ನಾನು ಈ ಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವೆನಾದುದರಿಂದ, ಆತನು ಸಂತೋಷಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತನ್ನ ಸಮ್ಮತಿಯ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಕರುಣಿಸಿಯೇ ಕರುಣಿಸುವನು. ಆ ಮೇಲೆ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ, ತಿವನು ಹರಿಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಕಂಡು, ಮರುಮಾತಾಡದೆ ತನ್ನ ಒಪ್ಪಿಗೆಹಾಕಿಬಿಡುವನು. ಇದೇಸರಿ. ಮೊದಲು ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಹೋಗುವೆನು ಜಯ ನಾರಾಯಣ ನಾರಾಯಣ!

(ಹೋಗುವನು.)

ದೃಶ್ಯ ೩—ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠ

(ಶ್ರೀಮನಾರಾಯಣನು ಕೇಷಕಾಯಿಯಾಗಿರುವನು. ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಪಾದಗಳೇನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಳು.)

ಲಕ್ಷ್ಮಿ:—ಕಾಂತಾ! ಸತೀ ಸಾವಿತ್ರೀದೇವಿಯನ್ನು ಈ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಬರಮಾಡುವ ಯೋಗವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿ ಹೋದ ನಮ್ಮ ನಾಡನು ಇನ್ನು ಕಾಣುವದಿಲ್ಲವೇಕೆ?

ನಾರಾಯ:—ಕಾಂತೆ! ಆತುರಪಡಬೇಡ ನಾರದನು ಕೈಗೊಂಡ ಕಾರ್ಯವು ವ್ಯರ್ಥವಾಗದು. ಆತನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕ್ರಮವಡಿಸಿಕೊಂಡ ಅದೋ ಬರುತ್ತಿರುವನು ನೋಡಿದಿಯಾ?

ನಾರದ (ತೆರೆಯಲ್ಲಿ [೨೭]):—ಜೈ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ! (ಬಂದು ಶಾಂತಮೂರ್ತಿ! (ವಂದಿಸುವನು)

ನಾರಾಯ (ಮಂದಹಾಸದಿಂದ ಕೈಸನ್ನೆಪೂರ್ವಕ ಹರಸುತ್ತ).—ನಾರದಾ! ಕೈಕೊಂಡ ಕಾರ್ಯವು ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಬಂತು? ನಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ದೇವಿ ಅದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ತುಂಬಾ ಕುತೂಹಲದಿಂದಿರುವಳು.

ನಾರದ:—ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿ! ತಾಯಿ! ಸತೀಶಿರೋಮಣಿಯಾ! ಸಾವಿತ್ರಿಯ ವೈಕುಂಠಾಗಮನಕ್ಕೆ ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವೆ ಉಳಿದಿದೆ. ದೇವಾ! ಭೈರವಿಯೆಂಬ ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು ಸತೀಮಣಿಯ ಪತಾಪಯೋಗವೊಂದನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಆ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಯಮನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ದೃಷ್ಟಾಂತ ಪಡಿಸಿ, ಅವನು ಒಪ್ಪುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧನಮತ್ತತೆಯಿಂದ ಕೊಬ್ಬಿರುವ ಕು ಬೇರನ ಗವ ಭಂಗಕ್ಕೂ ಒಂದು ದಾರಿಯನ್ನು ತೆಗೆದಿದ್ದೇನೆ. ಶ್ರೀ ಪರಮಾತ್ಮ! ಇಗೋ ಬ್ರಹ್ಮನು ಬರೆದು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಯಮನ ಅಪರಾಧ ವಿವರಣೆಯ ಪತ್ರವಿದು ಇದಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ಅನುಮತಿಯೊಪ್ಪುವಾದ ಶಂಖ-ಚಕ್ರಗಳ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಕರಣಿಸು. (ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪತ್ರವನ್ನು ಕೊಡುವನು. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಮಂದಹಾಸಪೂರ್ವಕ ತಮ್ಮೊಳಗೇ ಓದಿಕೊಂಡು ತಲೆದೂಗುವರ ನಾರಾಯಣನು ಶಂಖ-ಚಕ್ರಗಳ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಆ ಪತ್ರದ ಮೇಲೆ ಬರೆ ನಾರದನಿಗೆ ಕೊಡುವನು- ನಾರದನು ಅದನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳುವನು.)

ನಾರಾಯಣ:—ಕಾಂತೆ! ನೋಡಿದಿಯಾ ನಮ್ಮ ನಾರದನ ಚಾತು

ಲಕ್ಷ್ಮಿ (ತರೆದೂಗಿ):-ನಾರದಾ! ಇನ್ನು ಸತೀಮಣಿ ಸಾವಿತ್ರಿಯನ್ನು ಇದಿರುಗೊಳ್ಳಲು ನಾನು ಸಿದ್ಧಳಾಗಿರಬಹುದಷ್ಟೆ?

ನಾರದ.—ಓಹೋ! ಸಂದೇಹವೇನು ತಾಯೇ! ತ್ರೀಹರಿಪ್ರಸಾದ ದೂಪವಾದ ಶಂಖ-ಚಕ್ರ ಮುದ್ರೆಗಳು ದೊರೆತ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೇತರ ಕೊರತೆ? ಜೇವಾ! ಹೋಗಿ ಬರುವೆನು. ಅಪ್ಪಣೆ ದಯಪಾಲಿಸು. (ಬಾಗುವನು.)

ನಾರಾ. —ಹೋಗಿ ಬಾ, ನಾರದಾ! ನಿನಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ! (ಕೈಸನ್ನೆ ಯಿಂದ ಹುಸುವನ್ನು ನಾರದನು ವಂದಿಸಿ ಹೋಗುವನು.)[೨೨]

— — —
ದೃಶ್ಯ ೪—ದಾರಿ.

ನಾರದ (ಪ್ರವೇಶಿಸಿ):-ಆಹಾ! ಕಪಟ ನಾಟಕ ಸೂತ್ರಧಾರಿಯಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಮುದ್ರೆ ಕೇಳಿದೆಯೇ ಸಿಕ್ಕಿದ ಹಾಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಇನ್ನು ಪರ ಮೇಶ್ವರನ ಒಪ್ಪಿಗೆಯೊಂದು ಸಿಕ್ಕರೆ ಯಮನು ಅಪರಾಧಿಯೆಂದು ಸಿದ್ಧ ವಾಗಿ ಹೋಗುವದು. ಅಂತೆಯೇ ಕೈಲಾಸದ ಬಳಿಗೆನೋ ಬಂದೆನು. ಬ್ರಹ್ಮ-ವಿಷ್ಣುಗಳ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಲೇ ಅವನು ಸುಲಭವಾಗಿ ತನ್ನ ಶ್ರೀಕೂಲದ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಒತ್ತಿಯೇ ಬಿಡುವನೆನ್ನಲು ಏನೂ ಸಂದೇಹ ವಿಲ್ಲ, ಆದರೆ. ಆ ರುದ್ರಸ್ವರೂಪನು ಈಗ ಯಾವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವನೋ ಎನೋ! ಸಮಯಾಸಮಯವರಿಯದೆ ಅವನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಿಟ್ಟರೆ, ತತನ ಘಾಲಾಗ್ನಿಗೆ ನಾನು ಬಲಿಬೀಳಬೇಕಾದೀತೇನೋ! ಅಥವಾ ಆ ತ್ರಿಕಾ ಲಜ್ಞನು ಇದೆಲ್ಲಾ 'ನಾರದನ ವಿತಂಡ ಲೀಲೆಯೇ' ಎಂದು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಕೋಪಗೊಂಡರೂ ಗೊಂಡಾನು. ಇದಕ್ಕೇನು ಮಾಡಲಿ? ನಾರಾಯಣ! ನಾರಾಯಣ! ಆಹಾ! ಇದೇನು? ಈ ನಾರದನು -- ತ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ದಿವ್ಯನಾಮಾಧಾರದಿಂದ ದೃಢವಾಗಿರುವ ಈ ನಾರದನು-ಈ ಹ್ವೇದ್ರ ವಿಷಯ ಕೈಲ್ಲಾ ಅಂಜಬಹುದೆ? ನನ್ನ ಈ ತಂಬೂರಿಯ ಗಾನದಿಂದ ಶಿವನ ಎಂತಹ ಕೋಪವನ್ನಾದರೂ ಶಾಂತಪಡಿಸಿ, ನನ್ನ ರಾಗಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ತಾಳವನ್ನೇ ಹಾಕಿಸ ಬಲ್ಲಿನು ಅವನಿಂದ! ಹಾವಾಡಿದನ ನಾಗಸ್ವರಕ್ಕೆ ಕ್ರೂರ ಸರ್ಪವು-ಕೂಡಾ ತಲೆಯಾಡಿಸಿ ಕುಣಿಯುವಂತೆ, ನನ್ನ ಈ ತಂಬೂರಿಯ ಗಾನಕ್ಕೆ ಪರವಶ

ನಾಗಿ, ಆ ಶಿವನು ನನ್ನ ರಾಗಕ್ಕೆ ತಲೆಯಾಡಿಸುವದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂದೇಹವೂ ಇಲ್ಲ. ಎಲೈ ತಂಬೂರಿಯೆ! ಜಾಗೃತನಾಗು! ಕೈಲಾಸವು ಸಮೀಪಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿತು! [೨೯] (ಹೋಗುವನು)

ದೃಶ್ಯ ೫—ಕೈಲಾಸ

(ಶಿವ-ವಾರ್ವತಿಯರು ಕುಳಿತಿರುವರು, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಂದಿಗಣಗಳೂ ಇವೆ)
 ನಾರದ (ತೆರೆಯಲ್ಲಿ) [೩೦] ನಾರಾಯಣ ನಾರಾಯಣ!
 ಪಾರ್ವತಿ:—ನಾಥಾ! ನಾರದನ ಸಂಗೀತವು ಕೇಳಿಸುತ್ತದೆ! ಏನು ವಿಶೇಷವೋ!

ಶಿವ:—ಏನೋ ವಿಶೇಷವಿರಬೇಕು.

ನಾರದ (ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) [೩೧]:—ಜಯ ಶಂಕರ-ನಾರಾಯಣ! (ವಂದಿಸುವನು.)

ಶಿವ:—ಏನು ನಾ ರ ದಾ! ಅಪರೂಪವಾಗಿ ಬರೋಣವಾಯಿತಲ್ಲ! ಎಲ್ಲಾ ಕುಶಲವೇ?

ನಾರದ:—ಕುಶಲ ಮಹಾದೇವಾ! (ಸ್ವಗತ) ಆಬ್ಬ! ಪರಮೇಶ್ವರನು ಪುಸನ್ನ ನಾಗಿಯೇ ಇರುವನು.

ಶಿವ:—ವಿಶೇಷವೇನು?

ನಾರದ:—ಪರಮೇಶ್ವರ! ವಿಶೇಷವೆಂದೇ ಬಂದಿರುವೆನು. ಬ್ರಹ್ಮ-ವಿಷ್ಣುಗಳ ಕಾರ್ಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಬರೋಣಾಯಿತು.

ಶಿವ:—ಆಹಾ! ಅದೇಮ, ಬೇಗನೆ ತಿಳಿಸೋಣಾಗಲಿ!

ನಾರದ:—ಶಂಭೋ, ಈ ಪತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಎಲ್ಲಾ ವೇದ್ಯವಾಗುವದು. ಆ ಮೇಲೆ ಇದಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮ ಒಪ್ಪಿಗೆಯ ಗುರುತನ್ನು "ದಯಪಾಲಿಸಬೇಕು. (ಪತ್ರವನ್ನು ಕೊಡುವನು)

ಶಿವ (ಓದುತ್ತ):—ಓಹೋ!....ಅಶ್ಚರ್ಯ!.....ಬ್ರಹ್ಮದ್ರೋಹಿ ...ನಿಜ ನಿಜ!....ನರಗಳ ರದ್ದು!....ಆಹಾ!....ಹೊಸನ್ಯಾಯ!....ಸಮಂಜಸವಾಗಿದೆ! ...ಕುಬೇರನಿಗೆ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರ!....ಅಗಬಹುದು (ಓದಿ ಮುಗಿಸಿ) ನಿಜ! ಇಂತಹ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಿಚಾರವು ಯಾರಿಗೂ ಫಕ್ಕನೆ ಹೊಳೆಯಲಾರದು. ಇದ

ರಿಂದ ಯಮನು ಶಿಕ್ಷಾರ್ಹನೇ ಸರಿ ಅಂದು ನನ್ನ ಪರಮ ಭಕ್ತನಾದ
ಮಾರ್ಕಾಂಡೇಯನನ್ನು ಕೇಣಕಿ ನನ್ನ ಕೋಪಕ್ಕೆ ಆಹುತಿಯಾದನು. ಇಂದು
ಹೀಗೆ ಅತ್ಯಾಚಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆಂದು ಬಲ್ಲವರಿಂದ ವಿವೇಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.
ನಾರದಾ! ಬ್ರಹ್ಮ-ವಿಷ್ಣುಗಳ ಯೋಚನೆಗೆ ನನ್ನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಮ್ಮತಿಯುಂಟು
(ತ್ರಿಶೂಲದ ಮುದ್ರೆಯನ್ನೊತ್ತಿ ಪತ್ರವನ್ನು ನಾರದನಿಗೆ ಕೊಡುವನು.
ಬಳಿಕ ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ) ಪ್ರಿಯೇ, ನಮಗಿನ್ನು ಬೇಗನೆ ವೈಕುಂಠ
ಯಾತ್ರೆಯ ಸುಯೋಗವುಂಟು! ಅಲ್ಲವೇ ನಾರದಾ?

ನಾರದ.—ಹಾಗಿದ್ದರೆ 'ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ' ಬಂದು ಅರಿಕೆ ಮಾಡುವೆನು.
(ಮಂದಿಸಿ) ಹೋಗಿ ಬರುವೆನು-ಆಪ್ತನೆಯಾಗಲಿ.

(ಶಿವನುತಲೆಯಾಡಿಸುವನು.)

ನಾರದ:—ಜಯ ಶಂಕರ-ನಾರಾಯಣ! (ಹೋಗುವನು)

ದೃಶ ೬—ಗಗನ ಬೀದಿ

ನಾರದ (ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪತ್ರದೊಂದಿಗೆ ಪುನೇಶಿಸಿ):—ಜಯ ನಾರಾ
ಯಣ! ಹರಿ ನಾರಾಯಣ! ಎಲೈ ತಂಬೂರಿಯೆ! ಆಹಾಹಾ! ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು
ಬಂದಿತ್ತು ಈ ಪತ್ರಕ್ಕೆ ಪರಮಾತ್ಮ ಪರಮೇಶ್ವರರು ಎಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ
ಒಪ್ಪಿಗೆಯಿತ್ತರು! ವಿಷ್ಣುವಂತೂ ನನ್ನ ಯೋಚನೆಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿಯೇ
ಇರುವನು. ಅರ್ಥಾತ್ ಅವನ ಕೋರಿಕೆಯಂತೆಯೇ ನಾನು ಈ ಲೀಲೆ
ಯನ್ನು ನಡೆಸಬರುವದಾಗಿದೆ. ಶಿವನಂತೂ ಮೊದಲೇ ಯಮಾಂತಕ
ನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನು! ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅವನೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ಈ ಪತ್ರಾಳಿ
ಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿ ತ್ರಿಶೂಲದ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಹಾಕಿರುವನು. ತ್ರಿಮೂರ್ತಿ
ಗಳೆಂದರೆ ಅಭೇದಭಾವವುಳ್ಳ ಮೂರು ಮೂರ್ತಿಗಳೇ ಸರಿ! ನಾರಾಯಣ!
ಇನ್ನು ಉಳಿದಿರುವದು ಕೇವಲ ಅಲ್ಪ ಕಾರ್ಯ. ಈ ಪತ್ರವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ
ಕೊಟ್ಟು, ಕುಬೇರನಿಗೆ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಪಟ್ಟಿ, ಪತ್ರವನ್ನು ಹೊರಡಿಸಬೇಕು
ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಅಧಿಕಾರಪತ್ರವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮ ರಕ್ತಿ-ಧರ್ಮ ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನೂ
ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಕುಬೇರನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಅವನನ್ನು ಉಬ್ಬಿಸಿ ಶೈಮಿನೀ
ನಗರಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿಬಿಟ್ಟನೆಂದರೆ ತೀರಿತು! ನಡೆ, ತಂಬೂರಿಯೆ! ([೩೨]
ಹೋಗುವನು)

ದೃಶ್ಯ ೭—ವನಮಾರ್ಗ

(ಕುಬೇರನು ತಿರುಗಾಡಿಕೊಂಡು, ದಾರಿ ನೋಡುತ್ತ ಬರುವನು. ನಾರದನ ಸಂಗೀತವು ತೆರೆಯಲ್ಲಿ)

ಕುಬೇರ (ಗಡಿಬಿಡಿಯಿಂದ ನೋಡಿ) -ಆಹಾ! ಇಲ್ಲಿಲ್ಲೆಯೋ ನಾರದ ಸಂಗೀತವು ಕೇಳಿಸಿತಲ್ಲ! ಬಂದರೇನು ಮಹಾನುಭಾದರು? (ಅತ್ತಿತ್ತನೋಡಿ) ಎಲ್ಲಿ? ನನಗೆ ಶುಭವಾರ್ತೆಯನ್ನು ತಂದರೆ? ಗಾಯನವನ್ನೂ ತಂಬೂರಿಯನ್ನೂ ಆಲಿಸಿ) ಓಹೋ! ಇಲ್ಲಿಇಲ್ಲಿ ನಾರದರನ್ನೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅದೇನೋ ನನ್ನ ಚಿತ್ತಭ್ರಮೆ. ಅವರು ನನಗೆ ಯಮಪಟ್ಟವನ್ನು ಕೊಡಿಸುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿದುದರಿಂದ ನಾನು ಅದನ್ನೇ ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡು ಈ ವನದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರುವೆನೋ ಇಲ್ಲವೋ?—ಅದೇ ನನಗೆ ನಾರದ ಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿರಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೆ ಅವರು ಅಂತಹ ಘನಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಂಡು ಇಷ್ಟು ಬೇಗನೆ ಹೇಗೆ ಬಂದಾರು? ಅಂತೂ ಬರುವರು! ಬೇಗದಲ್ಲೇ ಬರುವರು. ಶುಭವಾರ್ತೆಯನ್ನು ತರುವರು!

ನಾರದ (ತೆರೆಯಲ್ಲಿ) [೩೪]:—ಜಯ ನಾರಾಯಣ!

ಕುಬೇರ:—ಅರೆರೆ! ನಾರದರು! ನಾರದರು!! ನಾರದರು!!! ಸತ್ಯವಾಗಿಯೂ ನಾರದರು ಬಂದೇ ಬಿಟ್ಟರು!

ನಾರದ (ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತ):--ಅಯ್ಯೋ! ತಂಬೂರಿಯೆ! ಮತ್ಸರಗ್ರಸ್ತನೂ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷಿಯೂ ಆದ ಈ ಕುಬೇರನು ಯಮಪಟ್ಟದ ಧ್ಯಾನದಿಂದ ಭ್ರಾಂತನಾಗಿ ಭ್ರಮಿಸುವನಲ್ಲ! ನಾರಾಯಣ!

ಕುಬೇರ:—ನಾರದರೆ! ನಾರದರೆ! ನಮಸ್ಕಾರ! ನಿಮ್ಮನ್ನೇ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನು!

ನಾರದ:—ಆಹಾಹಾ! ಬಹಳ. ಬಹಳ-ಬಹಳ ಸಂತೋಷ!

ಕುಬೇರ:—ಸ್ವಾಮಿ! ಅದು ಆ . ಘನ. ಕಾರ್ಯವು ಹಣ್ಣೋ-ಕಾಯೋ?

ನಾರದ:—ಕುಬೇರಾ, ಈ ನಾರದನು ಕೈಕೊಂಡ ಕಾರ್ಯವು ಕಾಯಾಗಿಯೇ ಇರುವುದುಂಟೆ? ಹಣ್ಣೇ ಹಣ್ಣು! ಒಳ್ಳೇ ಹಣ್ಣು! ಪರಿಪಕ್ವವಾದ ಹಣ್ಣು! ಇಗೋ, ಹಿಡಿ! (ಒಂದು ಪತ್ರವನ್ನು ನೀಡುವನು.)

ಕುಬೇರ (ದೊಡ್ಡ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೋಡುತ್ತ):-ಇದೇನಿದು? ಆಹಾ! ಜಗತ್ತಿ ತಾಮಸ ಹಂಸ- ಪದ್ಮ ಮುದ್ರೆಗಳೂ, ವಿಷ್ಣು ಮಹಾಮಹಿಮನ ಕಂಠ ಚಕ್ರ ಮುದ್ರೆಗಳೂ- ಪರಮೇಶ್ವರನ ಶ್ರೀಶೂಲ ರೇಖೆಯೂ ಈ ದಿವ್ಯ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಂಗೊಳಿಸುವವಲ್ಲ!

ನಾರದ.-ಕುಬೇರಾ, ಇದು ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಮೂರ್ತಿಗಳ ಒಮ್ಮನಸ್ಸಿನ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಿಂದ ನಿನ್ನ ಗೆ ದೊರೆತಿರುವ ಶೈವಿನಿಯ ಧರ್ಮಸಿಂಹಾಸನದ ಸ್ವಾಧಿಕಾರ ಪತ್ರ!

ಕುಬೇರ.-ಆಹಾ! (ವಿನಯದಿಂದ ಆ ಆಧಿಕಾರಪತ್ರವನ್ನು ಪಡೆದು. ಕಣ್ಣಿಗೆ ಒತ್ತಿ, ತಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧುಸಿ, ಮತ್ತೆ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವನು.)

ನಾರದ.-ಮತ್ತಿಗೋ! ಇದು ಶೈವಿನಿಯ ಧರ್ಮಾಸನದಲ್ಲಿ ಅಧಿಷ್ಠಿತನಾಗಲು ನಿನ್ನಗೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮಶಕ್ತಿ! (ಬಿಂದು ಕಮಲನಾಳವನ್ನು ಕೊಡುವನು)

ಕುಬೇರ:-ಆಹಾ! (ಅದನ್ನೂ ವೇದಲಿನಂತೆಯೇ ಸ್ವೀಕರಿಸುವನು)

ನಾರದ.-ಇನ್ನಿಗೋ! ಇದು, ಶೈವಿನೀ ನಗರದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಶಾಸನವು ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಲು ಬೇಕಾದ ಧರ್ಮಮುದ್ರೆಯ-ಉಂಗುರ.

ಕುಬೇರ:-ಆಹಾ! (ಕೈ ಬೆರಳನ್ನು ತೋರಿಸಲು, ನಾರದನು ಉಂಗುರವನ್ನು ಅವನ ಬೆರಳಿಗೆ ಹಾಕುವನು.)

ನಾರದ:-ಇನ್ನು ಕುಬೇರಾ! ನಾನು ನಿನ್ನಗೆ ಕೊಟ್ಟ ವಚನಬಂಧದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾದೆನಷ್ಟೆ?

ಕುಬೇರ:-ಆಹಾ! ಮಹಾತ್ಮರೆ! ನಿಮ್ಮ ಅದ್ಭುತವಾದ ಯುಕ್ತಿ-ಶಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಕಾರ್ಯವುಂಟೆ? ಆಹಾ! ಎಷ್ಟೊಂದು ಅವಲೀಲಿಯಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸಿದಿರಿ?

ನಾರದ.-ಕುಬೇರಾ! ನಿನ್ನ ಈ ಹೊಗಳಿಕೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾ ಯಣಮೂರ್ತಿಗೇ ಸಮರ್ಪಣವಾಗಲಿ! ಅಯ್ಯಾ! ಧನಾಧೀಶನೆ! ಇನ್ನು ಮುಂದಣ ನಿನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವೇನೆಂಬುದನ್ನು ಬಲ್ಲೆ ಯಷ್ಟೆ! ಈ ಅಧಿಕಾರ ಪತ್ರ, ಬ್ರಹ್ಮಶಕ್ತಿ, ಧರ್ಮ ಮುದ್ರೆ ಇವುಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಯಮನನ್ನು ಪಟ್ಟದಿಂದ ತಳ್ಳಿ, ಧರ್ಮಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸು. ಯಮನು ಸತ್ಯ

ವಾನನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸುವ ವಿಷಯವನ್ನು ನಾನು ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳ ಕೂಡ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದೆನು. ಅವರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಮೋದಿಸಿರುವುದು ಈ ಪತ್ರದಲ್ಲಿಯೆಷ್ಟೆ? ಅದರೆ ಕುಬೇರಾ! ಪುಣ್ಯವಂತನಾದ ಸತ್ಯವಾನನನ್ನು ಯಮಲೋಕಕ್ಕೆ ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ಚಿತ್ರಗುಪ್ತರ ದಾಖಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅವನ ಪುಣ್ಯದ ತೂಕವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು, ಪುನರ್ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಭಾಗ್ಯೋ ಅಲ್ಲವೋ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿಷ್ಕರ್ಷೆ ಮಾಡಿ, ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಮೇಲ್ವಿಧಿಕಾರಿಗಳೆಡೆಗೆ ಬಿನ್ನವತ್ತಳೆಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸು. ನನಗೆ ತೋರುತ್ತೆ, ಅವನು ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಅರ್ಹನಾಗಿರುವನೆಂದು.

ಕುಬೇರ.—ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಾನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ—ನಾರದರೆ!

ನಾರದ:—ಸರಿ, ಹಾಗಾದರೆ! ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಲೋಪವಾಗದಂತೆ ಪ್ರೈಮಿಸೀ ನಗರವನ್ನು ಆಳು. ಯಮನ ಮೇಲೆ ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆ ಹಗೆ ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ ಇನ್ನು ನಾನು ಹೋಗುವೆನು. ಅಜ್ಞೆಯೆ?

ಕುಬೇರ.—ತಡೆಯಿರಿ, ಸ್ವಾಮಿ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ ತಾವು ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಶೈಮಿನೀ ನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದು,—

ನಾರದ:—ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ! ನಾರಾಯಣ! ಅದಾಗದಪ್ಪ! ಕುಬೇರಾ, ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನೊಂದಿಗೆ ನಾನಿದ್ದರೆ, ಇದೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಿದುದು ಈ ಜಗಳಗಂಟಿ ನಾರದನೇ ಎಂದು ಲೋಕಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತಾಗಿ, ಎಲ್ಲರೂ ನನ್ನನ್ನು ಹೀಯಾಳಿಸುವಂತಾದೀತು! ಆ ದು ದ ರಿ ದ ಈಗ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಡು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ತಕ್ಕ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಣುವೆನು.

ಕುಬೇರ:—ಹಾಗಾದರೆ ತಮ್ಮ ಚಿತ್ತ ಸ್ವಾಮಿ! ನಮಸ್ಕಾರ.

ನಾರದ:—ನಾರಾಯಣ! ನಾರಾಯಣ! (ಹೋಗುವನು)

ಕುಬೇರ:—ಆಹಾ! ಈ ನಾರದರು ಒಳ್ಳೇ ತಂತ್ರಶಾಲಿಗಳೇ ಸರಿ. (ಶೈಯಲ್ಲಿರುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ) ನನ್ನ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಇನ್ನು ಸಾಟಿಯುಂಟೆ? ಧನಾಧಿಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರವೂ ಬಂತು ನನಗೆ ಈ ಅಧಿಕಾರ ಮುದ್ರೆಗಳಿಂದ ಆಹಾ!—ಈಗಲೇ ನನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಅಪೂರ್ವವಾದ ಸೂತನ ಶಕ್ತಿಯ ಸಂಚಾರವಾಯಿತಲ್ಲ! ಆಹಾ! ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳ ಮುದ್ರಾ ಮಹಿಮೆಯೇ! ಯಮನ ದರ್ಶನವನ್ನು ಮುರಿಯಬೇಕೆಂದು ಎಷ್ಟೋ ಕಾಲ

ದಿಂದ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನನಗೆ, ಈಗ ಬಂತು ಸರಿಯಾದ ಸಮಯ! ಭಲೆ! ಭಲೆ! ನನ್ನ ಮಹತ್ತಾದ ಯಕ್ಷ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಮುತ್ತು ವೆನು ಶೈಮಿನೀ ನಗರವನ್ನು! ಜೈ ಕುಬೇರ ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಜೈ [೩೫]
(ಹೋಗುವನು)

ದೃಶ್ಯ ೮—ಬೀದಿ.

(ಯಕ್ಷ ಸೇನಾಸಮೂಹದೊಂದಿಗೆ ಕುಬೇರನು ಖಡ್ಗವಾಣಿಯಾಗಿ ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಹೋಗುವನು [೩೬] ಯಕ್ಷ ಪರಿವಾರವು “ಜೈ ಕುಬೇರ ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಜೈ!” ಎಂದು ಜಯಜಯಕಾರ ಮಾಡುವದು.)

ಕುಬೇರ — ಅದಿಗೋ! ಶೈಮಿನೀ ನಗರವು ಸಮೀಪಿಸಿತು! ಯಮನು ಅಧೋಗತಿಯ ಕ್ಷಣವು ಸಮೀಪವಾಯಿತು! ಆಹಾ! ನಡೆಯಿರಿ. ಯಕ್ಷ ಎರರೆ, ನಡೆಯಿರಿ!

ಯಕ್ಷರು — ಜೈ ಕುಬೇರ ಧರ್ಮರಾಜಾ! ಜೈ! (ಹೋಗುವರು.)

(ಕೆಲವು ಜನ ಯಮದೂತರು ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು.)

ಒಬ್ಬ.—“ಆದರೆ! ನಮ್ಮ ಶೈಮಿನೀ ನಗರವನ್ನು ಸಮೀಪಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ಪ್ರಚಂಡವಾದ ಸೈನ್ಯವು ಯಾರದು?”

ಇನ್ನೊಬ್ಬ.—ಓಹೋ! ಯಕ್ಷರು! ಯಕ್ಷರು! ಯಕ್ಷರ ಸೇನೆ!

ಮತ್ತೊಬ್ಬ.—ಅದೊದೊ! ಯಕ್ಷರಾಜನಾದ ಕುಬೇರ! ಕುಬೇರನು ನಮ್ಮ ಶೈಮಿನಿಯನ್ನು ಮುತ್ತಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವನೇ?

ಮಗದೊಬ್ಬ.—ಹೌದಾದು! ಜೈ! ಕುಬೇರ ಧರ್ಮರಾಜಾ!—ಎಂಬ ಜಯಘೋಷಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವೇನು?

ಬೇರೊಬ್ಬ.—ಅನರ್ಥವೇ ಸರಿ!

ಮೇಣೊಬ್ಬ.—ನಡೆಯಿರಿ, ನಡೆಯಿರಿ! ಧರ್ಮಪ್ರಭುಗಳೊಡನೆ ಅಂಶಿ ಮಾಡೋಣ.

ದೃಶ್ಯ ೯—ಯಮನ ಓಲಗ

(ಯಮನು ಧರ್ಮಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕೆ ನಾಗಿರುವನು ಚಿತ್ರಗುಪ್ತರು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿರುವರು. ಸೇವಕರು ಬಾಮರ ಬೀಸುವರು ಕೆಲವರು ನಿಂತಿರುವರು.)

ವೈತಾಳಕರು:—[೩೭] ಧರ್ಮಪ್ರಭೋ, ಯಮಧರ್ಮ ದಂಡೇತ್ತರ ರಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ!

ಯಮ:—ಚಿತ್ರಗುಪ್ತರೆ, ಇಂದು ಪಾಪಿಗಳ ವಿಚಾರಣೆಯೇನೂ ಇಲ್ಲ ವೇನು?

ಚಿತ್ರ:—ಇಲ್ಲ ಪ್ರಭು!

ಯಮ:—ಇದೇನು? ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನಮಗೆ ವಿರಾಮಕಾಲದ ಸುಯೋಗವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದಂತಿದೆ!

ಚಿತ್ರ —ಧರ್ಮಪ್ರಭೋ! ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವಾನ್ ತತ್ತ್ವವರ್ತಿಯ ಧರ್ಮ ಪರಿಪಾಲನವು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವದರಿಂದ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಿಗಳ ಪೆಚ್ಚಾಗಿ ಅಂತಹರೆಲ್ಲಾ ವಿಷ್ಣುದೂತರ ಮೂಲಕ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ದೂರಗಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ರವೈ? ಆದುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಕೆಲಸವು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ.

ಯಮ:—ಸಂತೋಷ. ಈಗ ನಮ್ಮ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿರುವ ಭದ್ರಬಾಹುವಿನ ಪಾಪವು ಇನ್ನೆಷ್ಟಿದೆ?

ಚಿತ್ರ —(ಪುಸ್ತಕದ ಹಾಳೆಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಎದಿಸಿ) ಪ್ರಭುವೆ! ಶ್ರೀ ಹಕ್ಕಿ-ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾದಿ ಮಹಾ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲಾ ಸುಟ್ಟು ಹೋದುವು ಇನ್ನು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಬಗೆಯ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಪಾಪಗಳು ಮಾತ್ರವೇ ಇವೆ. ಇವುಗಳೂ ದರೂ ಇವನ ಪತ್ನಿಯ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯದ ತಪಸ್ಸಿನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ, ಬೇಗವಲ್ಲಿ ಭಸ್ಮವಾಗಿ, ಅವನ್ನು ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ತೋಗಲು ತಕ್ಕವನಾಗುವನು.)

ಯಮ:—ಎಲೈ ದೂತರೆ! ಭೈರವಿಯೆಂಬ ಆ ಮಾನವಿ ಇನ್ನೂ ತನ್ನ ಸಾಹಸದ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇರುವಳೆ?

ದೂತ:—ಹೌದು ಮಹಾಪ್ರಭು!

ಯಮ:—ಇರಲಿ. ಆ ವಿಲಕ್ಷಣ ಪತಿವ್ರತಾರತ್ನವು ತನ್ನ ಆಯುಃ ಪರ್ಯಂತವೂ ತನ್ನ ಸಾಹಸವನ್ನು ಬಿಡಲಾರಳು. ಅವಳ ಈ ಬಗೆಯ

ಹೊಸ ನೀತಿಯ ತೀವ್ರ ತಪಃಸಾಧನ ಚರ್ಯೆಯಿಂದ ಅವಳ ಪತಿ ಪಾಪ
ಸಮುಕ್ತನಾಗಿ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಮೇಲೆ, ಶ್ರೀ ಮಹಾವಿಷ್ಣು ನೊದಲಾ
ದವರೇ ಅವಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ಫಲವನ್ನೀಯಬೇಕು ದೂತರೇ! ಅವಳು ನಮ್ಮ
ಶೈನುಸೇ ನಗರವೊಳಗೆ ಮಾರು ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡದಿರಲಿ!

ದೂತ -- ಅವನೇ ಮಹಾಪ್ರಭೂ!

ಕೆಲವು ದೂತರು (ಓಡಿ ಬಂದು).— ಪ್ರಭೋ! ಅನರ್ಥ! ಅನರ್ಥ!
ಕುಬೇರನು ಪ್ರಚಂಡವಾದ ಯಕ್ಷ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಅತಿಕ್ರಮ ಪ್ರವೇಶ
ಮಾಡಿ ಬರುತ್ತಿರುವನು!

(ತೆರೆಯಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚೆ ಕುಬೇರ ಧರ್ಮರಾಜಾ!" ಎಂದು ಅನೇಕರ ಜಯ
ಘೋಷ)

ಯಮ:—ಯಾರಾರು? ಧನಮತ್ತನಾದ ಕುಬೇರನೇ?

(ಕುಬೇರನು ದರ್ಶದಿಂದ ಬಡ್ಗಪಾಣಿಯಾಗಿ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುವನು.
ಯಕ್ಷಸೇವಕರು "ಚ್ಚೆ ಕುಬೇರ ಧರ್ಮರಾಜಾ!" ಎಂದು ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಿ
ಸಭೆಯ ಕುತ್ತಲೂ ನಿಲ್ಲುವರು. ಚಿತ್ರಗುಪ್ತಾದಿಗಳು ಕೂಡಾ ಅಶ್ವತ್ಥದಿಂದ
ನಿಲ್ಲುವರು.)

ಕುಬೇರ (ದರ್ಶದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಯಮನನ್ನು ನೋಡಿ):—ಕುಬೇರನೇ!
ಹೌದು! ಧನಮತ್ತನಾದ ಕುಬೇರನೇ! (ಧರ್ಮಾಸನದ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ)
ಎಲೈ ಯಮ! ನೋಡು! ಕುಬೇರ ಧರ್ಮರಾಜನನ್ನು ನೋಡು! ಆಹಾ!
ಧರ್ಮದ್ರೋಹಿಯೆ! ನಿನ್ನ ಸ್ವೇಚ್ಛಾಚರಣೆಗೆ ಇಂದು ತಕ್ಕ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವು
ದೊರೆಯಿತು! (ಅಧಿಕಾರಪತ್ರವನ್ನು ತೋರಿಸಿ) ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳ ಈ ಆಜ್ಞಾ
ಪತ್ರವನ್ನು ನೋಡು! ಇಳಿ ಇನ್ನು ಧರ್ಮಾಸನದಿಂದ! ಇದಿಗೋ—ಈಬ್ರಹ್ಮ
ಶಕ್ತಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಪದಚ್ಯುತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಿ! (ಕಮಲನಾಳದಿಂದ ಸಿಂಹಾ
ಸನವನ್ನು ಮುಟ್ಟುವನು)

ಯಮ (ಕೂಡಲೆ ಸಿಂಹಾಸನದಿಂದೆದ್ದು).—ಆಹಾ! ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯ!
ನನ್ನ ಶಕ್ತಿ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಲೋಪವಾಗಿ ಹೋಯಿತಲ್ಲ! (ಸ್ತಬ್ಧತೆಯಿಂದ ಕೆಳ
ಗಿಳಿದು, ಕುಬೇರನ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಪತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿ—ಕುಬೇರನು
ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಓದಿ) ಆಹಾ! ಎದ್ದುತ ನ್ಯಾಯವು! ನಾನು

ಮಾಡಿರುವ ಧರ್ಮಗಳೆಲ್ಲಾ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವವಲ್ಲಾ!
ವಿನಾಶ್ವರ್ಯವಿದು!

(ಕುಬೇರನು ಸಿಂಹಾಸನವೇರಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವನು. ಅವನ ಪರಿ
ವಾರವು ಜಯಘೋಷ ಮಾಡುವದು.)

ಯಮ-ಆಗಲಿ! ಪರಮಾತ್ಮನ ಚಿತ್ತ! ಎಲೈ ಚಿತ್ರಗುಪ್ತರೆ! ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ
ದೂತರೆ! ಇಂದಿಗೆ ಮುಗಿಯಿತು ನನ್ನ ಶೈಮಿನಿಯ ಅಧಿಕಾರ! ಪರಮಾತ್ಮನ
ಆಜ್ಞೆ!-ಇದು ನನಗೆ ಶಿರಸಾಮಾನ್ಯವು! ನಾನು ಈಗ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಪತನ
ನಾಗುವೆನು (ಚಿತ್ರಗುಪ್ತಾದಿಗಳು ಸ್ತಬ್ಧರಾಗಿ ನಿಂತಿರುವರು.) ದೇವ-ದೇವ
ಮಹಾದೇವರ ಆಜ್ಞಾಪ್ರಕಾರ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನನ್ನು ಸೇವಿಸಿದಂತೆಯೇ
ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಈ ಕುಬೇರ ಧರ್ಮರಾಜನನ್ನು ಸೇವಿಸಿಕೊಂಡಿರಿ!) ಸಿಂಹಾಸ
ನಕ್ಕೆ ಕೈ ಮುಗಿದು [೩೨] ವೃತ್ಯಾದಂಡ ಕಾಲಪಾಶವನ್ನು ಸಿಂಹಾಸನದ
ಅಕ್ಕಿ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿಟ್ಟು, ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವನು. ಚಿತ್ರಗುಪ್ತಾದಿ
ಗಳೆಲ್ಲರೂ ವಿಷಣ್ಣನದನರಾಗಿ ಕೈಚೋಡಿಸುವರು.)

ಕುಬೇರ:-ಆಹಾ! ಈ ಯಮನು ನನ್ನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬರುವ
ನೇನೋ ಎಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೆನು ಇದನಾದರೋ ವಿನಿ (.....) ಡಿ
ಯಂತೆ ಹೊರಟು ಹೋದನಲ್ಲ! ಆಶ್ಚರ್ಯ!

ಚಿತ್ರ:-ಧನೇಶ್ವರಾ! ಧರ್ಮಾತ್ಮನಾದ ಯಮಧರ್ಮನು ಪ್ರಮುಖ
ಗಳ ಆಜ್ಞಾಪ್ರಕಾರ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದನೇ ಹೌದು ಲೋಕದ
ದಿಂದಲ್ಲ. ವಿನಯವೇ ವೀರತ್ವದ ಲಕ್ಷಣವೆಂದು ನಮ್ಮ ಮತ!

ಕುಬೇರ:-ಓಹೋ! ಒಳ್ಳೆಯ ಲಕ್ಷಣವಿದು. ಭಲೆ! ಅದಿರಲಿ! ಚಿತ್ರ
ಗುಪ್ತಾದಿಗಳೆ! ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನ ಆಜ್ಞೆಗೆ ಬದ್ಧರಾಗಬೇಕೆಂದ
ಸಾನೇನೂ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ?

ಚಿತ್ರ:-ದೇವಾಜ್ಞೆ ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಶಿರಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿರುವದು
ಎಲ್ಲರೂ:-ಜೈ! ಕುಬೇರ ಧರ್ಮರಾಜರಿಗೆ! ಜೈ!

ಘೋರ (ಅವಸರದಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಪ್ರಭೋ! ಭೂಲೋಕದ
ಭೈರವಿಯೆಂಬ ಮಾನವ, ನಮ್ಮನ್ನು ಮೀರಿ ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುತ್ತಿರ
ವಳು. ಅವಳನ್ನು ತಡೆಯಲು ನಮ್ಮ ಶಕ್ತಿ ಲೋಪವಾಗಿ ಹೋಯಿತು
ಹೊಸ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಬೇಕು!

ಕುಬೇರ:— ಏನೇನು? ಮಾನವಿ ಶೈವಿನೀನಗರದೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುವಳೇ? ಯಾರವಳು-ಚಿತ್ರಗುಪ್ತರೆ?

ಚಿತ್ರಗುಪ್ತ:—ವುಳು! ಅವಳೊಬ್ಬಳು ಪುಷ್ಪರ ಪತಿವ್ರತೆ! ಅವಳ ಪತಿ ಕಾಲಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ನಮ್ಮ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿರುವನು. ಅವನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಅವಳು ಬರುತ್ತಿರುವಳು.

ಕುಬೇರ:—ಓಹೋ ಇದಲ್ಲ! ಆ ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ಯಮನು ಕೊಟ್ಟ ವರಗಳ ವರಿಣಾಮ!

ಚಿತ್ರ:—ಅದೇನೋ ನಾವರಿಯುವು. ಆಕೆಯ ಕರ್ಮಾಯುಷ್ಯವು ಇನ್ನೂ ಮುಗಿಯದಿರುವದರಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಒಳಗೆ ಬಿಡದಂತೆ ಯಮ ಧರ್ಮರಾಜರು ಶಾಸನ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಅವಳನ್ನು ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಭೂಮಿಗೆ ತಳ್ಳಿದ್ದರೂ, ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಇರುತ್ತಲೇ ಇರುವಳು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಧರ್ಮದೇವರು ದೂತರಿಗೆ ಆಗಾಗ ಕೊಡುವ ಶಕ್ತಿಗಳು ಈಗ ಲೋಪವಾಗಿ ಹೋಗಿರುವುದು, ಇನ್ನು ಆ ಸತೀಮನಿಯನ್ನು ತಡೆಯಲು ದೂತರಿಗೆ ತಾವು ಮಾಡಿದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

ಕುಬೇರ:—ಹೌಸ್ವಯಂ! ಎಂತಹ ಅನರ್ಥ! ಇಲ್ಲಿಗೆ ಮಾನವರು ಬರುವದಿಲ್ಲ! ಇವೆಲ್ಲ ಆ ಯಮಘಾತುಕನಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿದ ತಂಟೆಗಳು. ಅವನು ಎಲ್ಲಿ ದೂತರೆ!

(ಇಬ್ಬರು ದೂತರೂ ಘೋರನೂ ಮುಂಬರುವರು) ಇದೋ! ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ. ನಿಮಗೆ ನಾನು ಹೊಸ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವೆನು. (ಕೊಡುವನು ದೂತರುಪಡೆಯುವರು.) ನೀವು ಆ ಮಾನವಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಇನ್ನೊಂದಿಗೂ ಇತ್ತಬಾರದ ಹಾಗೆ, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಬಾವಿಯೊಳಗೆ ಅವಳನ್ನು ಚಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಏನಾದರೂ ಮುಚ್ಚಿ ಬಂದು ಬಿಡಿರಿ! ಅವಳು ಆಯುಷ್ಯಪರಿಯಂತ ಅಲ್ಲೇ ಬಿದ್ದಿರಲಿ ತಪಸ್ವಿನಿಯ ಹಾಗೆ!

ಚಿತ್ರ:—ಧರ್ಮರಕ್ಷಕರೆ! ನನ್ನದೊಂದು ಅರಿಕೆಯುಂಟು. ಆ ಸತೀಮಣಿ ಈ ಶೈವಿನಿಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡದಂತೆ ತಡೆಯುವದಷ್ಟೇ ನಮ್ಮ ಧರ್ಮವಲ್ಲದೆ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವಳ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ನಾವು ಭಂಗ ತರಕೂಡದು. ಅದು ದೋಷವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು!

ಕುಬೇರ:-ಹೇಗದು? ಅವಳು ಪದೇಪದೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವಳೆಂದರೆ, ನಾನು ಎಷ್ಟು ಬಾರಿ ಅವಳನ್ನು ತಡೆಯಬಹುದು?

ಚಿತ್ರ:-ಪ್ರಭೋ ಕೇವಲ ಆ ಮಾನವಿ ಮಾತ್ರಳು ಶೈಮಿನೀಗಮನದ ಸಾಹಸಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ತಾಳ್ಮೆಯನ್ನು ಬಿಡದಿರಲು, ದೇವತೆಗಳಾದ ನಾನು ಇಷ್ಟು ಬೇಗನೆ ತಾಳ್ಮೆಗೈದಬಹುದೇ? ಅಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಕೈಹಚ್ಚಬಹುದೇ?

ಕುಬೇರ:-ಅಯ್ಯಾ! ಚಿತ್ರಗುಪ್ತರೆ! ಆ ಧರ್ಮಮೂಢ ಯಮನೊಂದಿಗೆ ಇದ್ದು ಇದ್ದು ನಿಮ್ಮ ಮುದಿ ಬುದ್ಧಿಯೂ ಮಂಕಿಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾಳೆ. ಆ ಮಾನವಿಯನ್ನು ಹೀಗೆಯೇ ಬರಗೊಟ್ಟರೆ ಯಮಲೋಕದ ಮಾರ್ಗವು ಮರ್ತ್ಯರೆಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದು ಹೋದೀತು!

ಚಿತ್ರ:-ತಿಳಿದೀತು-ಪ್ರಭೋ! ಅಂತಹ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ತಿಳಿದೀತು! ಅಂತಹ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರೊಡನೆ-ಅಂತಹ ಧರ್ಮಾತ್ಮರೊಡನೆ ಧರ್ಮದಿಂದ ಹೋರಾಡಿಯೇ ಧರ್ಮಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಬೇಕು, ಜಯವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು.

ಕುಬೇರ:-ಪಡೆದನಲ್ಲ ಯಮ! ಆಹಾ! ಬರೀ ಬಾಯಿ ವೇದಾಂತವೆಂದು! ಇವಳನ್ನು ಹೀಗೆಯೇ ಬಿಟ್ಟರೆ, ನಾಳೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು; ನಾಡದು ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು, ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಇಷ್ಟಾನುಸಾರವಾಗಿ ಮರ್ತ್ಯರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲಾರಂಭಿಸುವರು. ಆಗ ಶೈಮಿನಿಯ ಗತಿಯೇನಾದೀತು-ಬಲ್ಲೀರಾ?

ಚಿತ್ರ:-ಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಬಂದು ಬಿಡಲು ಶೈಮಿನಿಯ ಮಾರ್ಗವು ಅಷ್ಟೇನೂ ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಪ್ರಭೋ! ಏನೋ ನನಗೆ ತಿಳಿದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಅರಿಕೆ ಮಾಡಿದೆನು. ಮುಖ್ಯವೇನೆಂದರೆ, ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ತಿಲಮಾತ್ರ ಲೋಪವುಂಟಾದರೂ, ಈ ಧರ್ಮಸಿಂಹಾಸನವು ಸಹಿಸುವಂತಹದಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಧರ್ಮಪುರುಷಗಳ ಚಿತ್ರ!

ಕುಬೇರ:-ಹಾಗೇ ಹೇಳಿರಿ. ನಾನೆಲ್ಲಿ ಬಲ್ಲಿನು. ಎಷ್ಟೆ ದೂತಕೆ? ಆ ಭೈರವಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಹೇಳದಂತೆಯೇ ನೆರೆವೇರಿಸಿ ಬಿಡಿರಿ!

ಘೋರ-ದೂತರು:-ಅಸ್ವಣಿ! (ಹೋಗುವರು)

ಕುಬೇರ:-ಚಿತ್ರಗುಪ್ತರೆ! ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯವುಂಟು. ನಾನು ನಾಡಿದ ಮೋಸವಿಂದಬೇ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಅನರ್ಥವಾಯಿತು, ಅದು

ರಿಂದ ಯಮನು ಸತ್ಯವಾನನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ರದ್ದು
ಗೊಳಿಸಿ, ಬ್ರಹ್ಮ ಲಿಖಿತದ ಮಾರ್ಗದೆಯನ್ನು ರಾಯಲಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲಿ,
ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ನೋಡಿ ಸತ್ಯವಾನನು ಮುಕ್ತಿಗೆ ಅರ್ಹತೋ ಅಲ್ಲವೋ
ಹೇಳೋಣವಾಗಲಿ.

ಚಿತ್ರ.—(ಸಖೇದಾರ್ಪಯದಿಂದ ತನ್ನಲ್ಲಿ) ಏನೇನಾಗುವದೋ ಆಗಲಿ
ನನಗೇನು? (ಪುಸ್ತಕ ಬಿಡಿಸಿ ಲೆಖ್ವಹಾಕಿ ನೋಡಿ) ಪ್ರಭು! ಸತ್ಯವಾನನು
ಸಂಪೂರ್ಣನಾಗಿ ನಿರ್ಲಿಪ್ತ ಕರ್ತೃವನು. ಅಂತೆಯೇ ನೂರಕ್ಕೆ ನೂರೂ ಪುಣ್ಯ
ವಂತನು. ಆದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಪುಣ್ಯ ಲೋಕಗಳಿಗೂ ಮೇಲಾದ ಮುಕ್ತಿ
ಲೋಕ—ಶ್ರೇಷ್ಠಕುಂಠಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಅರ್ಹನಾಗಿರುವನು.

ಕುಬೇರ.—ಸರಿ. ಹಾಗಾದರೆ ವೈಕುಂಠದ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಯ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ
ಬಿನ್ನವತ್ತಳೆಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸೋಣವಾಗಲಿ ಹಾಗು ಸತ್ಯವಾನನಿಗೆ, ಯಮನು
ಕೊಟ್ಟ ಆಯುಷ್ಯವು ರದ್ದಾಗಿ ಹೋಗಲಿ!

ಚಿತ್ರ — (ಪುಸ್ತಕ ನೋಡಿ) ನಮ್ಮ ಬಿನ್ನವತ್ತಳೆ ಶ್ರೀ ವೈಕುಂ
ಠಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿ, ಒಪ್ಪಾಡೂತರು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟುವ ತನಕವೇ ಇನ್ನು
ಸತ್ಯವಾನನಿಗೆ ಆಯುಷ್ಯ. ಆ ಮೇಲೆ ರದ್ದು! (ಗೀಟು ಎಳೆಯುವನು.
ಬಳಿಕ ಬಿನ್ನವತ್ತಳೆಯನ್ನು ಬರೆದು ಮುಗಿಸಿ) ಪ್ರಭು! ಇದಿಗೋ ವೈಕುಂ
ಠಕ್ಕೆ ಬಿನ್ನವತ್ತಳೆ! (ಕೂಡುವನು)

ಕುಬೇರ (ಬಿನ್ನವನೋಡಿ).—ಸರಿಯಾಗಿದೆ! (ಅದಕ್ಕೆ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು
ಒತ್ತಿ ದೂತನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು) ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠದ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸು.

ದೂತ.—ನಿರಸಾಕ್ಷಿ! (ಹೋಗುವನು)

ದೃಶ್ಯ ೧೦—ಕಾಡುದಾರಿ.

(ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಬಂಡೆಗಲ್ಲು. ಯಮನು ಕಿರೀಟವೀಣೆ
ನಾಗಿ ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು)

ಯಮ:—ಆಹಾ! ಇದೇನು ಕಾಲವೈರರೀತ್ಯ! ಮಹಾಪತಿವ್ರತೆ
ಯಾದ ಸತೀ ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ನಾನು ಕೊಟ್ಟ ವರಗಳು ಧರ್ಮಯುಕ್ತವಾಗಿ
ರಲು, ಅವೆಲ್ಲಾ ಅಧರ್ಮರೂಪವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟು, ನನ್ನ ಮೇಲೆಯೇ ತಿರು

ಗಿದುವಲ್ಲ! ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯ! ಆದರೆ!—ಇದೆಲ್ಲಾ ಆ ಮಹಾ ಮಾಯಾವಿ ನಾರದನ ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿರಬೇಕು! ಅಂದು ದೇವೇಂದ್ರನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಕಲಹವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದಾಗಲೇ ನನಗೆ ಅನುಮಾನವಾಯಿತು!—ಯಾರಿಗೋ ಕೇಡುಗಾಲ ಬಂತೆಂದು! ಆದರೆ ನಾರದನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಡೆಗೆ ಧರ್ಮಕ್ಕೇ ಜಯವಾಗುವಂತಿರಲು, ಈಗ ಹೀಗೇಕಾಯಿತು? ಆ ತ್ರಿಸೂರ್ತಿಗಳಿಗೂ ನಾನು ಹೇಗೆ ಅಪರಾಧಿಯಾಗಿ ತೋರಿದೆನು? .

ನಾರದ (ತೆರೆಯಲ್ಲಿ) ನಾರಾಯಣ! ನಾರಾಯಣ!

ಯಮ:-ಅಬ್ಬ! ನಾರದನು ನೆನೆಸಿದಾಗಲೇ ಸಿದ್ಧನು!

ನಾರದ:- (ಪುನೇಶಿಸಿ) [೩೮] ನಾರಾಯಣ! ಜಯ ನಾರಾಯಣ!

ಯಮ:-ನಮಸ್ಕಾರ, ನಾರದಾ, ಕಲಹ ಪ್ರಿಯನಾದ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೂ ಮನಸ್ಸು ಬೆದರುತ್ತಿರುವದು.

ನಾರದ:-ಬೆದರಬೇಡ ಯಮಧರ್ಮಾ! ನನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಡ, ಎಲ್ಲವೂ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೇ ಸಮರ್ಪಣ!

ಯಮ:-ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೇ ಸಮರ್ಪಣ! ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ, ಒಳಗೊಳಗೆ ಎಂತೆಂತಹ ಮಾಯಾಜಾಲವನ್ನು ಹೆಣೆಯುವಿಯೋ? ಜೇಡನ ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಸೀಕ್ಕಿದ ಪತಂಗದ ಹಾಗೆ ನೀನ್ನ ಮಾಯಾಜಾಲದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದೆ ನಲ್ಲ ನಾನು? ನನ್ನನ್ನು ಅಧೋಗತಿಗೆ ತಂದೆಯಲ್ಲ ನಾರದಾ?

ನಾರದ:-ನಿಜವೇ! ಆದರೆ—

ಯಮ:-ಇನ್ನೇನಿದೆ-ಆದರೆ? ನನಗೆ ಇನ್ನೂ ಅಧಃಪಾತವಾಗಬೇಕು?

ನಾರದ:-ತಾಳು, ವೈವಸ್ವತಾ! ಅಧೋಗತಿಗಳಿರುವದು. ಉರ್ವ್ವಗತಿಗೆ ಏರಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಎಂದು ನಂಬು. ಮುಂದೋಡುವವನು ಎರಡು ಹೆಜ್ಜೆ ಹಿಂದಿಟ್ಟು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ ಹಾಗೆ, ಹಿಂದೆ ಬಿದ್ದ ನಿನ್ನ ಧರ್ಮವೇ ಮುಂದೆದ್ದು ಜಯಸುವುದೆಂದು ದೃಢವಾಗಿ ನಂಬು.

ಯಮ:-ಹೇಗೆ ನಂಬಲಿ? ಈಗಿಲ್ಲಾ ವಿರೋಧವಾಗಿದೆಯಲ್ಲಾ?

ನಾರದ:-ವಿರೋಧವಾದರೂ ಇದೀಗ ಮಧ್ಯಕಾಲವೆಂದು ತಿಳಿ!

ಯಮ:-ಅದು ಹೇಗೆ? ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳೇ ಒಪ್ಪಿ ನನ್ನದು ಅಧರ್ಮವೆಂದು ತೀರ್ಪುಕೊಟ್ಟು ಅಂತ್ಯ ಪಡಿಸಿರುವಾಗ, ಅದು ಮಧ್ಯಮ ಹೇಗೆ?

ಅನರಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಮಹೇಶ್ವರರ ಮಾತು ಹಾಗಿರಲಿ ಅವರು ಅಷ್ಟು
ವಿಡ್ಡ ವಿಚಾರದೇನೆಂದು ನಾನು ಹೇಳಲಾರೆನು ಬ್ರಹ್ಮ-ಶಿವರು ಹಿರಣ್ಯ-
ಕಶಿಪು-ಭಸ್ಮಸುರಾದಿಗಳಿಗೆ ಕೇಳಿದ ವರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದವರು.
ನಾನು ಹಾಗೆಲ್ಲಾ ರಾಕ್ಷಸಾದಿಗಳಿಗೆ ವರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆನೆ? ಸಾವಿತ್ರಿಕಳೂ
ಸಾಧಿ-ಮುಜೆಯೂ ಅವ ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ಅವಳು ಕೇಳಿದ ವರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರು
ವೆನು ಈ ನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ದೇವಾಧಿದೇವನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಮೂರ್ತಿ
ಯೂ ವಿರೋಧ ವಾದನಲ್ಲ ಎಂಬುದೇ ನನಗೆ ಮಿಗಿಲಾದ ಆಶ್ಚರ್ಯವ
ನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದೆ!

ನಾರದ — ಇವ ಮುಷ್ಕರ್ಮಾ! ಆ ಕಪಟ ನಾಟಕ ಸೂತ್ರಧಾರಿಯ.
ಕೇಲಿಯು ಅತ್ಯಾಕ್ಷರ್ಯವಾದುದು, ದೇವ ಸರೋರಗಾದಿ ಸರ್ವರೂ ಅವನ
ಶೈಗುಂಡಿಗಾಗಿ ಕಣ್ಣಿಡ್ಡಿಗೆ ಸಮಸಾರವಾಗಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನಾರೂ ಅಡಸ
ಬ್ಬ ಎಂಬುದು ಇದೇ ಸಾರ್ಥ್ಯವಾಗಿದೆ! ವೈವಸ್ವತಾ! ಸರ್ವೋತ್ತಮನಾದ
ನಿನ್ನವನು ಇಂತಹ ರೋಗ! ಆ ಲೀಲಾ ವಿನೋದ ರೋಚನು ನನ್ನ
ಮುಂದೆ ಇಂತಹ ರೋಗ! ಆಟವನ್ನು ಆಡಿಸಿರುತ್ತಾನೆ.

ಯಮ — ವೇ ಸರಿ!

ನಾರದ — ಇವ ಮುಷ್ಕರ್ಮಾ! ಪರಾತ್ಪರನ ಉನ್ನೇರವನ್ನು ಕೇಳು.
ಅವನು ಮನುಷ್ಯವಾಚದರ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಗಾಗಿ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಅನ್ಯಾಯ
ವನ್ನಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಬಲ್ಲನು, ಆದರೆ-ನೋಡು! ಪತಿವ್ರತಾ ಮಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು
ಶೋಕದಲ್ಲಿ ಉಜ್ವಲವಾಗಿ ಬೆಳೆಸಲಿಕ್ಕೂ ಸತೀ ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ನೀನು ಕೊಟ್ಟ
ವರಗಳು ಧರ್ಮಸಮ್ಮತವಾದುವುಗಳೆಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತ ಗೊಳಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಪರ
ಮಾತ್ಮನು ಮಾಡಿದ ಆಟವಿದು!

ಯಮ: - ಒಳ್ಳೆಯ ಆಟವಿದು!

ನಾರದ — ಇನ್ನೂ ಒಂದು ರಹಸ್ಯವುಂಟು ಒಂದುಕಾಲದಿಂದ ನಿನ್ನ
ಮೇಲೆ ವೈರ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ತಾಳಿದ ಕುಬೇರನೂ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಚನ್ನಾಗಿ
ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಲಿಯುವನು ನೋಡು!

ಯಮ.— ಸತ್ಯನೇನಿದು?

ನಾರದ:— ಸತ್ಯ ವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಈ ಬಂಡೆಗಲ್ಲೇ ದೃಷ್ಟಾಂತವು!

ಯಮು:—ಎನೇನು? (ನೋಡುವನು)

ಭೈರವಿ (ಬಂಡೆಗಲ್ಲಿನಡಿಯಲ್ಲಿ ಭಾವಿಯಲ್ಲಿ). ಅಯ್ಯೋ ಧರ್ಮದೇವಾ! ಪತಿಪ್ರಾಣಿಯಾದ ನನ್ನನ್ನು ತಡೆದು ಈ ರೀತಿ ಹಿಂಸೆ ಗೊಳಿಸುವವರು ತರವೇ? ಧರ್ಮವೇ? ನಿರ್ವಾಹವಿಲ್ಲ! ನಾನಿಲ್ಲಿಯೇ ಪತಿಯ ಪಾದವನ್ನು ಜಪಿಸುವೆನು. 'ಪತೀ-ಭದ್ರಬಾಹು! ಪತೀ-ಭದ್ರಬಾಹು .....!)

ಯಮು:—ಇದೇನಿದು? ಆ ಭೈರವಿಯ ಸ್ವರ ವಾಗಿದೆ!

ಸಾರದ:—ಹೂಂ, ಹೌದು. ಕುಬೇರನು ತನ್ನ ಮೂಲವನ್ನು ತಾನೇ ಕತ್ತರಿಸಿ ಕೊಂಡನು. ಭಲೆ! ಯಮಧರ್ಮಾ! ಭೈರವಿ ಇಲ್ಲಿಯೇ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿ! ಈ ಸಾಧ್ವಿಮಣಿಯನ್ನು ಸಂಕಟಕ್ಕೀಡು ಮಾಡಿದ ಆ ಪೀಡೆಗಳು ಮಹಾಕೃತ್ಯಗಳಾಗಿ ಹೋಗಿ ಕುಬೇರನನ್ನು ಪತನ ಮಾಡಿ ಬಿಡುವುವೆ! ಸಾಧ್ವಿತ್ಯದ ಪ್ರಭಾವವೇನು ಸಾಮಾನ್ಯವೇ? ನಾನು ಧರ್ಮಾ! ಪತೀನು ನಿನ್ನಯ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ತೆರಳೋಣ. ಅಲ್ಲಿಯೂ ವಿಪರೀತ ಸಂಭವವು ಸಂಭವಿಸಿ.

ಯಮು:—ಎಲ್ಲಾ ನಿಮ್ಮಗಳ ಆಟ!

ಸಾರದ:—ನಾರಾಯಣ! ನಾರಾಯಣ! (ಹೋಗುವರು)

ದೃಶ್ಯ-೧೧ ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಅರಮನೆ

ಸತ್ಯವಾನನು ನಿಶ್ಚೇತನನಾಗಿ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವನು. ಸಾವಿತ್ರಿ ದುಃಖಿಸುತ್ತ ಪತಿಯ ಕಳೇವರದ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವಳು. ಇಬ್ಬರೂ ಕುಮಾರರೂ ದುಃಖಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವರು.)

ಸಾವಿತ್ರಿ (ಪತಿಯ ತಲೆಯನ್ನು ತನ್ನ ತೊಡೆಯಲ್ಲಿರಿಸಿ):—ಹಾ! ಪರಮಾತ್ಮ! ಅಯ್ಯೋ ಇದೇನು ವಿಪರೀತ, ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ನನ್ನ ಪತಿ ಗತಪ್ರಾಣರಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರುವರಲ್ಲ! ದೇವಾ! ಇವರಿಗೆ ಯಮಧರ್ಮದೇವನ ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯವನ್ನು ಕರುಣಿಸಿರುವವು ಏನಾಯಿತು? ಹಾಯ್! ಹಾಯ್! ಧರ್ಮದೇವನ ವರವು ಸೌಖ್ಯಯಿತೆ? [೩೯] ನಾನು ಯಾರಿಗಾದರೂ ಕೀಡ ಬಗಿದೆನೆ? ಏನೂ ತೋರುವದಿಲ್ಲವಲ್ಲ! ಯಾರಿಗೆ ಮೊರೆಯಿಡಲಿ? ಅಂಥ ಕಾರ! ಗಾಡಾಂಧಕಾರ! (ಮೂರ್ಛಿತಳಾಗುವಳು)

ನಾರದ.-(ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತ) ನಾರಾಯಣ-ನಾರಾಯಣ! (ಯಮನೊಂ
ವಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು ಈವಾರರು ಎದ್ದು ಕೈ ಮುಗಿದು ನಿಲ್ಲುವರು. ನಾರ
ದನು ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಒಳಗೆ ಬಂದು) ಸಾಧ್ವೀಶಿರೋಮಣಿ! ಸಾವಿತ್ರಿ! ಎಳೆಗಳು
ಹಂತಳಾಗು.

ಸಾವಿತ್ರಿ (ಎದ್ದು).—ಹಾ! ದೇವಮುನೀಂದ್ರರು! ಸ್ವಾಮಿ! ನೀವೇ
ಗತಿ, (ನಾರದನ ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಳುವಳು)

ನಾರದ —ದೀರ್ಘ ಸುಮಂಗಲೀಭವ! ಸೌಭಾಗ್ಯವತಿ! ಪುತ್ರ-ಪೌತ್ರ
ಕರ್ಷ ಸೌಭಾಗ್ಯಭಿವೃದ್ಧಿರಸ್ತು!

ಸಾವಿತ್ರಿ. —ಆಹಾ! ಮಹಾತ್ಮರ ಅನ್ಯತ ವಾಣಿಯಿಂದ ಹೊರಟ
ಆಶೀರ್ವಾದಕ್ಕೂ, ಇಲ್ಲಿ ಘಟಿಸಿರುವುದಕ್ಕೂ ವಿಶೋಧನಾಗಿದೆ!

ನಾರದ.—ಇದನ್ನರಿತೇ ಬಂದಿರುವೆನು! ದೇವಿ! ದುಃಖಿತನಾಗ
ವೇಡ! ಅಧೀರೆಯಾಗಬೇಡ!

ಸಾವಿತ್ರಿ (ಕುನುನುನೋಡಿ):-ಆಹಾ! ಯಮಧರ್ಮನು! ದೇವನು!
ದೇವನು! ಧರ್ಮದೇವನು! ದೀನಿಯ ನಮಸ್ಕಾರವು! (ಕೈ ಮುಗಿದು) ಧರ್ಮ
ಧೀಶ್ವರಾ! ದೇವನೇ ದೀನವೇಷ? ನಿನ್ನ ಕಾಲವಾಶವೆಲ್ಲಿ? ವೃಷ್ಯದಂಡ
ವೆಲ್ಲಿ? ಕಿರೀಡವೆಲ್ಲಿ? ನಾನು ಈಗಲೂ ಹಿಂಬಾಲಿಸುವೆನೆಂದು ತಿಳಿದು, ನನಗೆ
ಗುರುತು ಹತ್ತವಂತೆ ಈ ಬಗೆಯ ವೇಷವನ್ನು ತಾಳಿ ಬಂದಿರುವೆಯಾ?
ಅಯ್ಯಾ ನ್ಯಾಯಾಧಿಶ್ವರಾ! ನನಗೆ ಪತಿಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನಿತ್ತು, ಮರಳಿ ತೆಗೆದು
ಕೊಳ್ಳಬಹುದೇ? ನಾನೇನು ಅಪರಾಧ ಮಾಡಿದೆನು?

ಯಮ.—ತಾಯಿ! ನಾನೂ ಏನೂ ಅರಿಯೆನು. ಪದಚ್ಯುತ ನಾನು
ನಾನು ಈಗ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಶರಣು ಹೊಕ್ಕಿರುವೆನು. ನಿನಗೆ ತಕ್ಕ ಸಮಾಧಾನ
ವನ್ನು ಈ ನಾರದನೇ ಕೊಡಬಲ್ಲನು.

ನಾರದ.—ನಿಜ, ಸಾವಿತ್ರೀದೇವಿ! ಕೇಳು. ಅಂದು ಯಮಧರ್ಮನು
ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ವರಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ದೇವಶೋಕದಲ್ಲಿ ವಿನಾದವೆಡ್ಡು
ಯಮನ ಮೇಲೆ ಅಪರಾಧವು ಬೇರಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಯಮಧರ್ಮನು ಈಗ ಅಧಿ
ಕಾರದಿಂದ ಚ್ಯುತನಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರುವನು. ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರವಿಗ ಕುಬೇರನಿಗೆ
ನಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಲೋಕಪಿತಾಮಹನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನ ವಿಧಿಯ ಮರ್ಯಾದೆ

ಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನ ಪತಿಯ ಆಯುರ್ವಾಯವು ರದ್ದಾಗಿ ಹೋಯಿತು.

ಸಾವಿತ್ರಿ.—“ಅಯ್ಯೋ! ಹೀಗಾಯಿತೆ? ಹಾಗಾದರೆ ನನ್ನ ಶತಿ ಈಗ ಶೈಮಿನಿಯಲ್ಲರುವನೆ?”

ನಾರದ:—ಇಲ್ಲ. ಸಾಧ್ವಿ ಶೈಮಿನಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಮಹಾಪುಣ್ಯಕಾಲಿಯಾಗದ ನಿನ್ನ ಪತಿ ವಿಷ್ಣುದೂತರ ಮೂಲಕವಾಗಿ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ ಅಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ಸಾವಿತ್ರಿ.—ಹಾ| ಕೈವಿೂರಿ ಹೋಯಿತು| ಪತಿಯೊಂದಿಗೆ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ನಾನು ಗಳಿಸಲಿಲ್ಲವೆ? ಪಾಪಿಯನಿಯಾದ ನನಗೆ ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯವೆ? ಸ್ವಾಮಿ! ನೀವೇ ಶರಣು! ಕುತುಬೇನೆಯಾಗಿ ಹೇಗೆ ಬಾಳಲಿ? ನಾನೂ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಹೋಗುವೆನು! ನೀಗೆ ಮೋಗಲಿ! ನಾರದ ಮುನೀಂದ್ರರೆ! ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು! ನನಗೆ ತಕ್ಕ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ನೀವೇ ತೋರಿಸಿಕೊಡಬೇಕು! (ನಾರದನ ಕಾಲಿಗೆ ಬಡ್ಡಿಬೀಳುವಳು.)

ನಾರದ:—ಸಾಧ್ವೀಶಿರೋಮಣಿ-ಸಾವಿತ್ರಿ! ಮಹಾಪತಿವ್ರತೆಯಾದ ನಿನಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಕಾರ್ಯವು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿ. ಅಂದು ಯಮಧರ್ಮನ ಕೈಯಿಂದ ಕುತಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಂತೆಯೇ, ಇಂದುವೈಕುಂಠದಿಂದಲೂ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು, ಈ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ ವೈಕುಂಠಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವಿ!

ಸಾವಿತ್ರಿ:—ಸ್ವಾಮಿ! ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ವೈಕುಂಠವನ್ನೇ ಕುರಿತು ತೀರಳುತ್ತಿದೆ ತಕ್ಕ ದಾರಿಕಾಣದೆ ತತ್ತಳಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನನಗೆ ಬೇಗನೇ ಆ ದಿವ್ಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡೋಣಾಗಬೇಕು.

ನಾರದ:—ದೇವಿ! ನೀನು ಪಾವನ ತರಂಗಿಣಿಯಾದ ಗಂಗಾನದಿಯ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ತೆರಳಬಹುದು [೪೦] ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸಿರಿಯಡಿಯ ನಖಾಗ್ರದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಪವಿತ್ರವಾದ ಗಂಗಾಪ್ರವಾಹವು ಸ್ವರ್ಗ, ಮರ್ತ್ಯ, ಪಾತಾಳಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಗಮನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವದು. ಆ ಗಂಗಾದೇವಿಯ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಮಲಗಿ ನೀನು ಹಾಯಾಗಿ ವೈಕುಂಠವನ್ನು ಸೇರಬಹುದು

ಸಾವಿತ್ರಿ.—ಆಹಾ! ಧನ್ಯಕಾದೆನು. ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ದಿವ್ಯ ದರ್ಶನವ ಸುಯೋಗ! ಆಹಾ! ಮಂಗಳ ಮೂರ್ತಿ! ಪರಂಧಾಮ! ನನ್ನನ್ನು ದಿವ್ಯ ಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿ ನೇರಿಸಿಕೊ! ದೇವಾ!

ನಾರದ —ಆಹಾ! ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರೇ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ದಾರಿಕಾಯುಕ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹೇ ಮಹಾಭಾಗೆ! ನಿನ್ನ ಸೌಭಾಗ್ಯಕ್ಕೆ ಎಣೆಯೇ ಇಲ್ಲ

ಸಾವಿತ್ರಿ —ಎಲ್ಲಾ ಆತನಲ್ಲೇ ಆ ವರಾಪ್ತರನ ವಿಚಿತ್ರಲೀಲಾ ಜಾಲವನ್ನು ಪಾಮರಳಾದ ನಾನೇನು ತಿಳಿಯಬಲ್ಲೆನು! ದೇವಾ! ನಿನ್ನ ಕೋಟಿ ಲೀಲೆಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು! (ಯಮಸಿಗೆ) ಧರ್ಮದೇವಾ! ನೀನು ನನ್ನ ಪೂಜಾಗ್ರಹವಲ್ಲದ್ದು, ನನ್ನ ಕುಮಾರರು ಮಾಡುವ ಪೂಜೋಪಚಾರಾದಿ ಗಳನ್ನು ಕೈಕರಿಸಿಕೊಂಡು, ನನ್ನ ಮತ್ತರನ್ನೂ ಪತಿಯ ಕಳೇವರವನ್ನೂ ಕಾಮ ರಹಿತವೆಂದು ಬೇಡುವೆನು.

ಯಮ — ಹುಗೆಯೆ ಆಗಲಿ, ತಾಯಿ! ನೀನು ನಿಶ್ಚಿಂತಳಾಗು!

ಸಾವಿತ್ರಿ —ಕುಮಾರರೆ! ನೀವೂ ನಿಶ್ಚಿಂತರಾಗಿರಿ! ಮಹಾತ್ಮರ ಅನುಗ್ರಹವೃತ್ತಿ ಸತ್ಯವೇರಿ ಹಿಲ್ಲಿತು. ನಾನು ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯೊಂದಿಗೆ ಬರಲು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ದೋಗುತ್ತೇನೆ. ನೀವು ಈ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಧರ್ಮದೇವನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿಕೊಂಡಿರಿ.

ಕುಮಾರರು —ಅಮ್ಮಾ! ನಾವು ನಿನ್ನ ಅಜ್ಞಾಧೀನರಾಗಿರುವೆವು.

ನಾರದ:—ಸಾವಿತ್ರಿ! ಇನ್ನು ಈ ಯಮಧರ್ಮನಿಗೂ ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಬೆಳಗಾಗ ಬೇಕಾಗಿದೆ

ಸಾವಿತ್ರಿ.—ನನ್ನಿಂದೇನಾದೀತು? ಎಲ್ಲಾ ಆತನ ಅಟಿ!

ನಾರದ —ಆಹಾ! ನಿನ್ನ ಪಾತಿವೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಜಯವಾಗಲಿ! (೪೧)ಇನ್ನು ಹೊರಡು! (ಸಾವಿತ್ರಿ ಮೊದಲಾದವರೆಲ್ಲರೂ ಹೊರಡುವರು)

ದೃಶ್ಯ-೧೨—ಕಾಡುದಾರಿ.

(ಮುಂದೆ ನಾರದನೂ, ಅವನ ಹಿಂದೆ ಯಮನೂ ಅವನ ಹಿಂದೆ ಸಾಧನೇಷದಲ್ಲಿ ಸಾವಿತ್ರಿಯೂ ಕುಮಾರರೂ ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು.)

ನಾರದ:—[೪೨]ಅಹಾ! ಸಾಧ್ವೀಶಿರೋಮಣಿ! ಸಾವಿತ್ರಿ! ಅಗೋ ನೋಡು! ಗಂಗಾ ಪ್ರವಾಹವು ಸಮೀಪಿಸಿತು. ಭಾಗೀರಥಿಯು ಮುಂಬುಳು ನಿನಾದವು ಕಿವಿಗಿಂಪಾಗಿ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಸಾವಿತ್ರಿ:—ಅಹಾ! ಗಂಭೀರ ವಾಹಿನಿಯಾದ ಗಂಗಾ ತರಂಗಿಣಿ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೇಮಾದರದಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಿರುವಳು.

ನಾರದ:—ಹೌದು ಹೌದು. [೪೩] (ಹೋಗುವನು ಅವನ ಹಿಂದೆ ಎಲ್ಲರೂ-ಯಮನು ತಲೆದೂಗುತ್ತಾ-ಹೋಗುವರು.)

ದೃಶ್ಯ ೧೩—ಗಂಗಾ ತೀರ

(ನಾರದನೂ ಸಾವಿತ್ರಿಯೂ ಕುಮಾರರೂ ಯಮನೂ ಬರುವರು)

ನಾರದಾದಿ ಎಲ್ಲರೂ:—ಪುಣ್ಯಸಲಿಲೆಯಾದ ಗಂಗಾ ನದಿಗೆ ಜಯ ವಾಗಲಿ!

ಸಾವಿತ್ರಿ:—(ನಾರದನಿಗೆ ಅಡ್ಡ ಬಿದ್ದು) ಶ್ರೀಲೋಕ ಸಂಚಾರಿಗಳೇ! ಶ್ರೀಲೋಕ ಗಾಮಿನೀ ಪಾವನೆಯಾದ ಗಂಗಾದೇವಿಯೊಂದಿಗೆ ಹೋಗಲು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡೋಣ ವಾಗಲಿ!

ನಾರದ:—(ಹರಸುತ್ತ) ಸಾಧ್ವೀ! ನಿನಗೆ ಜಯ ವಾಗಲಿ!

ಸಾವಿತ್ರಿ:—(ಯಮನಿಗೆ ಅಡ್ಡ ಬಿದ್ದು) ಧರ್ಮದೇವಾ! ಹೋಗಿ ಬರುವೆನು!

ಯಮ:—ತಾಯಿ! ನಿನಗೆ ಸರ್ವ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ!

ಕುಮಾರರು:—(ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ಅಡ್ಡ ಬಿದ್ದು)ಅಮ್ಮಾ ಹರಸೋಣವಾಗಲಿ!

ಸಾವಿತ್ರಿ:—ಮಕ್ಕಳೇ! ಆಯುಷ್ಯಂತರಾಗಿರಿ. (ಅವರ ತಲೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿಬ್ಬಿಸಿ ಗಂಗಾ ನದಿಯ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ) ಹೇ! ವಾರೀರೂಪಿಣಿಯಾದ ಮಹಾದೇವಿಯೇ! [೪೪]ಹೇ! ಮಹಾವಾಹಿನಿ! ಮರ್ತ್ಯಲಾದ ನನ್ನನ್ನು ಮೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ಶಕ್ತಿ ನಿನಗಲ್ಲದೆ ಇನ್ನಾರಿಗಿಲ್ಲ? ತಾಯಿ! ಏಷ್ಟು ಕುಮಾರಿ! ಜೈಭಾಗೀರಥಿ! ನೀನೇಶ್ವರಣಾ! ನನ್ನನ್ನು ಪತಿಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸು ಜೈಗಂಗಾಭವಾನಿ! (ಧುಮುಕುವಳು.)

ನಾರದ-ಯಮ:—“ಜೈಗಂಗಾಭವಾನಿ!”

ಗಂಗಾದೇವಿ:—(ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಳಾಗಿ ಸಾವಿತ್ರಿಯನ್ನು ಆಲಂಗಿಸಿ) ಬಾ ಮಗು ಸಾವಿತ್ರಿ ಮಹಾಭಾಗೆ! ಪುಣ್ಯಾಂಗನೆ! ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯಸ್ವರ್ಣದಿಂದ ಪುಣ್ಯ ವಾಹಿನಿ ಎಂಬ ಹೆಸರು ನನಗಿಂದು ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು. ನಾನು ಧನ್ಯಳಾದೆನು ಬಾ ಮಗಳೆ! ನಿನ್ನ ನ್ನು ಸುಖವಾಗಿ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವೆನು
(ಆಲಂಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವರು. ಮಾಯ)

ನಾರದ. —ಯಮಧರ್ಮಾ! ಇನ್ನು ಚಿಂತಿಸ ಬೇಡ, ಪರಮಾತ್ಮನ ಕೋರಿಕೆ ಈಡೇರಿತು ನಿನ್ನ ಗೃಹಣವು ಮುಕ್ತಾಯವಾಗಲಿಕ್ಕಾಯಿತು. ನೀನು ರುಭಸಂದೇಶವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತ ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿಯೇ ಇರು. ನಾನೀಗ ಹೋಗಿ ಬ್ರಹ್ಮ ರುದ್ರಾದಿಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಸಾವಿತ್ರಿ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಿ-ಸರಸ್ವತಿ-ವಾರ್ವ ತೀರ್ಥ ದಿವಾ ಗಂಗಾದಿಂದ ಸಾವಿತ್ರಿ ಪರಮ ಪುನೀತೆ ಯಾಗಲಿ.

ನಾರದ. — ಸಂತೋಷ. ಬಹುಸಂತೋಷ. ನಾರದರೆ! ಹೋಗಿಬನ್ನಿರಿ.
(ವಂದಿಸುವರು)

ಕುಮಾರರು — ಕುಮಾರರೆ! ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಜನನಿ ಜನಕರ ಮುಣ್ಯ ನಮಸ್ಕಾರ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಕೊಂಡು, ನಿಶ್ಚಿಂತರಾಗಿರಿ.

ಕುಮಾರರು — (ಬಾಗಿ)ಮಹಾತ್ಮರ ಅನುಗ್ರಹ!

ನಾರದ:—ಆಹಾ! ವೀರ ಕುಮಾರರೆಂದರೆ ನೀನೇಸರಿ! ನಾರಾಯಣ ನಾರಾಯಣ! (ಹರಸಿ-ಹೋಗುವನು)

ಕುಮಾರರು — ಧರ್ಮದೇವಾ ಬಾಲಕರಾದ ನಮ್ಮ ನ್ಯೂ ನಾತಿ ರೇಕವನ್ನು ಪ್ಲಮಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕು! ದಯಮಾಡಬೇಕು. (ವಿನಯದಿಂದ ಧರ್ಮನನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯುವರು.)

ಯಮ:—ಆಹಾ! ಸಾತ್ವಿಕ ಬಾಲಕರೇ ಸರಿ! (ತಲೆದೂಗುತ್ತಾ ಹೋಗುವನು.)

ದೃಶ್ಯ ೧೪—ಗಗನ ಮಾರ್ಗ

(ಬ್ರಹ್ಮನೂ-ಸರಸ್ವತಿಯೂ ಬರುವರು)

ಸರಃ—ನಾಥಾ! ನಮ್ಮ ನಾರದನು ಎಂತಹ ಅದ್ಭುತವಾದ ವಾಕ್ಯ-
ಯನ್ನು ಹೇಳಿದನು! ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದ ಸಾವಿತ್ರಿ ದೇಹದೊಂದಿಗೆ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ
ಹೋಗುವುದೆಂದರೆ ಏನಾಶ್ಚರ್ಯ!

ಬ್ರಹ್ಮಃ—ದೇವಿ! ಮಹಾಪತಿವ್ರತೆಯ ದೇಹವು ಮರ್ತ್ಯ ದೇಹವಲ್ಲ.
ಅವಳು ಮರ್ತ್ಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಸ್ವರ್ಗಧಾಮದಲ್ಲಿದ್ದರೂ, ಒಂದೇ ದಿವ್ಯ
ದೇಹದವಳೆಂದು ತಿಳಿ. ಆಹಾ! ಪತಿವ್ರತ ಪ್ರ ಭಾ ವ ವೆ ಂ ದ ರೇ ನಾ
ಸಾಮಾನ್ಯವೇ!

ಸರಃ—ನಿಜ ಸಿಜ! ಅಂತಹ ಮಹಾಮಹಿಮಳಾದ ಸತಿ ಸಾವಿತ್ರಿ
ಯನ್ನು ಕಣ್ತುಂಬಾ ನೋಡಿ ಧನ್ಯಳಾಗುವೆನು! ನಮಸ್ಕರ-ಮಾಡಿದೆ.
ಬ್ರಹ್ಮಃ—ಅಗೋಗೋ! ಕೈಲಾಸನಾಥ ಶಿವನು ಮಾರ್ಗವಿಯೊಂದಿಗೆ
ಬರುತ್ತಾನೆ.

ಶಿವಃ (ಎಂದು)—ನಮಸ್ಕಾರ-ಪೃಷ್ಟಿಕರ್ತಾ!

ಬ್ರಹ್ಮಃ—ನಮಸ್ಕಾರ-ಮಹಾದೇವ!

ಪಾರ್ವತಿ (ಬಂದು):—ಸೋದರಿ-ಶಾರದೆ! ಎಲ್ಲಿಗಿವಾ?

ಸರಸ್ವತಿಃ—ಗಿರಿಜಾದೇವಿ! ಭೂಲೋಕದ ಪ್ರಖರ ಪತಿವ್ರತೆಯಾದ
ಸಾವಿತ್ರಿ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ನಿಜಯ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಳಂತೆ—

ಪಾರ್ವತಿಃ—ಹೌದಂತೆ ನಾರದನು ಈ ಅದ್ಭುತ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು
ನಮಗೂ ತಿಳಿಸಿದನು.

ಸರಃ—ಆ ಸಾಧ್ವೀಮಣಿಯನ್ನು ನೋಡಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾವು ಹೊರ-
ಟೆರುವೆವು.

ಪಾರ್ವತಿಃ—ನಾವೂ ಅದಕ್ಕೇ!

ಬ್ರಹ್ಮಃ—ನಡೆಯಿರಿ-ಹಾಗಾದರೆ!

ಶಿವಃ—ಹೋಗೋಣ. (ಹೋಗುವರು)

(ಒಂದು ಬದಿಯಿಂದ ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳೂ ಇನ್ನೊಂದು ಬದಿಯಿಂದ
ವರುಣ-ವಾಯುಗಳೂ ಬರುವರು)

ವರುಣ:- ನಮಸ್ಕಾರ-ದೇವೇಂದ್ರಾ!

ಇಂದ್ರ:- ನಮಸ್ಕಾರ-ಇದೇನು? ನಾವಿಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದಾಗಿ ಸೇರಿದೇ
ವಲ್ಲ!

ವರುಣ:- ಹೌದು ನಾರದರು ಒಂದು ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ವಾಣೀ-
ಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿರುವರು.

ಅಗ್ನಿ:- ನಮಗೂ ತಿಳಿಸಿದರು.

ವಾಯು:- ಭೂಮಿಯಿಂದ ಸತೀ-ಸಾವಿತ್ರಿ ಸದೇಹಳಾಗಿ ವೈಕುಂ-
ಠಕ್ಕೆ ನಡೆದಿರುವಳಂತೆ.

ಇಂದ್ರ:- ನಮ್ಮಂತಹರಿಗೇ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ದುರ್ಗಮನೀಯವಾದ
ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಮಾನವಿಂಪೋರ್ವಳು ಹೋಗುವುದೆಂದರೆ ಏನಚ್ಚರಿ!

ಅಗ್ನಿ:- ಎಲ್ಲಿವೂ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯಪ್ರಭಾವ!

ಇಂದ್ರ:- ಒಂದೆಯಿಲ್ಲ. ಆ ಸತೀ ಶಿರೋರತ್ನವನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಾಣ
ಬೇಕೆಂದೇ ಏನು ಯೋಚಿಸುವೆವು.

ವರುಣ-ವಾಯು:- ನಾವೂ ಅವಕ್ಕಾಗಿಯೆ.

ಇಂದ್ರ:- ಸರಿ, ಹಾಗಾದರೆ ಯಾವ ಕುಬೇರರು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲವಾಗಿ
ರುವರು.

ಅಗ್ನಿ:- ಹೌದು, ಪಾಪ! ಯಮಧರ್ಮನಂತೂ ಬ್ರಹ್ಮಶಾಸನದಿಂದ
ಭೂಮಿಗೆ ಪತನವಾದನಲ್ಲ.

ವರುಣ:- ಪಾಪ! ಅವನ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮ! ಈಗ ಕುಬೇರನಿಗೆ
ಯಮಾಧಿಕಾರವು ನೂತನವಾಗಿ ದೊರೆತಿರುವದರಿಂದ ಉಭಯ ದಿಕ್ಕು
ಗಳನ್ನು ಆಳುವ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗಿರಬೇಕು!

ವಾಯು:- ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ-ಈ ಪುಣ್ಯ ಯೋಗೋತ್ಸವವನ್ನು ನೋಡಲು
ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಹೊರಡದಿರುತ್ತಿದ್ದನೇ?

ಅಗ್ನಿ:- ಅಥವಾ ನಾರದರು ಅವನಿಗೆ ಈ ಪುಣ್ಯ ಸಮಾಚಾರವನ್ನೆ
ತಿಳಿಸಲಿಲ್ಲವೋ ಏನೋ!

ವಾಯು:- ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿಸುವಂತೆಯೂ-ಇಷ್ಟವಿದ್ದ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲಾ
ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಬರಬಹುದೆಂತಲೂ-ಮಹಾವಿಷ್ಣು ಕುರುಣಿಸಿರುವನಲ್ಲಾ!

ವರುಣ:—ಅದೇನೋ ಹೊಗಲಿ. ನಾವು ಹೋಗುವ

ಇಂದ್ರ:—ನಡೆಯಿರಿ. [೪೫]

ದೃಶ್ಯ ೧೫—ಶೈವಿನಿಯ ಸಭಾಸ್ಥಾನ.

(ಚಿತ್ರಗುಪ್ತಾದಿಗಳೂ ಸೇವಕರೂ ಯಥಾ ಯಥಾ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವರು)

ವೈತಾಳಿಕರು:—ಜೈ ಕುಬೇರಧರ್ಮರಾಜಾ! ಜೈ! (ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಓರಣ ಎಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವರು. ಚಿತ್ರಗುಪ್ತಾದಿಗಳೂ ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುವರು. ಕುಬೇರನು ದರ್ಪದಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಗಾಂಭೀರ್ಯದಿಂದ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಧರ್ಮಾಸನವನ್ನು ಎರಲು ಕಾಲೆತ್ತಿ, ಕೂಡಲೇ ಏನೋ ವೆಟ್ಟು ತಿಂದವನಂತೆ, 'ಹಾ!' ಎಂದು ಕೂಗಿ ಹಿಂದೆ ಮಗುಚಿ ಬೀಳುವನು. ಎಲ್ಲರೂ ಬೆರಗಾಗುವರು. ಚಿತ್ರಗುಪ್ತರು ತಲೆದೂಗುವರು. ಸೇವಕರು ಬಿದ್ದವನನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುವ ಹವಣಿಕೆಯಿಂದ ಮುಂದುವರಿಯುವರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕುಬೇರನು ಎದ್ದು ನಿಂತು, ಬೆರಗಾಗಿ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ನೋಡುತ್ತ)

ಕುಬೇರ:—ಆಹಾ! ಏನೇ ವಿಪರೀತ! ಸಿಂಹಾಸನವು ನನ್ನನ್ನು ತಳ್ಳಿಬಿಟ್ಟಿತಲ್ಲ! (ದುರದುರನೆ ನೋಡುವನು)

ಚಿತ್ರ:—ಮಹಾಪ್ರಭು! ತಾವು ಏನೋ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಲೋಪ ಮಾಡಿರಬೇಕು. ಅಂತೆಯೇ ಧರ್ಮಸಿಂಹಾಸನವು ಸಹಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಕುಬೇರ:—ನಾನು ಏನು ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಲೋಪ ಮಾಡಿದೆನು?

ಚಿತ್ರ:—ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳೋಣವಾಗಲಿ ಪ್ರಭು!

ಕುಬೇರ:—ಮರೆತರಲ್ಲವೇ ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು? (ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತ) ಲೋಕ ಪಿತಾಮಹನ ಈ ಶಕ್ತಿ ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವಾಗಲೂ ಈ ಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟು ದರ್ಪವೇ?

ಚಿತ್ರ:—ಬ್ರಹ್ಮಶಕ್ತಿಗಿಂತಲೂ ಧರ್ಮಶಕ್ತಿ ಮಿಗಿಲಾದುದೆಂದು, ತಮಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂದುದಕ್ಕೆ ಪರಮ ಮಹಾತ್ಮನೇ. ಪ್ರಭೋ! ನಾನು ಮೊದಲೇ ತಮಗೆ ಎಚ್ಚರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ತಾವು ಸರ್ವಮಾಹಿಮಾಳ್ತೀರಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಭೂಲೋಕದ ಛಾವಿಯಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿರುವ ಪಾಪದೋಷವೇ ಈಗ ತಮ್ಮನ್ನು ಬಾಧಿಸುತ್ತಿರುವುದು.

ಕುಬೇರ:—ಆ ಅಲ್ಪ ಮಾನವಿಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನೆ ತಳ್ಳುವಷ್ಟು ಶಕ್ತಿ
ಇಂಟಾಗುವದೆ? ಇದು ಸುಳ್ಳು! ಸುಳ್ಳು!

ಚಿತ್ರ:—ಪತಿವ್ರತಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂತಾಪದಿಂದ ಬಿಡುವ ಒಂದೇ ಒಂದು
ಬಿಸಿಯುಸಿರೇ ಸೂರ್ಯನನ್ನಾದರೂ ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿ ಮಾಡಬಲ್ಲದು. ಅಂದು
ಅನಸೂಯಾದೇವಿ ಪತಿಯ ಪಾದೋದಕವನ್ನು ತಳೆದು ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನೆ
ತಿರುಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಆಡಲಿಲ್ಲವೆ?

ಕುಬೇರ:—ಇದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು! ಆದರೆ ಇದೀಗ ಎನೋ ಆ
ಮಾಯಾವಿಯಾದ ಯಮನ ಮಾಯೆಯೇ ಸರಿ! ಅವನು ಅದೃಶ್ಯರೂಪ
ದಿಂದ ಈ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವಂತೆ ಕಾಣುವದು. ಈಗಲೇ ಅವನನ್ನು
ಮುರಿದು ಕೆಡುವೆನು. (ಬ್ರಹ್ಮರಕ್ತಿಯಾದ ಕಮಲನಾಳವನ್ನೆತ್ತಿ ಸಿಂಹಾ
ಸನದ ಮೇಲೆ ಬೀಸಿ ಹಾಕುವನು. ಅದು ತಿರುಗಿ ಅವನ ಮೇಲೆಯೇ
ಬೀಳಲು 'ಹಾ' ಎಂದು ಬೀಳುವನು. ಪುನಃ ಎದ್ದು ದುರದುರನೆ ನೋಡಿ
'ಅಂ' ಎಂದು ಗರ್ಜಿಸಿ) ದುಷ್ಟಪೀಠವೆ! ನನ್ನ ಬಲದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಚಾರ್ಣ
ಮಾಡುವೆನು! (ಒವೆಯಲು ಕಾಲೆತ್ತಿ "ಅಯ್ಯೋ!" ಎಂದು ಪುನಃ ಬಿದ್ದು)
ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ! ಪೃಥ್ವ್ಯದಂಡವೆ! ಹಾ! (ಎದ್ದು) ಇಲ್ಲ! ಹೊಡೆಯಬೇಡ-ಬೇಡ!
ಹಾ! ಹಾ! (ಹಿಂಜರಿದು ಹಿಂಜರಿದು ಓಡಿ ಹೋಗುವನು.)

ಚಿತ್ರ (ನೋಡಿ ತಲೆದೂಗಿ):—ಆ ಹಾ! ಪಾಪದಿಂದ ಕಲಂಕಿತನಾದ
ಕುಬೇರನು ಈ ಧರ್ಮಾಸನದಿಂದ ಪತನನಾಗಿ ಓಡಿ ಹೋದನು. ಇನ್ನು
ಅವನಿಗೆ ಈ ಧರ್ಮಾಸನವು ದಕ್ಕುವುದೆ? ಶೈಮಿನೀ ನಗರವು ಅರಾಜಕ
ಪಾದಂತೆಯೆ ಸರಿ. ಬ್ರಹ್ಮನ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಹೋಗಿ ಇದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕನಿವೃತ್ತಿಯನ್ನು
ಹೋಧನೆ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಎಲೈ! ಅಪರಿಮಿತ ಶಕ್ತಿಶಾಲಿಗಳಾದ
ವೃಹತ್ಯದಂಡ-ಕಾಲಪಾಶ-ಧರ್ಮಾಸನಗಳೆ! ನಾನು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರುವ
ವರಗೆ ಶೈಮಿನೀ ನಗರವನ್ನು ನೀವೇ ಕಾಯುತ್ತಿರಿ! ದೂತರೆ! ಎಚ್ಚರಿಕೆ!
ನಾನು ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬರುವೆನು.

ದೂತರು:—ಅಪ್ಪನೆ ಜೀಯಾ!

(ಚಿತ್ರಗುರುರು ಪುಸ್ತಕದ ಕಟ್ಟಿನೊಂದಿಗೆ ಹೋಗುವದ್ದು)

ದೃಶ್ಯ ೧೩—ದಾರಿ.

(ಕುಬೇರನು ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು)

ಕುಬೇರ:—ಹಾ! ಕಷ್ಟಕಾಲ! ಶ್ರೀಮಿನಿಯ ಸಿಂಹಾಸನವು ಏನೋ ಮಾಯಮಂತ್ರದಿಂದ ಕೂಡಿದೆ! ಅಯ್ಯೋ! ಈ ದುರಂತವಾದ ದುಷ್ಟ ಅವ ಪೂನವನ್ನು ನಾನು ಹೇಗೆ ಸಹಿಸಲಿ? ಈ ಹಾಳು ಮುಖವನ್ನು ಹೇಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಿ? ಸಹಿಸಲಾರೆ! ಸಹಿಸಲಾರೆ!

ನಾರದ (ಇನ್ನೊಂದು ಬದಿಯಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ):—ನೋಡೆಲೈ ತಂ ಬೂರಿ! ಈ ಅಸೂಯಾಪರ ಕುಬೇರನ ದುರವಸ್ಥೆಯೇ! ಮದವೆಲ್ಲಾ ಇಳಿ ಯುತ್ತಿದೆ. (ಪ್ರಕಾಶ) ಜಯ ನಾರಾಯಣ ಹರಿ ನಾರಾಯಣ! (ಮುಂದೆ ಬರುವನು.)

—(ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮೋರೆ ತಿರುಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು.)

ಕುಬೇರ ಧರ್ಮರಾಜಾ! ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಶ್ರೀಮಿನಿಯ ದುರಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದೆನು ದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿನ್ನ ದುರವಸ್ಥೆಯಾದುದು ಅನುಕೂಲವೇ ಸರಿ. ಎತ್ತ ಸವಾರಿ? ಅಳಕಾವುರಿಗೆ ಹೊರಟೆಯಾ? ಕುಶಲವೇ?

ಕುಬೇರ:—(ನಿರುತ್ತರ)

ನಾರದ(ಬಾಗಿ-ಕುಬೇರನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ):-ಎಲಲಿ ಇದೇನು? ನಿನ್ನ ಮುಖವು ಇಷ್ಟು ಮೃದುವಾಗಲೇನಾಯಿತು?

ಕುಬೇರ.—ಸಾಕು ನಾರದರೆ! ನಿಮ್ಮ ಸಹವಾಸ ಸಾಕು! ನಿಮ್ಮಿಂದಲೇ ನನಗೆ ಈ ದುರವಸ್ಥೆ ಬಂದೊದಗಿತು!

ನಾರದ.—ನಾರಾಯಣ! ನಾರಾಯಣ! ನಾನೇನು ಮಾಡಿದೆನು! ನಿನಗಾಗಿ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕೆ ಇದೇ ಏನು ನಿನ್ನ ಪುರಸ್ಕಾರ? ಅಂತೂ ಕಡೆಗೆ ನಾರದನಿಗೆ ದೂರು ತಪ್ಪಿಲ್ಲ! ನಾರಾಯಣ! ನಾರಾಯಣ!

ಕುಬೇರ:—ನಾರದರೆ! ಶ್ರೀಮಿನಿಯ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಮರ್ಮವುಂಟು. ಅದನ್ನು ತಿಳಿಸದೆ ನೀವು ನನಗೆ ಮೋಸ ಮಾಡ ಬಹುದೇ? ಒಮ್ಮೆ ಆಸೀನನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಆ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿಡಲಿಲ್ಲ.

ನಾರದ:—ಓಹೋ! ಹಾಗೆ ಹೇಳು! ಕುಬೇರಾ! ಅದರಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಮೂರ್ಛಾವೇನೂ ಇಲ್ಲ! ಧರ್ಮ ಪುನರ್ವರ್ತನೆಯೇ ಅದರ ಮೂರ್ಛ. ನೀನು ಏನಾದರೂ ಅಧರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದೆಯಾ?

ಕುಬೇರ:—ತಿಳಿದಿರುತ್ತೇನೆ ಏನೂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ.

ನಾರದ:—ಹಾಗಾದರೆ ತಡೆ, ನಾನು ನನ್ನ ಶ್ರೀಕಾಲ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ನೋಡಿ ಹೇಳುವೆನು (ಯೋಚಿಸಿ) ಹೋ! ತಿಳಿಯಿತು! ನೀನು ಭೈರವಿ ಎಂಬ ಮಹಾ ಪತಿವ್ರತೆಯ ಶೈವಿನೀಗಮನವೆಂಬ ತಪಾನ್ವಿತರಣೆಗೆ ಭಂಗ ವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ, ಅವಳನ್ನು ಒಂದು ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಿರುತ್ತೀ! ಆ ದೋಷವೇ ನಿನಗೆ ಈ ಗತಿಯನ್ನು ತಂದಿತು!

ಕುಬೇರ:—ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ! ಇದೇನು ಸ್ವಾಮಿ! ಚಿತ್ರಗುಪ್ತರು ಹೇಳಿ ದಂತೆಯೇ, ಹೇಗೆ ಎರಬ್ಬ?

ನಾರದ:—ಕುಬೇರಾ! ಧರ್ಮನಿರತರಾದ ಚಿತ್ರಗುಪ್ತರ ಧರ್ಮೋಪ ದೇಶವನ್ನು ನೀನು ಅಸ್ಮದ್ಧಿಮಯವನ್ನು ಹಿಂಸೆಗೊಳಿಸಿ ದುಷ್ಕರ ಜನ ನಾದ ಸುತರನ್ನು ಶ್ವತುಮಾಧಿ ನೀನು, ನಿನ್ನ ದೋಷಗಳಿಂದ ಪನ್ನಿ ಪುತ್ರನನ್ನು ತಂದೆಯ ದೋಷಕ್ಕೆ ಭಾಗಿಯಾಗುವಿ

ನಾರದ:—ಇದ್ದುಬಿಲ್ಲ! ಮನ್ನಿಸಿರಿ ಸ್ವಾಮಿ! (ವಂದಿಸುವನು) ಮಿ! ನಿಮ್ಮನ್ನೇ ಕೃತಕವೆನು! ಪತಿತನಾದ ನನಗೆ ನೀವೇ ತಕ್ಕ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿಸಿರಬೇಕು.

ನಾರದ:—ಒಂದೇನು ಮಾಡಲಯ್ಯಾ! ಧರ್ಮಪಟ್ಟವಂತೂ ಇನ್ನು ನಿನಗೆ! ಸಿಕ್ಕಿದು ಈಗಣ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅಳಣಾ ಪುರಿಯ ಸಿಂಹಾಸನವೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಏರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದು

ಕುಬೇರ:—ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ! ಸರ್ವನಾಶ!

ನಾರದ:—ಸರ್ವನಾಶವೇ!

ಕುಬೇರ:—ಅದೇನು?

ನಾರದ:—ಅದೇನು! ಹು: ಶ್ರೀಮೂರ್ತಿಗಳ ಆಜ್ಞೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಶೈವಿನೀ ನಗರವನ್ನೇ ಆರಾಜಕಗೊಳಿಸಿದ ನೀನು, ಆ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ದ್ರೋಹಿಯಾಗಿರುವೆಯಲ್ಲ! ಇಂತಹ ನೀನು ಕಳ್ಳನ ಹಾಗೆ ಹೋಗಿ ಧನ

ಪಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಲು, ಧನಪಟ್ಟವು ಮಾತ್ರ ಸಾಮಾನ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದು
ಯೇನು?

ಕುಬೇರ:—ಅಯ್ಯೋ! ಸ್ವಾಮಿ ನಾರದರೆ! ಇನ್ನೇನುಗತಿ? ಸ್ವಾಮಿ!
ನನ್ನ ಮಾನಮರ್ಯಾದೆ ಪೂರಾ ನಿಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಧನ
ಪಟ್ಟವಾದರೂ ನನಗೆ ಸಿಕ್ಕುವಂತೆ ನೀವೇ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡಬೇಕು ಸ್ವಾಮಿ!

ನಾರದ:—ಕುಬೇರಾ! ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡಲು
ನಾನೇನೂ ಶಕ್ತನಲ್ಲ! ಆ ಸತೀಮಣಿ ಭೈರವಿಯೊಬ್ಬಳ ಹೊರತು ತ್ರಿಮೂರ್ತಿ
ಗಳಾದರೂ ಶಕ್ತರಲ್ಲ! ಧರ್ಮವೆಂಬುದು ಅಷ್ಟು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಿಚಾರವೆಂದು ತಿಳಿ
ಕುಬೇರಾ! ನೀನೇಗ ಹೋಗಿ ಆ ಭೈರವಿಯನ್ನು ಬಾವಿಯಿಂದ ಮುಕ್ತ
ಗೊಳಿಸಿ, ಅವಳೊಡನೆ ಕ್ಷಮಾಪಣೆ ಬೇಡಿದರೆ ಆಗಬಹುದು. ಆಗಳು ಕ್ಷಮಿಸಿ
ಕೊಂಡಳೆಂದರೆ ನೀನು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಮೊದಲಿನ ಧನಪಟ್ಟಾಧಿಕಾರವನ್ನು
ಹೊಂದುವಿ. ಉಳಿದ ನಿನ್ನ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಮನ್ನಿಸುವಂತೆ, ನಿನ್ನ ಪತಿ
ನಾಗಿ ಬೇಕಾದರೆ ನಾನೇ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳೊಡನೆ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಕುಬೇರ:—ನಿಮ್ಮ ಮಹೋಪಕಾರ ಸ್ವಾಮಿ! ತಾವು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದಂ
ತೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಪತಿವ್ರತಾ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಪ್ರಭಾವವು ಇಷ್ಟು ತೀವ್ರವಾದುದು
ದೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ ಹೋದೆನು.

ನಾರದ:—ಈಗಾದರೂ ಚನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯಲಿ! ನಾರಾಯಣ ನಾರಾ
ಯಣ. (ಹೋಗುವನು.)

ಕುಬೇರ:—ಅಯ್ಯೋ! ಏನು ಮಾಡಲಿ? ಭೈರವಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿ
ಕೊಂಡು ಭೂಮಿಗೇ ಹೋಗುವೆನು. (ಹೋಗುವನು)

ಅಂಕ ೩

ದೃಶ್ಯ—೧—ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠ.

(ಲಕ್ಷ್ಮೀ-ಸಾರಾಯಣರು ಶೇಷಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿರುವರು. ಎಚ್-ಬಲ ಪಾರ್ಶ್ವಗಳಲ್ಲಿ ತಂತಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯರೊಂದಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮ-ಶಿವರು ಕುಳಿತಿರುವರು. ಸತ್ಯವಾನನೂ ಭದ್ರಬಾಹುವೂ ಅಕ್ಕ-ಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು, ನಿಂತಿರುವರು. ಸತ್ಯವಾನನು ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವನು.) [೪೬]

ಸಾರಾಯಣ.-ಆಹಾ! ಪಾತಿವೃತ್ಯದ ಪ್ರಭಾವವೇ ಪ್ರಭಾವವು! ಭೈರವಿಯ ಪಾತಿವೃತ್ಯದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಅವಳ ಪತಿಯಾದ ಭದ್ರಬಾಹು ಯಮಲೋಕದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿದನು. ಪತಿವ್ರತಾ ಶಿರೋಮಣಿಯಾದ ಸಾವಿತ್ರಿಯಾದರೋ-ಈಗ ಇಲ್ಲಿಗೇ ಮರ್ತ್ಯ ದೇಹದಿಂದ ಬರುತ್ತಲಿದ್ದಾಳೆ! ಎಂತಹ ಅಮರಯೋಗವಿದು!

(ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳೂ-ಚಿತ್ರಗುಪ್ತರೂ-ಸಂಕೀರ್ತನೆ [೪೭] ಯೊಂದಿಗೆ ನಾರದನೂ ಬರುವನು.)

ಇಂದ್ರ:-ಸರ್ವೇಶ್ವರಾ! ಪರಾತ್ಪರಾ! ಮಹಾ ಪ್ರಭೋ ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು! ವಾಣೀಶ ಪರಮೇಶರಿಗೂ ಅನಂತ ಪ್ರಣಾಮಗಳು! ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದ ಪರಮ ಪತಿವ್ರತೆಯಾದ ಸಾವಿತ್ರೀದೇವಿಯನ್ನು ಈ ದಿವ್ಯ ಧಾಮದಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಶಿಸುವಂತೆ-ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಅನುಗ್ರಹೀತರಾದೆವು.

ಸಾರಾಯಣ:-ಸಂತೋಷ. ನಿಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಶುಭಾಗಮನವಿರಲಿ! ಕುಸ್ವಾಗತವಿರಲಿ! ಆಹಾ! ನಾವು ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳೂ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳೂ-ಪಾತಿವ್ರತ್ಯದ ದಿವ್ಯಮಣಿಯನ್ನು ಕಾಣಲಿರುವ ಈ ಸುದಿನವು-ಈ ದ್ವಾದಶೀ ಪುಣ್ಯದಿನವು 'ಮುಕ್ಕೋಟಿ ದ್ವಾದಶಿ' ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಲಿ!

ಎಲ್ಲರೂ:-ಜೈ! ಶ್ರೀ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿ ಸ್ವರೂಪ! ಜೈ ಶ್ರೀನುಸ್ಮಾರಾಯಣ! (ಗಂಗಾದೇವಿ ಪುತ್ಯಕ್ಷಾಳಾಗಿ ಸತೀ ಸಾವಿತ್ರಿಯನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನ ಇದಿಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸುವಳು.)

ದೇವತೆಗಳು:—ಆಹಾ! ಸತೀಸಾವಿತ್ರಿ! ಸುಸ್ವಾಗತ! ಸುಸ್ವಾಗತ!
(ಹೂ ಮಳೆಗರೆಯುವರು-ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ!)

ಗಂಗಾದೇವಿ:—ಮಗಳೆ! ಸಾವಿತ್ರಿ! ನಿನ್ನ ಸೌಭಾಗ್ಯಕ್ಕೆ ಎಣೆಯೇ
ಇಲ್ಲ! ನಿನ್ನ ಎದುರಿನಲ್ಲಿರುವ ಪರಾತ್ಪರನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ನೋಡು!
ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡು.

ಸಾವಿತ್ರಿ:—ಆಹಾ! ಇಲ್ಲಿಯ ದಿವ್ಯ ತೇಜೋಮಯನಾದ ಜ್ಯೋತಿ
ಯಿಂದ ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳೇ ಕುರುಡಾದವು. (ಕೈಮುಗಿದು) ಶೇ ಪರಮಾತ್ಮ!
ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯ ಮಂಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನೋಡುವ ಕ್ಷಣ ನಿನ್ನ ಈ ಮಾನು
ರಳ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ದಯಪಾಲಿಸು, ದಯಪಾಲಿಸು!

ನಾರಾಯಣ:—ಭದ್ರಾಂಗಿ! ಸಾವಿತ್ರಿ! ನಿನಗಿಂತ ದಿವ್ಯವೃಷ್ಟಿ
ಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವೆನು.

ಸಾವಿತ್ರಿ (ನೋಡಿ ಆನಂದದಿಂದ):—ಆಹಾ! ದೇವತೆಗಳೇ! [ಛು]
(ಅಡ್ಡಬಿದ್ದು) ಹೇ ಕರುಣಾನಿಧಿ! ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಸ್ವರೂಪಾ! ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ
ನಮಸ್ಕಾರಗಳು!

ವಿಷ್ಣು:—ದೀರ್ಘಸುಮಂಗಲೀಭವ!

ಬ್ರಹ್ಮ:—ಪುತ್ರ-ಪೌತ್ರಸತ್ ಸಂತಾನಾಭಿವೃದ್ಧಿರಸ್ತು!

ಶಿವ:—ದೀರ್ಘಾಯುರಾರೋಗ್ಯ ಸರ್ವಸಂಪದಾಭಿವೃದ್ಧಿರಸ್ತು!

(ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳೂ ಸಾವಿತ್ರಿಯ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಕೈಯಿಡುವರು.)

ದೇವತೆಗಳು:—ತಥಾಸ್ತು! ತಥಾಸ್ತು! (ಪುಷ್ಪವನ್ನು ತಳೆಯುವರು.)

ನಾರಾಯಣ:—ಮಹಾಭಾಗೆ! ಎದ್ದೇಳು! ನಮ್ಮ ದೇವಿಯರು ನಿನ್ನ
ತುಛಾಲಿಂಗನಕ್ಕಾಗಿ ಕಾದಿರುವರು

(ಲಕ್ಷ್ಮಿ-ಸರಸ್ವತಿ-ಪಾರ್ವತಿಯರು ಆತುರದಿಂದ ಮುಂದೆ ಬರುವರು.)

ಲಕ್ಷ್ಮಿ:—ಭದ್ರೆ! ಶ್ರೀಮತಿಸಾವಿತ್ರಿ!

ಸರಸ್ವತಿ:—ಮಂಗಳಾಂಗಿ!

ಪಾರ್ವತಿ:—ಮಹಾಭಾಗೆ! ಎದ್ದೇಳು. (ಮುಖರೂಪ ಸಾವಿತ್ರಿಯನ್ನು
ಹಿಡಿದೆಬ್ಬಿಸುವರು.)

ಸಾವಿತ್ರಿ:—ಮಹಾದೇವಿಯರೇ! ನಿಮಗೂ ನನ್ನ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತವಾದ ಸಮಾಪ್ತಾರಗಳು.

ಲಕ್ಷ್ಮಿ:—ನಿತ್ಯ ಸುಮಂಗಳೆಯಾಗು. (ಆಲಿಂಗಿಸುವಳು.)

ಪರಸ್ವತಿ:—ಚಿರಕಾಲ ಕುಂಕುಮ ಸೌಭಾಗ್ಯವತಿಯಾಗು. (ಆಲಿಂಗಿಸುವಳು.)

ಪಾರ್ವತಿ:—ಪತಿವ್ರತಾ ಶಿರೋರತ್ನವಾಗು. (ಆಲಿಂಗಿಸುವಳು.)

ಸಾವಿತ್ರಿ:—ಆಹಾ! ದೇವಾಧಿದೇವಿಯರ ಶುಭ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದಲೂ ಸುಖಾಲಿಂಗನಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ದಿವ್ಯಾಶಿರ್ವಾದಾಮೃತವರ್ಷಣದಿಂದಲೂ ಕಾನು ಧನ್ಯೆಯಾದೆನು! ನನ್ನ ಉಭಯ ವಂಶಗಳು ಪಾವನವಾದುವು!

ವಾಣಿ:—ಸತೀಮಣಿ! ನಿನ್ನ ಸಂಯೋಗದಿಂದ ನಾವೂ ಆನಂದವಾರಿಯಿಂದ ಅಭಿಷೇಕಗೊಂಡೆವು.

ನಾರಾ:—ಈ ವೈಕುಂಠವೂ ಮೋದಗೊಂಡಿತು. ಮಗಳೇ! ಶುಭಾಂಗ! ನಿನ್ನ ಪತಿಭಕ್ತಿಗೆ ನಾವು ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳೂ ತುಂಬಾ ಮೆಚ್ಚಿರುವೆವು. ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದ ವರಗಳನ್ನು ಕೇಳು ಕೊಡುವೆವು.

ಸಾವಿತ್ರಿ:—ಪರಾತ್ಪರ! ಕಂಡವರ ಕಾಮಧೇನುವಾದ ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯ ಸಂದರ್ಶನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾದ ವರವು ಇನ್ನೊಂದುಂಟೆ? ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟ ಫಲಪ್ರದಾಯಕವಾದ ನಿನ್ನ ಮಂಗಳ ಪಾದದರ್ಶನಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ನನಗೆ ಬೇಕಾದ ವರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಲಭಿಸಿದುವು. ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯೂ ಪರಮ ಕರುಣಾಕರನೂ ಆದ ನೀನು ನನಗೆ ಬೇಕಾದ ವರಗಳನ್ನು ಆಗಲೇ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲವಲ್ಲ?!

ನಾರದ:—ಆಹಾ! ದೇವಾ! ಈ ಸತಿಯ ವಚನವು ಸತ್ಯವಾಗಿದೆ! ಈ ಸಾಧ್ವೀ ಈ ಪವಿತ್ರಧಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದುದು ಪತಿಯನ್ನು ಭಿಕ್ಷಾರೂಪದಿಂದ ಪಡೆಯಲಿಕ್ಕಾಗಿ. ದಯಾಮಯನಾದ ನೀನು ಆಗಲೇ ಅದನ್ನು ಕರುಣಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಈ ಮಹಾಭಾಗಿಗೆ ಇನ್ನೇನಾಗಬೇಕು?

ಬ್ರಹ್ಮ:—ಆಹಾ! ಸತ್ಯವು! ಸತ್ಯವು! ನಮ್ಮನ್ನೇ ಜಯಿಸಿದ ಈ ಪ್ರತಿಭಾಶಾಲಿನಿ ಯಮಧರ್ಮನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿರುವದು ಯಥಾರ್ಥವೇ? ಆಗಿದೆ!

ಶಿವ:—ನಿಜ ನಿಜ! ಇವಳ ಭಕ್ತಿ ನಿನ್ನಿಗಳಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಪರವಶರಾಹವಾಳು ಮಾಡಿದ ಆಶಿರ್ವಾದಗಳಿಂದ ಇವಳ ಪತಿ ಇವಳ ವಶನಾದನು.

ನಾರಾಯಣ:-ಆಹಾ! ಸೋಲಿಸಿ ಮೆಚ್ಚಿಸುವ ಭೀರಪತಿವ್ರತೆಯೆಂದರೆ ಸತೀ ಸಾವಿತ್ರಿಯೇ ಸರಿ. ಆಹಾ! ಯಮಧರ್ಮನು ಪಾಪ ತೀರಾ ನಿರಪರಾಧಿ ಅವನು ಈ ಸಾರೀಸೌಖ್ಯ ಕೊಟ್ಟವರಗಳೂ ಸಾಧುವಾಗಿನೆ! ಧರ್ಮಯುಕ್ತನೇ ಆಗಿವೆ!

ಸಾವಿತ್ರಿ:-ದೇವಾಧಿದೇವಾ! ಧರ್ಮಪರಾಯಣನಾದ ಯಮಧರ್ಮ ದೇವನಿಗೆ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಶ್ರೀಮಿನಿಯ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸು ಪಂತೆ ವರವನ್ನೀಯಬೇಕಾಗಿ ಬೇಡುತ್ತೇನೆ.

ನಾರಾಯಣ:- ಸ್ವಾಯಮಾದ ವರನೇ ಸರಿ! ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ! ಯಮಧರ್ಮನೇ ಶ್ರೀಮಿನಿಯ ಧರ್ಮಾಸಫದಲ್ಲಿ ಅಸೀವನಾಗಲಿ!

ಬ್ರಹ್ಮ-ಶಿವ:-ತಥಾಸ್ತು!

ಎಲ್ಲರೂ:-ಜೈ ಸಾವಿತ್ರೀದೇವಿಗೆ!

ಚಿತ್ರಗುಪ್ತ:-[ಮುಂದೆ ಬಂದು]ಆಹಾ! ಕೇಳಬೇಕೆಂದಿರುವ ವರಗಳು ಕೇಳದೆಯೇ! ಸಿಕ್ಕುವಂತಹ ಈ ವೈಕುಂಠದ ಮಹಿಮೆಯೇ ಮಹಿಮೆ! ದೇವಾಧಿದೇವನ ದಿವ್ಯಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಶ್ರೀಮಿನೀ ನಗರದ ಆರಾಜಕತೆ ಹೊಲಗಿದಂತಾಯಿತು!

ನಾರಾಯಣ:-ಚಿತ್ರಗುಪ್ತಾ! ಶ್ರೀಮಿನೀ ನಗರವು ಆರಾಜಕವಾಗಿರುವದೆ?

ಚಿತ್ರಗುಪ್ತ:-ಹೌದು ಮಹಾಪ್ರಭು! ನೂತನಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಕುಬೇರರು ಧರ್ಮಾಸನದಿಂದ ಪತನರಾಗಿ ಓಡಿಹೋದರು. ಈ ಏನರಗಳನ್ನು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಬೇಕೆಂದೇ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆನು; ಆದರೆ ನಾನು ಅರಿಕೆಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ಶ್ರೀಮಿನಿಯ ರಾಜಸೂರ್ಯನೇ ಬಿಳಗಿದನು.

ನಾರಾಯಣ:-ಕುಬೇರನು ಪತನನಾಗಲು ಕಾರಣವೇನು?

ಚಿತ್ರಗುಪ್ತ:-ಸರ್ವೇಶ್ವರ! ಸತೀ ಸಾವಿತ್ರಿಯ ದಿವ್ಯಾನುಗ್ರಹದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಭೈರವಿಯೆಂಬ ಪತಿವ್ರತೆಯೋವಳು ಪತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀಮಿನಿಯ ತಫಕವೂ ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕುಬೇರನು-ಕ

ಸಾಧ್ವಿಯನ್ನು ತಡೆದು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನು.

ಬ್ರಹ್ಮ-ಶಿವ.—ಅನ್ಯಾಯ! ಅನ್ಯಾಯ!

ಚಿತ್ರ:—ಈ ಅಧರ್ಮಾಚರಣೆಯ ದೋಷದಿಂದ ಅವನು ಧರ್ಮಸಿಂಹಾಸನದಿಂದ ಪತನಗಾದನು.

ಶಿವ:—ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಪತಿವ್ರತೆಯನ್ನು ಹೀಡಿಸಿದ ಆ ಪಾಪ ಪವಿತ್ರವಾದ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಕ್ಕೂ ಆಯೋಗ್ಯನೇ ಸಂ!

ಸಾರಾ.—ಆದರೆ ಆ ಸತೀಮಣಿ ಭೈರವಿಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಕ್ಷಮಾಪಣೆ ಕೇಳಿ ಬಂದು, ಅವಳು ಕ್ಷಮಿಸಿದರೆ, ಅವನು ಉತ್ತರ ದಿಗ್ವಿಜಯದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸ

ಸಾರದ:—ಶ್ರೀ ಹರಿ! ಆ ಪ್ರಕಾರ ಕ್ಷಮಾಪಣೆ ಕೇಳುವಂತೆ ಹೇಳಿ ನಾನು ಕುಬೇರನನ್ನು ಭೈರವಿಯ ಬಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದೇನೆ, ಆದರೆ ಆ ಪತಿವ್ರತೆ ತನ್ನ ಪತಿಗಾಗಿ ತುಂಬಾ ಸಾಹಸದ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವಳಾದುದರಿಂದ, ದೇವಾ! ಸಾಧ್ವಿಯ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಶಾಂತಿಯನ್ನೀಯಬೇಕೆಂದು ಬೇಡುತ್ತೇನೆ.

ಸಾರಾಯಣ:—ಆ ಸತೀಮಣಿಯನ್ನು ಶಾಂತಗೊಳಿಸುವ ಛಾರವು ಅವಳ ಪತಿಯಾದ ಭದ್ರಬಾಹುವಿಗೆ ಸೇರಲಿ. ಪತಿವ್ರತ್ಯದ ಪ್ರಭಾವವು ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿ ಎಂಬ ಭದ್ರಬಾಹು (ಭದ್ರಬಾಹು ಕೈಜೋಡಿಸಿ ಮುಂದೆ ಬರುವನು) ನೀನು ಸಾಧ್ವಿಯಾದ ನಿನ್ನ ಪತಿಗೆ ದರುಶನವಿತ್ತು, ಅವಳನ್ನು ಶಾಂತಗೊಳಿಸಿ ಬರಬೇಕು, ಹಾಗೂ ಅವಳು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರುವಷ್ಟು ಕಾಲವೂ ಅವಳ ಮನಃಚಕ್ಷುವಿಗೆ ನೀನು ಗೋಚರಿಸಿ ಕೊಂಡಿರು.

ಭದ್ರ:—ಪರಂಧಾಮಾ! ದಿವ್ಯಾಸ್ತೆ!

ಸಾರಾಯಣ:—ಮಗು, ಸಾವಿತ್ರಿ! ನಾವು ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳೂ ಮಾಡಿದ ಶೀರ್ವಾದಗಳಿಂದ ನಿನ್ನ ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟಗಳೂ ನಿನ್ನ ಕೈವಶವಾದುವು. *ನನ್ನ ನೀನು ಪತಿಯೊಂದಿಗೆ ಭೂಲೋಕವನ್ನು ಸೇರಿ ಆಯುಷ್ಯರಿಯಂತೆ ಇಲ್ಲಿಯೇ ವೈಕುಂಠಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ, ನಿಧಿನಿಯಮಿತ ಕಾಲಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಪತಿಯೊಡನೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರು|

ಸಾವಿತ್ರಿ:—ಪರಾತ್ಪರ ಪರಮಾತ್ಮ! ಸಚ್ಚಿದಾನಂದವನ್ನಯವಾದ ಈ ದಿವ್ಯಲೋಕದಿಂದ ಪುನಃ ಭೂಮಿಗೆ ತೆರಳುವಂತೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಬೇಡ. ದೇವಾ! ನಾನು ಪತಿಯೊಂದಿಗೆ ಈ ದಿವ್ಯಧಾಮದಲ್ಲೇ ಇದ್ದು, ಸರ್ವದಾ ನಿನ್ನ ಚರಣ ಕಮಲಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸು!

ಸಾರಾ:—ನಾಂಗಲ್ಯರೂಪಿಣಿ! ವಿಧಿನಿಯಮವನ್ನು ಮೀರುವುದು ಪಾಪವಿಲ್ಲ; ಹಾಗೂ ಅದು ದೋಷವೆನಿಸುವದು. ನೀನು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ ಸರ್ವ ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿರಾಜಿಸಿ, ಕರ್ಮಾಯುಷ್ಯವನ್ನು ಸತ್ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಆ ಮೇಲೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವುದೇ ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗವು. ಸಾಧ್ವಿ! ನಿನ್ನ ಪವಿತ್ರವಾದ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಸದಾ ನೆಲೆ ಸಿರುವೆನು. (ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ನೋಡಿ) ಕಮಲಾ! ನಿನ್ನ ಶುಭಕರವಾದ ಕೋರಿಕೆ ಈಡೇರಿಕಷ್ಟೇ? ಇನ್ನು ಈ ಪತಿವ್ರತೆಯನ್ನು ಇವಳ ಪತಿಯೊಂದಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡು!

ಲಕ್ಷ್ಮಿ:—ಕಾಂತಾ, ಕಳುಹಿಸಲು ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ವಿಧಿನಿಯ ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಲೇಬೇಕಾಗಿದೆ. (ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಕೈ ಹಿಡಿದು) ತುಳಾಂಗಿ! ಬಾ! ನಿನ್ನ ಪತಿಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸು. (ಸಾವಿತ್ರಿಯನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ದು ಸತ್ಯವಾನನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸುವರು. ವಾಣೀ-ಗೀತೆ-ಸರಸ್ವತಿಯರು ಆ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಆರತಿಯನ್ನು ಎತ್ತುವರು.) [೪೨]

ಎಲ್ಲರೂ:—ಸಾವಿತ್ರಿ-ಸತ್ಯವಾನನಿಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ!

ದೃಶ್ಯ ೨—ದಾರ.

(ಸಾರದನೂ-ಯಮಧರ್ಮನೂ ಸಾವಿತ್ರಿ-ಸತ್ಯವಾನರೂ ಬರುವರು ಯಮನು ಕಿರೀಟಧಾರಿ.)

ಸಾರದ:—[೫೦] ಯಮಧರ್ಮಾ! ಆ ಕಪಟ ನಾಟಕ ಸೂತ್ರಧಾರಿ ನನ್ನ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಆಡಿದ ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ನೋಡಿದಿಯಾ? ನಿನ್ನ ಧರ್ಮವನ್ನೂ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನೂ ಕೋಟಿ ಪೂರ್ಯಪ್ರಕಾರದಂಥ ಬೆಳಗಿಸಿದನಲ್ಲ! ತಾಯಿ! ಸಾವಿತ್ರಿ, ಶ್ರೀ ವೈಕುಂಠದಿಂದ ಪತಿ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಹೊಂದಿಗೆ ತಿರುಗಿ ಬಂದಿರುವ ನೀನೇ ಥನೇ! ನೀನೇ ಮಾನೇ!

ಸಾವಿತ್ರಿ:—ಎಲ್ಲವೂ ಮಹಾತ್ಮರಾದ ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹ!

ನಾರದ:—ನಾರಾಯಣ! ನಾರಾಯಣ! ಎಲ್ಲವೂ ಅವನ ಅಪ್ಪ! ಇನ್ನೀಗ ಪತೀಮಣಿಯಾದ ಭೈರವಿಯ ಉದ್ಧಾರವೊಂದು ಆಗಬೇಕು. ಅಗೋ ನೋಡು, ಕುಬೇರನು ಬಹು ಶ್ರಮಪಡುತ್ತಿರುವನು. ನಾನು ಮುಂದಾಗಿ ಹೋಗಿ ವಿಚಾರಿಸುವೆನು ನೀವು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬನ್ನಿರಿ. ನಾರಾಯಣ. ನಾರಾಯಣ. (ಹೋಗುವನು.)

ಯಮ:—ಆಹಾ! ಈ ನಾರದನ ಲೀಲೆಯೇ ಲೀಲೆ!

ಸತ್ಯವಾನ್:—ಲೀಲಾ ವಿ ನೋ ದ ದ ಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮನ್ನಾ ರಾಯಣನ ಕೈಯಾಳಲ್ಲವೇ ನಾರದರು?

ಯಮ:—ನಿಜ ನಿಜ! ಜಯವಾಗಲಿ ನಾರದನಿಗೆ! (ಹೋಗುವರು.)

ವೃಶ್ಚ ೩—ಕಾಡುದಾರಿ.

(ಕುಬೇರನು ಬಂಡೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅಲುಗಾಡಿಸುತ್ತಿರುವನು ಬಂಡೆಯ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಭೈರವಿಯಿರುವಳು.)

ಭೈರವಿ (ಆಗಾಗ):—ಹಾ! ಪತೀ-ಭದ್ರಬಾಹು! ಭದ್ರಬಾಹು! ಪತೀ ಭದ್ರಬಾಹು!-(ಎಂದು) ಪರಮಾತ್ಮ! ನಾನು ಇನ್ನೆಷ್ಟುಕಾಲ ಈ ವಿಯೋಗ ಹುಡುಕುವೆನು ಅನುಭವಿಸಲಿ? ಹೇ ಯಮಧರ್ಮ! ನನ್ನನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೀಡಿಸು ಪುರ ಬದಲಾಗಿ ನನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯಬಾರದೆ? ನಿನಗೆ ದಯೆ ಎಲ್ಲವೇ? ಹಾ! ಪತೀ! ಭದ್ರಬಾಹು! ಭದ್ರಬಾಹು!

ಕುಬೇರ (ಬೆವರನ್ನು ಒರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ):—ಅಯ್ಯೋ! ನನ್ನ ಅದೃಷ್ಟ ಹೀಗಾಗಬೇಕೆ? ಈ ಬಂಧೆಗಲ್ಲು ನನ್ನ ಸರ್ವ ಶಕ್ತಿಗೂ ಮಿಂಚಿ ಹೋಯಿತಲ್ಲ! ಹಾಯ್! ಈ ಸಾಧ್ವೀಮಣಿಯ ಆತಳನಾದವು ನನ್ನ ಎದೆಯನ್ನೇ ಹೀಳಿ ಹಾಕುತ್ತಿದೆ! ಎನು ಮಾಡಲಿ? (ನಿಟ್ಟುಸಿಂಡುವನು)

ನಾರದ (ಬಂದು):—ನಾರಾಯಣ! ಏನು ಕುಬೇರಾ! ಪತೀ ಭೈರವಿ ಯೊಡನೆ ಕ್ಷಮಾಪಣೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡಿಯಾ?

ಕುಬೇರ:-ಸ್ವಾಮಿ! ನನಗೇನೋ ವಿಪರೀತ ಕಾಲವೇ ಸಂಭವಿಸಿತು. ಈ ಸತೀಮಣಿಯನ್ನು ಈ ಬಂಡೆಯಡಿಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಲಿಕ್ಕೇ ನಾನು ಅಶಕ್ತನಾಗಿರಲು, ಕ್ಷಮಾಪಣೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಕೇಳಲಿ?

ನಾರದ:-ಓಹೋ! ತಿಳಿಯತೀಗ! ನೀನು ಧರ್ಮಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾಗ ಮಾಡಿರುವ ಅಜ್ಞೆಯಿಂದಲ್ಲವೇ ಈ ಕಲ್ಲು ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು?

ಕುಬೇರ:-ಹೌದು ಸ್ವಾಮಿ!

ನಾರದ:-ಹಾಗಾದರೆ ಈ ಕಲ್ಲನ್ನು ಅಲುಗಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಆ ಧರ್ಮಪಟ್ಟಾಧಿಪ್ತಿ ತ ಅಜ್ಞಾಶಕ್ತಿಯೇ ಒದಗಬೇಕಾಯಿತು! ಕುಬೇರಾ! ನೀನೇ ಈ ಧರ್ಮಪಟ್ಟದಿಂದ ಚ್ಯುತನಾಗಿರುವ ಕಾರಣ ನಿನ್ನ ಸಾವಾನ್ಯ ಬಲಕ್ಕೆ ಈ ಕಲ್ಲು ಕದಲಲಾರದು.

ಕುಬೇರ:-ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ! ಹಾಗಾದರೆ?... ..ನಾನು ....

ನಾರದ:-ನೀನು ಕೇಳು! ಈಗ ಕೈಮಿನಿಯ ಧರ್ಮಪಟ್ಟವು ಯಮಕರ್ಮನಿಗೇ ತಿರುಗಿ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವದು. ಸತೀ ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ಅವನು ನಿರಪರಾಧಿಯೆಂದು ಸಿದ್ಧನಾದನು. ನೀನು ಈಗ ಯಮನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಅವನಿಂದಲೇ ಭೈರವಿಯನ್ನು ವಿಮೋಚನೆಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಅಗೋ ನಿನ್ನ ಪುಣ್ಯವಶದಿಂದ ಸಾವಿತ್ರಿ-ಸತ್ಯವಾನರೊಂದಿಗೆ ಯಮಧರ್ಮನೇ ಇತ್ತ ಬರುತ್ತಿರುವನು. ಕುಬೇರಾ, ನೀನು ಪುಣ್ಯಶಾಲಿಯಾದುದರಿಂದಲೇ ಸತೀಸಾವಿತ್ರಿ-ಸತ್ಯವಾನರ ದರ್ಶನ ಭಾಗ್ಯವು ನಿನಗೊದಗಿತು!

(ಸಾವಿತ್ರಿ-ಸತ್ಯವಾನ-ಯಮ ಬರುವರು)

ಸತ್ಯವಾನ್:-ಕುಬೇರ ಚಕ್ರೇಶ್ವರನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. (ಕೈ ಮುಗಿಯುವನು. ಸಾವಿತ್ರಿಯೂ ಕೈ ಮುಗಿಯುವಳು.)

ಕುಬೇರ:-(ತಲೆವಾಗಿ ಯಮನ ಇದಿರನ್ನಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ಗದ್ದಲ ಸ್ವರದಿಂದ) ಅಯ್ಯಾ! ಯಮಧರ್ಮಾ! ನನ್ನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು

ಯಮ:-(ಕುಬೇರನ ಕೈಹಿಡಿದು) ಮಿತ್ರ-ಕುಬೇರಾ! ಹಾಗೆ ಕೇಳಿ ಅಕು! ನಾನು ಕ್ಷಮಿಸತಕ್ಕಂತಹುದು ಎನ್ನೂ ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಪರಾಧವು ನಾವು ಆ ಸೂತ್ರಧಾರನ ವೇಷಧಾರಿಗಳಾಗಿ ಕೂಡದೆವು. ಅಷ್ಟೇ

ಕುಬೇರ! ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ಸ್ನೇಹಿತರಾಗದೇ. (ಅರಿಂಗಸೆ
ವನು. ಬಳಿಕ ಬಂದೆಯ ಕಲ್ಲನ್ನು ಅತ್ತ ಸರಿಸುವನು.)

ಸಾವಿತ್ರಿ (ಬಾವಿಯೊಳಗೆ ಕೈಹಾಕಿ):—ಭದ್ರೆ! ಭೈರವಿ! ನಿನ್ನ ಪತಿ
ಭಕ್ತಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮ ಮೆಚ್ಚಿದನು. ನಿನ್ನ ಸಂಕಟವು ಇಂದಿಗೆ ಪರಿಹರಿಸಿತು.
ಮೇಲೆ ಬಾ, ಕಾಯಿ! (ಕೈಹಿಡಿದು ಭೈರವಿಯನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತುವಳು.)

ಭೈರವಿ:—ಹಾ, ಇದೇನು? ಒಂದೇ ಬಾರಿಗೆ ದೇವ-ದೇವ ಮುನೀಂದ್ರರ
ದರ್ಶನ!

ಸುರದ:—ಭೈರವಿ! ನಿನ್ನ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯಕ್ಕೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ
ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವನು.

ಕುಬೇರ:—(ಭೈರವಿಯ ಇದಿರನಲ್ಲಿ ಕೈಮುಗಿದು) ಕಾಯಿ ಸತೀ
ಮಣಿ! ನಿನ್ನನ್ನು ಬಾವಿಯೊಳಗೆ ಹಾಕಿ ಹಿಡಿದ ಮಹಾಪರಾಧಿಯಾದ ಈ
ಕುಬೇರನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು!

ಭೈರವಿ:—ಸಾನೇನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಲಿ? ಅಲ್ಲ. ಮಾನವಿಯಾದ ಸಾನು
ದೇವರನ್ನು ಹೇಗೆ ಕ್ಷಮಿಸಲಿ? ಮಹಾದೇವಿಯಾದ ಈ ಸಾವಿತ್ರಿ ರಾಣಿಯ
ಪುಣ್ಯವೃತ್ತದಿಂದ ನನ್ನ ಸಕಲ ಬಾಧೆಗಳೂ ನಿವೃತ್ತಿಗೊಂಡವು. ಜೈದಯ
ದಲ್ಲಿ ಏನೋ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಆನಂದಲಹರಿಯೇಳುತ್ತಿದೆ! ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ
ಕೋಪಭಾವವಿದ್ದರಲ್ಲವೇ ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು!

ಕುಬೇರ:—ಆದರೂ ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯವಾಣಿಯಿಂದ ಕ್ಷಮಿಸದೆನೆಂತ
ಕಟ್ಟಗಳು ಹೊರಟರೆ ಮಾತ್ರವೇ ಸಾನು ದೋಷ ಬಾಹಿರನಾಗುವೆನು.

ಭೈರವಿ:—ಹಾಗಾದರೆ ಸಾನು ಕ್ಷಮಿಸಿರುವೆನು; ಮನಃಪೂರ್ವಕ
ವಾಗಿಯೂ ಕ್ಷಮಿಸಿರುವೆನು!

ಕುಬೇರ:—ಕಾಯಿ! ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದಿ! (ಕೈಮುಗಿಯುವನು.)

ಭೈರವಿ:—ಸಾನೇನೂ ಅರಿಯದವಳು.

ಸುರದ:—ಸಾಧ್ವಿ! ಭೈರವಿ! ನಿನ್ನ ತೀವ್ರವಾದ ಪತಿನಿಷ್ಠೆಯ ತಪ್ಪು
ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ನಿನ್ನ ಪತಿಗೆ ವೈಕುಂಠವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಪತ್ನಿಯ
ಪಾತಿವ್ರತ್ಯದಿಂದ ಪತಿಯ ಪಾಪನೆಲ್ಲಾ ದಗ್ಧವಾಗುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಬೋಕೆ
ನೆಲ್ಲಾ ನೋಡಿತು. ಅಗೋ, ನೋಡು! ಪರಮಾತ್ಮನು ನಿನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು

ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾನೆ. ನಿನಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾಗುವ ದಿವ್ಯ ದೇಹದ
ನಿನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಕಣ್ತುಂಬಾ ನೋಡು|

ಭದ್ರಬಾಹು(ವಿಮಾನದಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಅಂತರದಲ್ಲೇ ನಿಂತು)ಅರೈ!
(ಭೈರವಿ ಕೈಮುಗಿಯುವಳು-) ದೇವಿ! ನಿನ್ನ ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಪಾರವಿಲ್ಲ. ಪಂಪ
ಮಹಾವಾತಕಗಳಿಂದ ಕಲುಷಿತನಾದ ನಾನು ನಿನ್ನ ತೀವ್ರವಾದ ತಪೋ
ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ವಿಷ್ಣು ಸಾಯುಜ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವೆನು. ಆಹಾ! ನಿನ್ನನ್ನು
ಪತ್ನಿಯಾಗಿ ಪಡೆದು ಧನ್ಯನಾದೆನು. ಸಾಧಿಸಿ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನೀನು
ಸಾಹಸ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತೊಡಗಬೇಡ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದು. ಶ್ರೀ ಪರ
ಮಾತ್ಮನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ನಾನು ಸರ್ವದಾ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ
ವಾಗಿರುವೆನು. ಆರ್ಯ! ವಿಧಿಯು ನಿಯಮವನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಮೀರಬಾರದು.
ನೀನು ವಿಧಾತನ ನಿಯಮದಂತೆ ಕರ್ಮಭೂಮಿಯ ಶೇಷಾಯುಷ್ಯವನ್ನು
ಸರಿಯಾಗಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ಆ ಮೇಲೆ ವಿಷ್ಣುಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದು, ನನ್ನೊಂ
ಡಿಗೆ ಸೇರುವಳಾಗು. ಇದೇ ಶ್ರೀ ಪರಮಾತ್ಮನ ಶುಭಾಶ್ಚ.

ಭೈರವಿ:—ಪತಿದೇವಾ! ಅನುಗ್ರಹಿತಳಾದೆನು.

ಭದ್ರ:—ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ! (ವಿಮಾನವು ಮೇಲೆಯೆರುವದು.)

ಸಾರದ:—ಜಯ ನಾರಾಯಣ! ನಮ್ಮ ನಾಟಕವು ಮುಗಿಯಿತು.
ಸಾವಿತ್ರಿ ಸತ್ಯವಾಸರೇ! ನೀವಿನ್ನು ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ಮಂಗಳಕರವಾಗಿ ರಾಜ್ಯ
ಭಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಿ! ನಾನಿನ್ನು ನನ್ನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುವೆನು. ಯಮ
ಧರ್ಮಾ! ಕುಬೇರಾ! ನೀವುಗಳೂ ಪರಸ್ಪರ ಸ್ನೇಹಿತರಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ
ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ತೆರಳಬಹುದಲ್ಲ!

ಯಮ-ಕುಬೇರ:—ಇದೋ ಹೊರಟೆವು. ಸಾವಿತ್ರಿ-ಸತ್ಯವಾಸರೇ!
ಮಂಗಳವಾಗಲಿ![ಇಂ]

ಸಾರದ:—ಜಯ ನಾರಾಯಣ! ನಾರಾಯಣ! (ಹೋಗುವನು.)

(ಎಲ್ಲರೂ ಹೋಗುವರು)

“ಕನ್ನಡ ಚಿಲ್ಲಡಿ ಉನ್ನತಗೇರಲಿ!”

ಉತ್ತರ ಸಾವಿತ್ರಿ ನಾಟಕದ ಹಾಡುಗಳು.

[೧] (ನಾರದ) ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀವರ! ಪರಾತ್ಪರಾ ಜಯ! ಪಯೋಂಬು
ನಿಧಿ ಭವನಾ! ಶ್ರೈಲೋಕೇಶ್ವರ! ತ್ರಿಮೂರ್ತಿರೂಪಾ! ಚಿದಾನಂದ ಸದನಾ||೧||
ಓ ಖಚಕ್ರಗದಾ-ಪದ್ಮಧರಾ ಜಯ! ಪಂಕಜದಳನಯನಾ|| ಪಂಕಟಹರಣಾ!
ಸುಗಣಾಭರಣಾ|| ಶಂಕರನತ! ಚರಣಾ ||೨|| ಭುಜಂಗಶಯನ! ಖಗೇಂದ್ರ
ಗಮನ! ಗಜೇಂದ್ರವರದಾತ! ಶ್ರೀಜಗನ್ನೋಹನ! ರೂಪಾಕಾಂಕ್ಷಾ! ಸುರಾಧಿ
ಪತಿವಿನುತ||೩||

[೨] ಕಂವ! (ನಾರದ) ಸುರರಿಗೆ ವರಮುನಿಗಳಿಗುಂ! ಬರುವುದಕಿಮು
ಸುಲಭವಲ್ಲ-ನಿನ್ನ ಗೌರವದಿಂ|| ಗರುಡನು-ಹನುಮನು ನಾನುಂ|| ಬಬ್ಲಿವು
ಮರ್ತ್ಯವಾದಿ ಬಯವಳಪಂತಿ|| ||೧||

[೩] (ನಾರದ) ಕಂವ|| ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಧವಪರಪರ! ಲೀಲಾಪ್ರಿಯ-ನಿನ್ನ
ಪಾಪನಿಂ || ಲೀಲೆಯನಾಡಿಸಿ ಸದ್ಗುಣ | ಶೀಲವ ಬೆಳಗಿಸುವೆ ದೇವ-
ಪಾಂತ ಸುಮೂರ್ತಿ || ೧ ||

[೪] (ಭದ್ರಬಾಹು) (ಎಕತಾಳ)ಬ-ಬ್ಬಾರೆ! ಸುಂದರಿ! ಭಾರಲೇ ಮು
ಪೋಹರೇ|| ಬ-ಬ್ಬಾರೆ! ಸೈರಸೇ! ಮಾರತಾಪವಾ ||ಪಲ್ಲವ|| ನಿನ್ನ ನೋಡಿ
ಓಡಿ ಬಂದೆ| ನಿಂತೂ ಮಾ-ತಾಡಲೇ| ಕೋಪವೇಕೆ-ಎನ್ನೊಳು| ಕೋನು
ಲಾಂ--ಗಿಯೇ || ಬಾರೆ--ನೀರೇ-ನರಗಣಿಯೇ | ತಾಳಾಲಾರೆ ಗುಣ
ಮಣಿಯೆ| ಸಾರ-ಸಾಕ್ಷಿ-ಯೇ-ನಿನ್ನ | ಸೇರಿ-ಕೊಂಬೆ-ನೇ || ಮಾರ-ಸುಂದ-
ಪಾಂಗಿ-ನಿನ್ನ-ಸೇರಿ ಸುಖೀ-ಸೂವೆ-ಬಾರೆ-||

[೫] (ನಾರದ) ನಾರಾಯಣ ಗೋ-ವಿಂದ ಜಯ ಜಯ | ಪರಶರ
ಪರಮಾನಂದ || ಪಲ್ಲವ || ಮಧುಕೈಟಭಹರ | ಸುನ್ನಥ ಜನಕಾ | ಗಂಗಾ
ಪಾದಪುನೀತ-ಜಯ ಜಯ ||೧||

[೬] (ನಾರದ) ಗಾನವಿಲೋಲಾ | ತುಲಸೀ ಮೂಲಾ : ಮಾಯಾ
ಜಾಲ ವಿನೋದ ಜಯ ಜಯ || ೧ ||

[೭] (ಸಾವಿತ್ರಿ) ಕಂದ || ನಿರ್ಮಲರಿಗೆ ಸೌಮ್ಯಾ ದುಷ್ಕರ್ಮಿಗಳಿಗೆ
ಘೋರ ರೂಪಿ-ಕಾಲಾಂತಕನೇ || ಧರ್ಮಾಧೀಶ್ವರ ಮರ್ತ್ಯರ ಕರ್ಮಕೆ
ಫಲವೀವ ದೇವ-ನಮೋನಮಸ್ತೆ || ೧ ||

[೮] (ನಾರದ) ಹರಿ ನಾರಾಯಣ! ದುರಿತ ನಿವಾರಣ! ಹರಿ ಸರ್ವೋ
ತ್ತಮ ದೇವ-ಜಯ ಜಯ ನಾರಾಯಣ ಗೋವಿಂದ || ೨ ||

[೯] (ನಾರದ) ಕಂದ || ಯಮನಂ ಜಯಿಸಿದ ನಿನ್ನನು | ಕಮಲೋ
ದರ ದೇವ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡಾಡುವನಾ || ಕಮಲಜೆ ನಿನ್ನಾ ಲಿಂಗನ! ಭ್ರಮೆಯಂ
ಹಿಡಿದಿಹಳು-ಮಾನ್ಯ-ಪ್ರಮದಾಮಣಿಯೆ || ೧ ||

[೧೦] (ನಾರದ) ಸಜ್ಜನ ಪೋಷಕ-ದುರ್ಜನ-ನಾಶಕ || ಶುದ್ಧ
ಹೃದಯ ಸಂತೋಷಕಾಜಯ || ನಾರಾಯಣ ಗೋವಿಂದ ಜಯ-|| ೪ ||

[೧೧] (ನಾರದ) ನಾರಾಯಣ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ ಜಯ ಜಯ || ನರರಕ್ಷ
ಕರಗೋವಿಂದ || ೫ ||

[೧೨] (ನಾರದ) ತಾಳದಿ ಪಾಡುತ | ತಂಬೂರಿ ಬಾರಿಸೆ | ತಲೆಯೊಲಿ
ದೊಲಿಯುವ ದೇವ-ಜಯ ಜಯ || ನಾರಾಯಣ ಗೋವಿಂದ || ೬ ||

[೧೩] (ಸ್ತುತಿಪಾಠಕರು) ವೃತ್ತ || ಜಯ ಜಯ ಸುರಲೋಕಾಧೀಶ-
ದಿಕ್ಪಾಲನಾಥಾ | ಜಯ ಸುರಗಣಮೌಳೀ-ಮೇಘ ಪಾಲಾ-ಸುಕೀಲಾ
ಜಯ-ಜಯತು ಸುಧರ್ಮಾ ಧರ್ಮಸಿಂಹಾಸನೇಂದ್ರಾ | ಜಯ ಕತಕೃತ
ವಜ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಪಾದಾಬ್ಜಭೃಂಗ || ೧ ||

[೧೪] (ನಾರದ) ಕಂದ || ಸುರನಾಥನ ಶಂಕರನಂ | ಸರಸಿಜ ಸಂಭ
ವನ ಸಕಲ ಜೀವಂಗಳನುಂ || ಪೊರೆಯುವ ಧೀರನ ದೋರ್ವನೆ | ನಿರ
ದೇವಿಯ ರಮಣ ರಾಜ ವೈಕುಂಠೇಶಂ || ೧ ||

[೧೫] (ಕುಬೇರ) ಕಂದ || ನಾರಿಯ ಮಾತಿಗೆ ಸೋಲುತ | ಕೋಂ
ಡುದಂ ಕೊಟ್ಟು ಬಂದೆ ಕೈಲಾಗದ ಮೊಲ್ || ಆರಯ್ಯಲದಂ ಧರ್ಮನ
ಮೂರಪೆಯ್ ಜಂಬವೇಕೆ? ಬ್ರಹ್ಮದ್ರೋಹ || ೧ ||

[೧೬] (ನಾರದ) ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸೇರುತ | ವಿಕೃತಿಯ ಗಯ್ಸುತ || ಸುಕೃ
ತಿಯಕಾವ ಕೃಪಾಳು-ಜಯ ಜಯ || ನಾರಾಯಣ ಗೋವಿಂದ || ೨ ||

[೧೭] (ನಾರದ) ಕಂದ || ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯಕಾರಣ | ಶಿಷ್ಯರ ದುಃಖಾಪ
ಹಾರಿ ಶೌರಿ ಮೂರ || ಕಷ್ಟನಿವಾರಣ ಭಕ್ತರ | ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಪುತ್ಯಕ್ಷ ಮೂರ್ತಿ
ಮಂಗಳಕೀರ್ತಿ || ೧ ||

[೧೮] (ನಾರದ) ಹರಿನಾರಾಯಣ-ಸಿರಿನಾರಾಯಣ | ಸರ್ವೋತ್ತಮ
ಸಮವೀಕ್ಷಣ ಜಯ || ನಾರಾಯಣ ಗೋವಿಂದ || ೨ ||

[೧೯] (ನಾರದ) ಕಂದ || ಕನಸಲ್ಲಂ ನಿಜನಂಬಿದು | ವನಿತಾಮಣಿ
ನಿನ್ನ ಸತಿಯ ಧರ್ಮಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ || ಇನಿಯನ ಪಡೆಯುವ ಪಥಮೊ | ದನು
ತೋರಲು ಬಂದೆನೀಗ ತೊರೆಮನದಳಲಂ || ೧ ||

[೨೦] (ನಾರದ) ಕಂದ || ದಿನಕರನಿಗು ಚಂದ್ರನಿಗು | ದಿನಕಿರು
ಳಾಗು ಧರ್ಮಗಳಿಗೂ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗು || ವನಿತಾ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯಕು ಮಿ
ತುಂ ಭೇದಂಗಳಿಲ್ಲ-ತೊರೆಮನದಳಲಂ || ೧ ||

[೨೧] (ನಾರದ) ಸತ್ಯಪಾಲನಾ-ಘನಾ | ಸಾಧು ಶೀಲನೆ || ಪಲ್ಲವಿ ||
ಮುಕ್ತಿಗೊಯಿದು--ಕರಿಯಕಾಯಿದೇ-ಘನಾ- || ಅನು || ಸರ್ವಶಕ್ತನೇ-
ವೇದನೇ-ಸರ್ವಲೋಕ ಸಾಕ್ಷಿಯೇ || ಸತ್ಯಮೂರ್ತಿ-ಶಾಂತರೂಪ- || ನೇ-
ರಮೇಶನೇ-ಘನಾ- || ೧ ||

[೨೨] (ಭೈರವಿ)-ಕಂದ || ದೇವಿ ವಯಾಪಾಯ | ತಾಯೇ | ಸಾವಿ
ತ್ರಿಯೆ ನಿನ್ನ ಪುಣ್ಯ ಪದರಜವೆನ್ನಂ || ಕಾವುತೆ ನಿತ್ಯಂರಕ್ಷಿಸಿ | ಯಾವೈವ
ಸ್ವತಃ ವಯವ ನೀಡಿಸಲೆನಗೆ || ೧ ||

[೨೩] (ಸರಸ್ವತಿ) (ದಾಟಿ:—ಕೃಪಸು ಸುಚಗುಪೇಲಹಾ) ಎಂಬಂತೆ
ಪರನೇ-ಪದಮ ಜಾತನೇ-|| ಪಲ್ಲ | ಪರವೇ-ದಗಳಮೂ-ಲ ಸುಮುಖಾ
ಪರಮಾಗಮರೂ-ಪನೆ-ಜಾತುಮುಖಾ || ಅನು ಪಲ್ಲವಿ || ನಿತ್ಯತಪಸ್ವಿ
ಸಂ-ತತ ಶಾಂತಿಯಾ | ನಿಖಿಳಲೋಕ ಜನಕ ಶ್ರೀಶ ತನಯಾ || ವೇದಾಂಗ
ಚತುರ್ವೇದ ಸಂಗ್ರಹಣಾ | ವರಸುತಚರಣಾ | ಸುಮನಾ-ಸುಘನಾ || ೧ ||

[೨೪] (ನಾರದ)ಕಂದ|| ಜಯ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ತಾತನೆ| ಜಯಜನಕ
ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತ ಜಯ ವಾಗೀಶಾ || ಜಯ ಪದ್ಮೋದರ ಸಂಭವ || ಜಯ
ಪದ್ಮಾಸನ ಚತುರ್ಮುಖಾಗಮ ಕರ್ತಾ || ೧ ||

[೨೫] (ನಾರದ) ವೀರಚೌಪದಿ || ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಮಂಟಪಕ್ಕಿ
ಮಕ್ಕಳುಯಂದು | ದುಃಖಿಸಿ ತವಿಸಿ ದೊಡ್ಡ ತಪಸು ಮಾಡಿ || ಮಕ್ಕಳನು
ಪಡೆಯುವ ಮರುಗುತಿರಲೇ ಯಮನು | ಮಕ್ಕಳೆನಿತನು ಕೂಲುವನು ಎಂದೆ
ನೋಡಿ || ೧ ||

[೨೬]-(ನಾರದ) ಮಂಗಳಗಾತ್ರಾ | ಮಾಧವ ಭೂಪತಿ | ಸುಘನ
ಸೂದನ ಮಾರವೈರಿಜಯಜಯ ||೯|| ನಾರಾಯಣ ಗೋ—||

[೨೭] (ನಾರದ) ಹರಿಹರಿ ಮುಕುಂದಾ| ವಿಮಲವೈಕುಂಠಾ| ಅಮೃತ
ದಯಾಸಾಂದ್ರಾನಂದಾ || ಪಲ್ಲಾ|| ಪರಿಸರಿಮಾಯಾ ಲೀಲಾ ವಿನೋದ ||
ಪರಮ ಪುನೀತಪಾದಾ || ಅನು ಪಲ್ಲ||

[೨೮]-(ನಾರದ)-ನೀರಜನೇತ್ರಾ| ನಿರ್ಮಲವಾತ್ರಾ| ನೀಲಸುವರ್ಣ
ಗಾತ್ರಾ| ಸುಚಿತ್ರಾ| ನೀಲಸುವರ್ಣಗಾತ್ರಾ | ಮೃಗಾಂಜಯಕಿರತಿ-ಮರಿಜ
ಸುತಸಿತ| ವನಜಭನಾಂಡ-ವಿನುತ ||೧|| ಹರಿದಾಸ | ಮುಂದಾ| ವಿಮಲ-||

[೨೯] (ನಾರದ) ನಾರಾಯಣ ಲೋಕ | ಜಯಜಯ| ಪರತರ
ಹರಮಾನಂದ ||

[೩೦] (ನಾರದ) ಭಕ್ತಮಾ-ನಸವಹುರೀ--ಸೌರೀ--ಭಕ್ತಮಾನಸ
ವಿಹಾರೀ || ಪಲ್ಲವಿ || ಮುಕ್ತಿಯ ನೀನ-ಉ-ದಾರೀ--|| ಭಕ್ತ || ಅನು ||

[೩೧] (ನಾರದ) ಕಂದ || ಹರಶಿವಶಂಕರಗಂಗಾ | ಧರಪನ್ನಗಧಾಂ
ಚಂದ್ರಚೂಡ ತ್ರಿನೇತ್ರಾ | ಪರಮೇಶ್ವರ ಹರಿಮಿತ್ರಾ | ಹರಿಗುಣ ಭೇದೈಕ
ರೂಪ ದೇವ ನಮಸ್ತೈ || (ವಂದಿಸುವನು)

[೩೨] (ನಾರದ) ನಿತ್ಯಾನಂದನೇ | ನಿತ್ಯೋಲ್ಲಾಸನೇ | ಸ್ತುತ್ಯ-ಚರಿತ
ಚರಣಾ-ನಾರಾಯಣ || ಭಕ್ತಮಾ-ನಸ ವಿ-ಹಾರೀ || ೧ ||

[೩೩] (ನಾರದ) ಅಸುರರಕಾಲಾ ಅಜಾಮಿಳವಾಲಾ | ಅಶ್ರಿತರೋಲ
ಕುಶೀಲನೇಜಯ || ನಾರಾಯಣ ಗೋ || ೧೦ ||

[೩೪] (ನಾರದ) ಕರಿವರದನೇಜಯ-ಕಮಲಾಕರಜಯ ಕಪಟನಾಟಕ
ಸೂತ್ರಧಾರಿ ಜಯಜಯ || ನಾರಾಯಣ ಗೋ—|| ೧೧ ||

[೩೫] (ಕುಬೇರ-ಯಕ್ಷಸೈನಿಕರು) ಜೈಕುಬೇರ | ಧರ್ಮರಾಜ! ಜೈ-
ಜೈ-ಜೈ || ಸಲ್ಲ || ಕಾಲನಗರಿ ನನ್ನ ದಾಯ್ತು ಭಲೆಭಾಪುರೇ | ಕಾಲನನ್ನು
ಮೆಟ್ಟಿ ಕುಳಿತು ಮೆರೆವೆನಾನುರೇ ಕಾಲಕಾಲನೆಂಬ ಬಿರುದು ಬಂತಲೇ
ಭಲೇ | ನು| ಹಾಲಕಪುರೇಶನೀಗ ಧರ್ಮರಾಜಲೇ||—ಭಲೇ-ಭಲೇ-ಭಲೆ|
ಭಲೇ | ಭಲೇ | ಭಲೇ || ಜೈ ಕುಬೇರ ||

[೩೬] (ಸೈಕಾಲಿಕರು) ಕಂದ || ಧರ್ಮಾಸೀನಗೆ ದೇವಗೆ | ಧರ್ಮಾ
ತ್ಮಗೆ ಧರ್ಮರೂಪ ಯಮಧರ್ಮಗೆ || ಧರ್ಮೇಶಗೆ ದಂಡೇಶಗೆ | ನಿರ್ಮಲ
ವೈವಸ್ವತಗೆ ಜಯಜಯ ನಿರುತ||೧||

[೩೭] (ಕುಬೇರ) ಕಂದ | ಇಳಿಧರ್ಮಾಸನದಿಂ ಕೆಳ | ಗಳಿಶೈಮಿಢ
ಯಾಧಿಪತ್ಯ ದೀಮದವದ್ವಿಂ || ಇಳಿಯಲಿದ್ದ್ರೋಹಿಯ ಜವದಿಂ ದಿಳಿಯ
ಪದವಿಯನು ತೊರೆದು ತೊಲಗೈ ತೊಲಗೈ||೧||

[೩೮] (ಯಮ) ವೀರಜೌ || ಹೇ ಧರ್ಮ ಪೀಠವೇ | ಹೇ ಧರ್ಮ
ದಂಡವೇ | ಹೇ ಮೃತ್ಯುವೇ ಕಾಲ ಪಾಶಂಗಳೇ || ಹೇ ಚಿತ್ರಗುಪ್ತಾದಿ ಗಿಳಿ
ಘುರೇ-ದೂತರೇ | ಹೋಗುವೆನು ನಾಂ ಬೀಳುಕೊಂಡೀಗಳೇ || ೧ ||

[೩೯] ನಾರದ | ಕಂದ || ಲೀಲೆಯ ನೇನೆಂಬಿನಹಾ | ಕಾಲನ ಲೀಲೆ
ಯನು ತಿಳಿಯಲಾರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯಂ? || ಕಾಲಾಂತಕನನೆ ಪಿಡಿಯುತೆ | ಲೀಲೆಯ
ಸಾಡಿಸುವ ಕಾಲದೇವ ನಮಸ್ತೆ || ೧ ||

[೪೦] (ಸಾವಿತ್ರಿ) ಕಂದ | ತೊರೆದೆನೆ ಪ್ರಾಣೇಶನ ಹಾ | ಹರಿ
ಹರಿಯೇ ಧರ್ಮದೇವನಿತ್ತಿಹ ಪರಗಳ್ || ಮರಳಿದುವೇ ಅಕಟಕಟಾ |
ಅರಿಯದೆ-ಎಂ ಪಾಪ ಗೈದೆ ನಾಂ ಪರಮಾತ್ಮಾ || ೧ ||

[೪೧] (ನಾರದ) ಕಂದ || ಧರ್ಮಾತ್ಮರು ಧೀರರು ತಾವ್ | ಧರ್ಮ
ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಸುಯೋಗಕಂಜುವದುಂಟೆ? || ನಿರ್ಮಲ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯದ |
ಭರ್ಮಕೆ ದಿವ್ಯಪ್ರಕಾಶವೀವಂ ದೇವಂ || ೧ ||

[೪೨] ನಾರದ:- (ವಾಂಡು-ಅದಿ ತಾಳೆ) ಶ್ರೀ ಪುರುಷೋ
ತ್ತಮ | ಕರುಣಾ ಭರಣಾ | ಶೇಷ ಶಯನ ವರ | ಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣಾ || ಪ ||
ಸಂಸಾರಾರ್ಣವ | ದುಃಖೋದ್ಧಾರಣ | ಚಕ್ರಾಯುಧ ಪರ | ಸೀರುಹ
ಚರಣ || ೧ ||

[೪೩] (ನಾರದ) ಗಂಗಾಪಿತನೇ | ತ್ರಿಲೋಕವಂದ್ಯನೆ || ಕೋಮಳ
ಮನಸಾ-ಶಾಮಳ ವರ್ಣಾ || ೨ || ಶ್ರೀ ಪುರುಷೋತ್ತಮ:-|

[೪೪] (ಸಾವಿತ್ರಿ) ಕಂದ || ಹರಿಪಾದೋದಕೆ ಪಾವನೆ | ಸುರ-ಭೂ-
ಪಾತಾಳಲೋಕ ಪುಣ್ಯಪ್ರವಾಹೇ | ಶರಣಾಗತೆ ಯಾದೆನಂ | ವರಸಿಂ
ನೈಕುಂಠಕೊಯ್ಯೆ-| ಗಂಗಾ ಜನನಿ || ೧ ||

[೪೫] (ಇಂದ್ರಾದಿಗಳು) (ಭಜನೆ:-) ಹರಿನಾರಾಯಣ-ಶಾರೀ :-
ಶ್ರೀಧರ | ಹರಿ-||ಪ|| ಸುರಮುನಿವರಗಣ ಸೇವಿತ ಚರಣಾ|| ಹರಿ-||ಅ ನು||

[೪೬] (ಸತ್ಯನಾನ್) ಕಂದ | ಸಂತತ ಶಾಂತಿಯ ಸದನಂ | ಚಿಂತಾ
ಸಂತಾಪಹಾರಿ ಹರಿಯ ನಿಧಾನಂ || ಸಂತಸದಿರೆಗಳ ಕಡಲಿದ | ನಂತಂ
ನೈಕುಂಠ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದನುಯಂ || ೧ ||

[೪೭] (ನಾರದಾದಿಗಳು) ಅಚ್ಯುತಾನಂತ-ಮುರಹರ-ಮುಕುಂದ ||
ಅಂಬುಜ ಲೋಚನ-ನಿತ್ಯಾನಂದ || ೩ || ಶ್ರೀ ಪುರುಷೋತ್ತಮ-|| ಅದ್ಭುತ
ಚರಿತಾ-ವಿನುತ ಮಹಾಕಥ-ಸುರ ನರ ಉರಗೇಂದ್ರ ಸೇವಿತಪಾದಾ || ೪ ||
ಶ್ರೀ ಪುರು ||

[೪೮] (ಸಾವಿತ್ರಿ) ಶ್ಲೋ || ಶಾಂತಾಕಾರಂ ಭುಜಗ ಶಯನಂ-ಪರ
ನಾಭಂ ಸುರೇಶಂ || ವಿಶ್ವಾಧಾರಂ ಗಗನ ಸದೃಶಂ-ಮೇಘವರ್ಣಂ-ಶುಭಾಂ
ಗಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತಂ-ಕಮಲನಯನಂ | ಯೋಗಿಹೃದ್ಧ್ಯಾನಗಮ್ಯಂ |
ವಂದೇ ವಿಷ್ಣುಂ ಭವಭಯ ಹರಂ ಸರ್ವಲೋಕೈಕನಾಥಂ ||

(೪೯) ವಾಣಿ:-ಕಂದ || ಜಯಮಂಗಳಸಾವಿತ್ರಿಗೆ|

ಗಿರಜಿ:-ಜಯಮಂಗಳ ಸತ್ಯವಾನ-ಚಕ್ರೇಶನಿಗೆ||

ಪಾರ್ವತಿಕೂಡ ಮೂವರು:-ಜಯ ಪುಣ್ಯದಂಪತಿಗಳಿಗೆ | ಜಯ
ಪಾತಿವ್ರತ್ಯಕೆಜಯ ಮಂಗಳಮುನಿಶಂ||

[೫೦] (ನಾರದ) ಅನಂತಶಯನಾ | ಅನಂತಸುಗಣಾ | ಅವಂತ
ವಿನೋದ ನಾಟಕ ರಚನಾ ||೧೨|| ಸಾರಾಯಣ | ಗೋವಿಂದ ||

[೫೧] (ಯಮ-ನಾರದರು) ಕಂದ || ಮಂಗಳಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ಜಯ |
ಮಂಗಳ ಭೈರವಿಗೆ-ಸುಜನ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ || ಮಂಗಳ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯಕೆ ||
ಮಂಗಳ ರಂಗಸ್ಥಳಿಗೆ ಮಂಗಳಮುನಿಶಂ ||

ಭರತವಾಕ್ಯಂ || ಕಂದ || ಮಳೆಗರೆಯಲಿ ತತ್ಕಾಲಕೆ | ನೆಲ ಬೆಳೆ
ಯಲಿ ಸಸ್ಯಪೋಷೆಯಿಂದಂ-ರಾಜರ್ || ನೆಲೆನಲಿ ಧರ್ಮದಿ | ಕವಿಗಳ |
ಕಲೆ ಬೆಳಗಲಿ ಕರುಣ ಮೂರ್ತಿದೇವನ ದಯದಿಂದ ||

|| ಕನ್ನಡಚೆನ್ನುಡಿ ಉನ್ನತಿಗೇರಲಿ ||

ಶೀ ಶೇನಾಚಲ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ನಿಯಮಗಳು

ಕಾಯಂ ಗ್ರಾಹಕರಿಗಾಗಿ

೧) ಎರಡು ರೂಪಾಯಿ ಪ್ರವೇಶ ಫೀ ಕಳುಹಿಸಿದವರು ಕಾಯಂ ಗ್ರಾಹಕರು. ಇವರಿಗೆ ಗ್ರಂಥ ಮಾಲೆಯ ಎಲ್ಲ ಹೊಸ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಮುಕ್ಯಾಲು ಬೆಲೆ ಮತ್ತು ಅಂಚೆ ವೆಚ್ಚ (ಪೋಸ್ಟೇಜು ಮತ್ತು ರಿಜಿಸ್ಟ್ರೇಶನ್ ಚಾರ್ಜ್) ಇವುಗಳಿಗೆ ವ್ಹಿ. ಪಿ. ಮೂಲಕ ಕಳಿಸುವೆವು.

೨) ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಎರಡುಸಾರೆ ಹೊಸ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಹೊಂದುವವು. ಪ್ರತಿ ಸಾರಿಯೂ ಎರಡಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಹೊರಡಲಾರವು. ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ವ್ಹಿ. ಪಿ. ಮೂಲಕ ಕಳಿಸುವ ಮೊದಲು ಕಾಯಂ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ನೋಡನಾ ಪತ್ರಗಳು ಕಳಿಸಲಾಗುವವು.

೩) ಎಲ್ಲ ಕಾಯಂ ಗ್ರಾಹಕರೂ ಎಲ್ಲ ಹೊಸ ಪುಸ್ತಕಗಳ ವ್ಹಿ. ಪಿ. ಸ್ವೀಕರಿಸಲೇಬೇಕು. ಯಾರು ವಾಪಸು ಬಿಡುವರೋ, ಅವರ ಪ್ರವೇಶ ಫನವನ್ನು ವಾಪಸು ಕೊಡಬೇ, ಮುಂದೆ ಅವರಿಗೆ ಗ್ರಂಥ ಮಾಲೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಮುಕ್ಯಾಲುಬೆಲೆಗೆ ಕೊಡಲಾರವು.

೪) ಕಾಯಂ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಅವರು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದರೆ ಹೊಸ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಸಂಗಡ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಿಲ್ಕು ಇರುವ ನಮ್ಮ ಬೇರೆ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಅಂಚೆ ವೆಚ್ಚ ಎಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ಶೋಧ ಬೆಲೆಗೇ ಕಳಿಸುವೆವು.

ಇತರ ಗ್ರಾಹಕರಿಗಾಗಿ

೧) ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೆ ಸಿಗುವ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬೇಡುವವರು ಕಾಲು ಬೆಲೆ ಅಥವಾ ನ್ಹ ಕಳಿಸಿಯೇ ವ್ಹಿ. ಪಿ. ಯಿಂದ ಬೇಡತಕ್ಕದ್ದು.

೨) ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಪುಸ್ತಕ ಬೇಡುವವರು ವ್ಹಿ. ಪಿ. ತರಿಸಿಕೊಂಡು ವಾಪಸು ಬಿಟ್ಟು ನಮಗೆ ಹಾಸಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವವರಿಂದ ಅಥವಾ ನ್ಹ ಇಲ್ಲದ ದೊಡ್ಡಿಕೆಗಳತ್ತ ಗಮನವೀಯಲಾರವು.

೩ ಎಲ್ಲ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೂ ೧ ರೂ ಗೆ ಒಂದು ಅಂಚೆಯಂತೆ ಕಮಿಷನ್ ಕೊಡುವೆವು. ಪುಸ್ತಕಗಳ ಬೆಲೆಯ ದೊರಕತು ಪೋಸ್ಟೇಜು ರಿಜಿಸ್ಟ್ರೇಶನ್ ಚಾರ್ಜ್ ಪುಸ್ತಕ (೪) ಕೊಳುವದು.
ಬಿ. ಪಿ. ಕಾಳೆ.

೪೨ ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಸಂತತ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿರುವ

ಸದ್ಬೋಧ ಚಂದ್ರಿಕೆ

(ತಿಳಿಗನ್ನಡ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ)

ಇವರಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಲೇಖನ-ಕಥೆ-ಕಾದಂಬರಿ
ಗಳೂ ಚರಿತ್ರೆಗಳೂ ಪ್ರಕಟಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವವು. ವಾರ್ಷಿಕ ಚಂದಾ ೩ ರೂ,
ಬೇಗನೆ ಚಂದಾಪಾರರಾಗರಿ. ಮಾಸಿಕ ಚಂದಾ ೧ ರೂ, ಸದ್ಬೋಧ ಚಂದ್ರಿಕೆ
ಮೋ. ಅನಂದವನ (ಹಾವೇರಿ

ವಿಕಟವಿನೋದಿನಿ

ಅರಳೇವೇಳೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನ

ಹಾಸ್ಯರಸಪ್ರಧಾನವಾದ ಚಿಕ್ಕ-
ಚಿಕ್ಕ ಲೇಖನಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿ ತಿಂ
ಗಲೂ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿರುವ
ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ. ಬರಹಗಾರರಿಗೆ ೨ ರೂ

ಅಂಬಿಕೆ

ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಪತ್ರಿಕಾರಿ ಕಾದಂಬರಿಯ ೩ನೇ ಮುದ್ರಣದ
ಪುಸ್ತಕಗಳು ೧೯೪೭ನೇ ಸಸ್ಯಂಬರದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ
ಬೆಲೆ ೨-೪-೦ ಅಂಚೆವೆಚ್ಚ ೦-೫-೦ ಬಿ. ಪಿ. ಕಾಳೆ, ಮದಿಹಾಳ-ಧಾರವಾಡ

ನಮ್ಮ ಕೆಲ ಉತ್ತಮ ಪುಸ್ತಕಗಳು.

ಇಂದುಮುಖ ೧-೪-೦ ಕಳ್ಳನಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆ ೧-೪-೦ ಕೃತಕ ಕೈಬರಹ ೨ ರೂ
ಕಾಳುಸರ್ಪ ೨-೮-೦ ನನ್ನ ಗತಿ ೧೨ ಆ. ನರಹರಿ ೩ ರೂ. ನಿಗೂಢ ಕೊಲೆ ೧ ರೂ
ಪಶ್ಚಿಮಾರ ನರಸಿಂಗರಾಯ ೮ ಆ ಭಗವಾನ್‌ದಾಸ ೨-೮-೦ ಭಯಂಕ
ಕೊಲೆ ೧-೪-೦ ಮಾಯಾವತಿ ೨-೮-೦ ವಿಚಿತ್ರ ಚಟ ೧-೪-೦ ವಿಲಕ್ಷಣ ಸಾಹಸ
೪ ಆ. ಹಗೆ ೧-೪-೦ ಘಾತುಕ ಶಿತಿಕಂಠ ೧-೪-೦

ಇವಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಪದ್ಯದ, ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಪೌರಾ
ಣಿಕ ಕಥೆ-ಕಾದಂಬರಿಗಳೂ ಚರಿತ್ರೆ-ಸಂಕಲನಗಳೂ ದೊರೆಯುವವು.

ಹೊಸ ಕ್ರಯಪಟ್ಟಿಗಾಗಿ ೧೧ ಆಣೆ.

ಬಿ. ಪಿ. ಕಾಳೆ, ಮದಿಹಾಳ-ಧಾರವಾಡ

